

Παραδοτέο ΙΟ3

Πλαίσιο κατάρτισης και καθοδήγησης για τους συνηγόρους γονέων και συνομηλίκων Καλύτερα μαζί

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο της συμφωνίας επιχορήγησης αριθ. 2020-1-HU01-KA204-078751.

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Σελίδα ελέγχου εγγράφων

IO3/Task

Η ένταξη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρίες (SEND) στις καθημερινές τάξεις θεωρείται υψηλή προτεραιότητα. Παρ' όλα αυτά, η εφαρμογή της στην πράξη επηρεάζεται από ένα ευρύ φάσμα παραγόντων, ορισμένοι από τους οποίους σχετίζονται με τη συμμετοχή και τις στάσεις διαφόρων ενδιαφερομένων, όπως οι γονείς παιδιών τυπικής ανάπτυξης και οι εκπαιδευτικοί. Είναι σημαντικό ότι η συμπερίληψη και η ενταξιακή εκπαίδευση περιγράφονται ως **επωφελείς όχι μόνο για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες** (π.χ. φίλιες, αυξημένα κοινωνικά ξεκινήματα, σχέσεις και δίκτυα), αλλά και για **τα παιδιά χωρίς ειδικές ανάγκες, τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς τους** (π.χ. αυξημένες ευκαιρίες για την κατάκτηση δραστηριοτήτων μέσω της εξάσκησης και της διδασκαλίας άλλων, ανάπτυξη δεξιοτήτων ενσυναίσθησης, αυξημένη εκτίμηση και αποδοχή των ατομικών διαφορών).

Αυτό το πλαίσιο έχει ως στόχο να παρέχει πληροφορίες, δραστηριότητες και προτάσεις για προβληματισμό, ώστε να ευαισθητοποιήσει και να προωθήσει θετικές στάσεις σχετικά με την ένταξη και την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς. Απευθύνεται **σε γονείς παιδιών με τυπική ανάπτυξη, αλλά και σε εκπαιδευτικούς**, οι οποίοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση των ίσων ευκαιριών και της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και, κατά συνέπεια, σε μεγαλύτερη κοινωνική ένταξη και δικαιότερες κοινωνίες, όπου ικανοποιούνται τα δικαιώματα όλων των παιδιών και των οικογενειών τους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ονομάζουμε αυτό το πλαίσιο "Καλύτερα μαζί".

Τίτλος

Πλαίσιο κατάρτισης και καθοδήγησης για τους συνηγόρους γονέων και συνομηλίκων - Καλύτερα Μαζί

Ημερομηνία λήξης

Ημερομηνία έναρξης: 2021-09-01

Ημερομηνία λήξης: 2022-09-30

Ημερομηνία υποβολής

2022-09-30

Επίπεδο διάδοσης (εσωτερικό/δημόσιο)

Δημόσιο

ΙΟ3: ΠΛΑΪΣΙΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΩΝ

Καλύτερα μαζί

Εισαγωγή

Τι αφορά αυτό το πλαίσιο; Σε ποιον απευθύνεται;

Η ένταξη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρίες (SEND) στις καθημερινές τάξεις θεωρείται υψηλή προτεραιότητα. Παρ' όλα αυτά, η εφαρμογή της στην πράξη επηρεάζεται από ένα ευρύ φάσμα παραγόντων, ορισμένοι από τους οποίους σχετίζονται με τη συμμετοχή και τις στάσεις διαφόρων ενδιαφερομένων, όπως οι γονείς παιδιών τυπικής ανάπτυξης και οι εκπαιδευτικοί. Είναι σημαντικό ότι η συμπερίληψη και η ενταξιακή εκπαίδευση περιγράφονται ως **επωφελείς όχι μόνο για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες** (π.χ. φίλιες, αυξημένα κοινωνικά ξεκινήματα, σχέσεις και δίκτυα), αλλά και για **τα παιδιά χωρίς ειδικές ανάγκες, τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς τους** (π.χ. αυξημένες ευκαιρίες για την κατάκτηση δραστηριοτήτων μέσω της εξάσκησης και της διδασκαλίας άλλων, ανάπτυξη δεξιοτήτων ενσυναίσθησης, αυξημένη εκτίμηση και αποδοχή των ατομικών διαφορών).

Αυτό το πλαίσιο έχει ως στόχο να παρέχει πληροφορίες, δραστηριότητες και προτάσεις για προβληματισμό, ώστε να ευαισθητοποιήσει και να προωθήσει θετικές στάσεις σχετικά με την ένταξη και την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς. Απευθύνεται **σε γονείς παιδιών με τυπική ανάπτυξη, αλλά και σε εκπαιδευτικούς**, οι οποίοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση των ίσων ευκαιριών και της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και, κατά συνέπεια, σε μεγαλύτερη κοινωνική ένταξη και δικαιότερες κοινωνίες, όπου ικανοποιούνται τα δικαιώματα όλων των παιδιών και των οικογενειών τους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ονομάζουμε αυτό το πλαίσιο "Καλύτερα μαζί".

Σε αυτό το πλαίσιο κατάρτισης και καθοδήγησης, θα βρείτε (1) ένα **εργαλείο αυτοαξιολόγησης**, (2) ένα **τμήμα γνώσεων** με διάφορα θέματα σχετικά με την ένταξη και την πολυμορφία, (3) **σχέδια συνεδριών** προσωπικής κατάρτισης **για την ανάπτυξη ικανοτήτων** προς την κατεύθυνση της προώθησης της ένταξης και (4) διάφορα **πρακτικά εργαλεία και στρατηγικές** που θα σας υποστηρίξουν στη διευκόλυνση της απόκτησης αυτών των ικανοτήτων.

1. Εργαλείο αυτοαξιολόγησης

Σχετικά με αυτό το εργαλείο αυτοαξιολόγησης

Αυτό το εργαλείο αυτοαξιολόγησης έχει σχεδιαστεί για να σας υποστηρίξει, ως γονέα παιδιού με τυπική ανάπτυξη ή ως εκπαιδευτικό, στην ενίσχυση των πρακτικών και των εμπειριών της ενταξιακής εκπαίδευσης, με βάση τη δημιουργία στενής συνεργασίας και συμπράξεων με διάφορους ενδιαφερόμενους (γονείς, εκπαιδευτικούς, άλλους επαγγελματίες από την κοινότητα), προς την κατεύθυνση της ένταξης όλων των παιδιών και ιδιαίτερα των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρίες (ΕΑΕΑ).

Η συμπερίληψη όλων των παιδιών, με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη μιας κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων που χαρακτηρίζεται από ποικιλομορφία. Ως εκ τούτου, η συνεκτίμηση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών πρέπει να διασφαλίζεται σε όλα τα πλαίσια, από την οικογένεια έως το σχολείο, από τις πρώτες ηλικίες.

Ειδικότερα, πολλαπλά οφέλη συνδέονται με την ένταξη των παιδιών και των παιδιών με ειδικές ανάγκες - όταν η οικογένειά σας, το εκπαιδευτικό σας περιβάλλον ή η τοπική σας κοινότητα είναι πιο ευαίσθητα στα δικαιώματα όλων των παιδιών και ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες τους, τείνουν να είναι πιο προσιτά, χωρίς αποκλεισμούς και να προωθούν πραγματικά τις ικανότητες και την ευημερία όλων των παιδιών. Οι οικογένειες των παιδιών με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι επαγγελματίες και άλλοι ενδιαφερόμενοι από την κοινότητα, διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στην προώθηση πλαισίων χωρίς αποκλεισμούς και στη διασφάλιση της ένταξης των παιδιών. Είναι σημαντικό ότι οι προοπτικές, οι γνώσεις και οι δεξιότητες όλων των παρεμβαίνοντων είναι θεμελιώδους σημασίας για να διασφαλιστεί ότι υιοθετούνται και εφαρμόζονται αποτελεσματικά πρακτικές χωρίς αποκλεισμούς και προσεγγίσεις με επίκεντρο την οικογένεια.

Αυτό το εργαλείο αυτοαξιολόγησης εμπνεύστηκε από τις μαρτυρίες γονέων παιδιών με ειδικές ανάγκες από την Ελλάδα, την Ουγγαρία, τις Κάτω Χώρες και την Πορτογαλία και βασίστηκε σε ένα άλλο εργαλείο αυτοαξιολόγησης που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ PARTICIPA (Wysłowska, et al., 2021). Παρ' όλα αυτά, ο σκοπός του είναι να υποστηρίξει όλους τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς και άλλους επαγγελματίες να προβληματιστούν σχετικά με τις πρακτικές και τις εμπειρίες τους προς την κατεύθυνση της ένταξης όλων των παιδιών, ιδίως της ένταξης των παιδιών με ΕΕΑ ηλικίας 0 έως 7 ετών. Το εργαλείο αυτό αναπτύχθηκε επίσης με βάση διάφορα μοντέλα και προσεγγίσεις (π.χ. βιοοικολογικό μοντέλο, οικογενειοκεντρική προσέγγιση, μοντέλο συμμετοχής Lundy και σκάλα συμμετοχής Hart κ.ά.) που θεωρούνται συναφή με την προώθηση της συμπερίληψης και της ενταξιακής εκπαίδευσης.

Πώς είναι δομημένο το εργαλείο αυτοαξιολόγησης

Αυτό το εργαλείο αυτοαξιολόγησης αποτελείται από διάφορα στοιχεία για τους γονείς παιδιών με τυπική ανάπτυξη και για τον προβληματισμό των εκπαιδευτικών. Όλα τα στοιχεία που περιγράφονται στην αυτοαξιολόγηση αναφέρονται σε εμπειρίες και πρακτικές σε σχέση με την προώθηση της ένταξης των παιδιών. Ο βαθμός στον οποίο έχετε βιώσει αυτές τις καταστάσεις ή έχετε εφαρμόσει τέτοιες πρακτικές

αποτελεί ένδειξη του βαθμού στον οποίο τα παιδιά συμπεριλαμβάνονται και τα δικαιώματά τους γίνονται σεβαστά στην οικογένειά σας, στο περιβάλλον σας ή στην κοινότητά σας.

Οι δηλώσεις που περιλαμβάνονται σε αυτό το εργαλείο είναι δομημένες γύρω από διάφορα θέματα (π.χ. σεβασμός των δικαιωμάτων των παιδιών, εξασφάλιση ενός χώρου χωρίς αποκλεισμούς, συνεκτίμηση των φωνών και των πρωτοβουλιών των παιδιών κ.λπ.). Κατά τον προβληματισμό σας για κάθε στοιχείο, μπορείτε να εξετάσετε σε ποιο βαθμό ορισμένες από τις δηλώσεις αντικατοπτρίζουν τις εμπειρίες/πρακτικές σας - πρέπει να επιλέξετε τον αριθμό που θεωρείτε καταλληλότερο, από το 1 έως το 4 (με το 1 να υποδηλώνει *καθόλου* και το 4 να υποδηλώνει *σε μεγάλο βαθμό*). Σημειώστε ότι δεν πειράζει να επιλέξετε "καθόλου", εάν είναι απαραίτητο. Επίσης, αν θεωρείτε ότι μια δήλωση δεν είναι απόλυτα εφαρμόσιμη στις εμπειρίες ή τις πρακτικές σας, σας προτείνουμε να επιλέξετε την επιλογή που θεωρείτε ότι είναι πιο κοντά στις δικές σας εμπειρίες/πρακτικές. Σας ενθαρρύνουμε να είστε ειλικρινείς, ακόμη και αν θεωρείτε ένα στοιχείο λίγο άβολο. Αυτό το εργαλείο αυτοαξιολόγησης αποσκοπεί στην προώθηση του αυτοαναστοχασμού, ώστε να μπορείτε να αναστοχαστείτε και να παρακολουθείτε την πρόοδο των προοπτικών και των πρακτικών σας, χωρίς να εμπλέκεται οποιαδήποτε κρίση ή κριτική.

Οι δηλώσεις που παρουσιάζονται μπορούν να χρησιμεύσουν ως έμπνευση, βελτίωση ή ως αφετηρία για συζήτηση με συναδέλφους/οικογένειες. Ελπίζουμε λοιπόν αυτό το εργαλείο να ενθαρρύνει και να υποστηρίξει τους προβληματισμούς σας, ατομικά ή με άλλους συναδέλφους, επαγγελματίες ή μέλη της οικογένειας!

Ως γονέας ενός παιδιού με τυπική ανάπτυξη ή ως δάσκαλος...	1 Καθόλου	2	3	4 Σε μεγάλο βαθμό
1. Αναζητώ ενεργά τρόπους για να οικοδομήσω μια θετική συνεργασία και συμπράξεις με τους γονείς και άλλους επαγγελματίες.				
2. Αναζητώ ενεργά τρόπους για να δημιουργήσω θετικές αλληλεπιδράσεις με κάθε παιδί και μεταξύ όλων των παιδιών της τάξης/του χώρου.				
3. Ενθαρρύνω τα παιδιά, τις οικογένειες και άλλους επαγγελματίες να συνεισφέρουν (π.χ. σχετικά με υπηρεσίες, σχέδια, δραστηριότητες, έργα), με βάση τις ανάγκες, τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους.				
4. Ενθαρρύνω ενεργά τα παιδιά να σέβονται ο ένας τον άλλον και τις προοπτικές του άλλου (π.χ. συζητώντας τη σημασία των διαφορετικών χαρακτηριστικών, ικανοτήτων, εμπειριών).				
5. Σκέφτομαι και συζητώ με τα παιδιά, τους γονείς και άλλους επαγγελματίες τα οφέλη, για διαφορετικούς παρεμβαίνοντες (π.χ. για τις οικογένειες, τα παιδιά με και χωρίς ειδικές ανάγκες και αναπηρίες), από τη συμπερίληψη				

όλων των παιδιών (δηλ. με διαφορετικά χαρακτηριστικά, ανάγκες, ικανότητες).				
6. Υποστηρίζω όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από τα χαρακτηριστικά και τις ικανότητές τους, να αναπτύσσουν τις δικές τους ιδέες, να κάνουν τις δικές τους προτάσεις, να αναλαμβάνουν τις δικές τους πρωτοβουλίες και να συνεργάζονται με τους συμμαθητές τους.				
7. Οργανώνω τους χώρους με τρόπο που να επιτρέπει σε όλα τα παιδιά να συμμετέχουν (π.χ. τοποθετώντας τα υλικά στο επίπεδο των παιδιών, ώστε τα παιδιά να έχουν εύκολη πρόσβαση στα υλικά και να μην αντιμετωπίζουν φυσικά εμπόδια).				
8. Βοηθάω τα παιδιά, τις οικογένειες και τους επαγγελματίες να κατανοήσουν και να προβληματιστούν σχετικά με τη σημασία της συμμετοχής όλων των παιδιών σε θέματα, δραστηριότητες και έργα που τα αφορούν.				
9. Καταβάλλω τις απαραίτητες προσπάθειες για τη συμμετοχή όλων των παιδιών, των οικογενειών και των επαγγελματιών στην εκπαιδευτική διαδικασία (π.χ. προσαρμόζοντας τον τρόπο επικοινωνίας μου, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των παιδιών και των οικογενειών-εμπλέκοντας όλους τους παρεμβαίνοντες στον καθορισμό των στόχων και των στρατηγικών).				
10. Χρησιμοποιώ πολλαπλές στρατηγικές για να συμπεριλάβω όλα τα παιδιά, να τα βοηθήσω να εκφραστούν και να υποστηρίξω τη συμμετοχή τους, με βάση τις προοπτικές, τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις τους.				
11. Σέβομαι και αναλογίζομαι τις ανάγκες, τις προοπτικές, τις προτιμήσεις και τις εμπειρίες των παιδιών και των οικογενειών, προσπαθώντας να κατανοήσω τους λόγους πίσω από τις αποφάσεις τους και υποστηρίζοντάς τους αναλόγως.				
12. Σχεδιάζω καταστάσεις και ευκαιρίες για οικογένειες και άλλους επαγγελματίες να συγκεντρώνονται και να συζητούν μαζί για τις καλύτερες στρατηγικές, πρακτικές και τρόπους υποστήριξης των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με ειδικές ανάγκες και αναπηρίες.				
13. Συμπεριλαμβάνω τα ενδιαφέροντα των παιδιών και των οικογενειών στην παιδαγωγική τεκμηρίωση και τον προγραμματισμό.				
14. Ενημερώνω τα παιδιά, τις οικογένειες και άλλους επαγγελματίες για τις σχετικές πτυχές που απαιτούν κοινές αποφάσεις, ζητώντας τη συμβολή τους.				
15. Δημιουργώ ευκαιρίες για τα παιδιά και τις οικογένειες να επικοινωνούν τις ανάγκες, τις εμπειρίες και τις προτιμήσεις τους με άλλα άτομα και επαγγελματίες της κοινότητας, οι οποίοι μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες και να ενημερώνουν για τις αποφάσεις που τα αφορούν.				

16. Επιδιώκω τη συνεργασία με τις σχετικές υπηρεσίες και οργανώσεις της κοινότητας, επιτρέποντας στα παιδιά και τις οικογένειές τους να ενημερώνονται και να επωφελούνται από τις καλύτερες διαθέσιμες επιλογές.				
17. Συζητώ τακτικά, με τις οικογένειες και άλλους επαγγελματίες, τις καλύτερες επιλογές και τις ενέργειες που απαιτούνται για την υποστήριξη της ένταξης όλων των παιδιών.				
18. Αλλάζω τα σχέδια, τις στρατηγικές και τις δράσεις, ώστε να υποστηρίξω καλύτερα τις ανάγκες, τα χαρακτηριστικά και τις εμπειρίες των παιδιών και των οικογενειών.				
19. Μπορώ εύκολα να εξηγήσω στους γονείς ή σε άλλους επαγγελματίες την έννοια της "ένταξης" και της "ενταξιακής εκπαίδευσης".				
20. Πιστεύω ότι όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες, μπορούν να μάθουν.				
21. Γνωρίζω τις υπηρεσίες και τους πόρους που είναι διαθέσιμοι, τόσο στο εκπαιδευτικό πλαίσιο/σύστημα όσο και στην κοινότητα, για να βοηθηθούν τα παιδιά και οι οικογένειές τους (ιδίως εκείνα με ειδικές ανάγκες).				
22. Γνωρίζω για τις νοητικές αναπηρίες και είμαι σε θέση να βοηθήσω τα παιδιά, τις οικογένειές τους και να συνεργαστώ με άλλες οικογένειες και επαγγελματίες.				
23. Έχω ενημερωθεί για τα δικαιώματα των παιδιών γενικά και ειδικότερα για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, καθώς και για τα νομικά μέσα/έγγραφα που τα δεσμεύουν (π.χ. συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών).				
Εδώ μπορείτε να κρατάτε σημειώσεις σχετικά με συγκεκριμένες πτυχές που θεωρείτε ότι μπορεί να είναι σημαντικές για περαιτέρω βελτίωση ή για συζήτηση με τις οικογένειες/άλλους επαγγελματίες.				

2. Γνώση

Αυτή η ενότητα είναι αφιερωμένη στην αυτοδύναμη μάθηση και θα βρείτε μερικές ερωτήσεις για περαιτέρω προβληματισμό.

2.1 Αναπηρία, ποικιλομορφία, τυπική και άτυπη παιδική ανάπτυξη

Αναπηρία και ποικιλομορφία

Η **αναπηρία**, γενικά, θεωρείται ένας γενικός όρος που αναφέρεται σε βλάβες, περιορισμούς δραστηριοτήτων και περιορισμούς συμμετοχής. Επιπλέον, μπορεί να υποδηλώνει τις αρνητικές πτυχές της αλληλεπίδρασης μεταξύ ενός ατόμου (για παράδειγμα με μια κατάσταση υγείας) και των πλαισιακών παραγόντων του ατόμου

αυτού, όπως οι περιβαλλοντικοί ή προσωπικοί παράγοντες. Ιδιαίτερα στις πρώτες ηλικίες, μπορεί να είναι δύσκολο να εντοπιστεί μια βλάβη ή/και μια αναπηρία, ώστε να κινητοποιηθεί η κατάλληλη υποστήριξη.

Ένας συγκεκριμένος τύπος αναπηρίας που μπορεί να έχουν τα παιδιά είναι οι **νοητικές αναπηρίες (ΝΑ)**. Τα παιδιά με ΔΑ μπορεί να έχουν σημαντικές δυσκολίες στη διανοητική λειτουργία (για παράδειγμα, στην επικοινωνία, τη μάθηση ή την εκτέλεση εργασιών επίλυσης προβλημάτων) ή στην προσαρμοστική συμπεριφορά (για παράδειγμα, σε ορισμένες κοινωνικές δεξιότητες ή στην απόκτηση ή τη διαχείριση ρουτινών). Τα παιδιά με ΔΑ μπορεί να είναι ήπια ή σοβαρά - ενώ τα παιδιά με πιο ήπιες μορφές ΔΑ μπορούν να αποκτήσουν κάποια ανεξαρτησία, αν τους δοθεί η κατάλληλη υποστήριξη, τα παιδιά με πιο σοβαρές μορφές ΔΑ μπορεί να χρειάζονται πρόσθετη υποστήριξη από ενήλικες (οικογένεια και επαγγελματίες), ιδίως σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα και στην κοινότητα. Παρ' όλα αυτά, πολλαπλές υπηρεσίες και πόροι, που εφαρμόζουν συνιστώμενες πρακτικές βασισμένες σε επιστημονικά στοιχεία, είναι διαθέσιμες για τη στήριξη των παιδιών με ΔΑ και των οικογενειών τους.

Στενά συνδεδεμένη με την αναπηρία είναι η **ποικιλομορφία**. Η ποικιλομορφία αναφέρεται γενικά σε διαφορές στις αξίες, τις στάσεις, τις πολιτισμικές προοπτικές, τις πεποιθήσεις, το εθνικό υπόβαθρο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, τις ικανότητες, τις γνώσεις και τις ατομικές εμπειρίες ζωής. Ως εκ τούτου, η ποικιλομορφία μπορεί επίσης να περιλαμβάνει διαφορές όσον αφορά την **ανάπτυξη**. Για παράδειγμα, μια αναπτυξιακή καθυστέρηση μπορεί να προκύψει όταν ένα παιδί υστερεί σε σχέση με τους συνομηλίκους του σε έναν ή περισσότερους τομείς ή ικανότητες (για παράδειγμα, συναισθηματική, γνωστική ή σωματική ανάπτυξη).

Συνεπώς, ο σεβασμός των δικαιωμάτων, των μοναδικών χαρακτηριστικών και των ικανοτήτων των παιδιών, και συνεπώς της ποικιλομορφίας, είναι επιβεβλημένος. Τα νομικά έγγραφα και μέσα που προτείνονται σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως η Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, η οποία περιγράφεται περαιτέρω στην παρούσα εργαλειοθήκη (βλ. ενότητα 2.6), είναι θεμελιώδους σημασίας για να διασφαλιστεί ότι η ευημερία και η ένταξη όλων των παιδιών είναι πραγματικότητα (Ηνωμένα Έθνη, 2006).

Ωρα να σκεφτούμε...

Μπορείτε να προβληματιστείτε μόνοι σας, με έναν συνεργάτη/συνεργάτη ή σε μια μικρή ομάδα.

Οι κοινωνίες γίνονται όλο και πιο πολύπλοκες και ποικίλες. Με βάση την εμπειρία και τις αντιλήψεις σας, σκεφτείτε να προβληματιστείτε σχετικά με τις ακόλουθες πτυχές:

1. Ποια είδη **αναπηρίας** έχετε δει ή αλληλεπιδράσει με αυτά, πιο συχνά;
2. Ποιες σημαντικές αλλαγές έχουν λάβει χώρα στο περιβάλλον/στην κοινότητά σας που μπορεί να σας βοηθήσουν να αντιμετωπίσετε και να υποστηρίξετε τα παιδιά με **νοητική αναπηρία**;

3. Μπορείτε να θυμηθείτε μια θετική αλλαγή στο περιβάλλον/στην κοινότητά σας, όσον αφορά τον τρόπο αντιμετώπισης της διαφορετικότητας; Ποια στοιχεία/πόροι ήταν κρίσιμα για την επίτευξη της αλλαγής και της επιτυχίας;

Παιδική ανάπτυξη

Η ανάπτυξη του παιδιού είναι μια δυναμική και συνεχής διαδικασία, και είναι εξαιρετικά συνδεδεμένη με την έννοια της αναπηρίας. Στην πραγματικότητα, η **ανάπτυξη των** γνωστικών, συναισθηματικών και κοινωνικών ικανοτήτων υφίσταται βαθιές αλλαγές κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας, υπό την επίδραση τόσο βιολογικών όσο και περιβαλλοντικών παραγόντων. Έχει μεγάλη σημασία να επικεντρωθούμε στους περιβαλλοντικούς παράγοντες που μπορεί να λειτουργήσουν ως διευκολυντές ή εμπόδια στην ανάπτυξη και τη μάθηση των παιδιών (όπως οι πολιτικές, η ποιότητα των υλικών, οι ρουτίνες και οι αλληλεπιδράσεις, οι επαγγελματίες και οι στάσεις των γονέων) και μπορούν να επηρεάσουν την ανάπτυξη και τη μάθηση των παιδιών και την κοινωνική ένταξη κατά τη διάρκεια της πρώιμης παιδικής ηλικίας και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Ως εκ τούτου, οι οικογένειες, οι εκπαιδευτικοί και άλλοι επαγγελματίες, όπως οι επαγγελματίες υγείας, συχνά παρακολουθούν και μετρούν τα **αναπτυξιακά ορόσημα** από την πρώιμη παιδική ηλικία. Τα αναπτυξιακά ορόσημα μπορεί να περιλαμβάνουν σημάδια σωματικής, κοινωνικής και γνωστικής προόδου που οδηγούν στην κυριαρχία του περιβάλλοντος. Το χαμόγελο, το μπουσούλημα, ο χειρισμός αντικειμένων, το περπάτημα και η ομιλία είναι μερικά παραδείγματα αναπτυξιακών ορόσημων που μπορεί να παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για την ανάπτυξη των παιδιών.

Τα περισσότερα παιδιά αναπτύσσουν δεξιότητες με παρόμοια μοτίβα, σε παρόμοιους χρόνους, επιτυγχάνοντας τέτοια ορόσημα, ως συνάρτηση της οικογένειας, του προσωπικού ιστορικού και του περιβάλλοντος του παιδιού. Ως εκ τούτου, τα αναπτυξιακά ορόσημα αναφέρονται γενικά σε ηλικιακές κλίμακες. Έτσι, οι γονείς και οι δάσκαλοι, για παράδειγμα, μπορεί να ανησυχούν όταν ένα παιδί δεν περπατάει ή δεν μιλάει ακόμη, ειδικά αν οι συνομήλικοί του έχουν ήδη αποκτήσει αυτές τις ικανότητες. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι κάθε παιδί είναι μοναδικό, έχει τη δική του/της λειτουργία και αναπτύσσεται με τον δικό του/της ρυθμό, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος και με τις ευκαιρίες και τις υποστηρίξεις που του/της παρέχονται.

Συναφώς, εμφανίζονται διακρίσεις μεταξύ "**τυπικής**" και "**άτυπης ανάπτυξης**" και χαρακτηρισμοί όπως "**παιδιά με αναπηρίες**". Η τυπική ανάπτυξη αναφέρεται στη γενική πρόοδο ενός παιδιού, σε σύγκριση με τους συνομηλίκους της ίδιας ηλικίας, ενώ η άτυπη ανάπτυξη συμβαίνει όταν το παιδί φαίνεται να υστερεί ή να προηγείται των παιδιών της ίδιας ηλικίας, σε έναν ή περισσότερους τομείς ή ικανότητες. Ο χαρακτηρισμός "**παιδιά με αναπηρίες**" περιλαμβάνει τα παιδιά με σωματικές, αισθητηριακές, συναισθηματικές ή **διανοητικές αναπηρίες, τα οποία** συχνά μπορεί να συμμετέχουν λιγότερο ή και να αποκλείονται από ένα περιβάλλον μάθησης χωρίς αποκλεισμούς. Μπορεί να πρόκειται για παιδιά που γεννήθηκαν με σωματική ή ψυχολογική αναπηρία ή που απέκτησαν βλάβη ή αναπηρία, λόγω ασθένειας, ατυχήματος ή άλλων δυσμενών γεγονότων. Κατά συνέπεια, τα παιδιά αυτά μπορεί να

αντιμετωπίζουν αυξημένες δυσκολίες στην όραση, την ακοή ή την κίνηση και μπορεί να έχουν περισσότερες δυσκολίες στη μάθηση ή στη μάθηση με διαφορετικούς τρόπους από τους συνομηλίκους τους.

Όταν τα παιδιά χαρακτηρίζονται ως παιδιά με "αναπτυξιακή καθυστέρηση", "ειδικές ανάγκες", "ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες" ή "ειδικές ανάγκες", συνήθως απαιτούν μεγαλύτερη προσοχή και πρόσθετη υποστήριξη από τους φροντιστές, από τις οικογένειες έως τους επαγγελματίες (όπως οι εκπαιδευτικοί ή άλλοι επαγγελματίες από τις κοινότητες στις οποίες ζουν). Σε ορισμένες χώρες, η μεγαλύτερη προσοχή και η πρόσθετη υποστήριξη μπορεί να παρέχεται σε κανονικά, αλλά και σε ειδικά εκπαιδευτικά πλαίσια. Ειδικότερα, η έγκαιρη παρέμβαση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη αυτών των παιδιών και των οικογενειών τους.

Ώρα να σκεφτούμε...

Μπορείτε να προβληματιστείτε μόνοι σας, με έναν συνεργάτη/συνεργάτη ή σε μια μικρή ομάδα.

Έχετε ποτέ εμπλακεί ή έχετε γίνει μάρτυρας μιας κατάστασης στην οποία η ανάπτυξη του παιδιού έχει γίνει αντικείμενο ανησυχίας, που να απαιτεί τη συμμετοχή και την κοινή δράση διαφορετικών παρεμβαίνοντων (όπως η οικογένεια, επαγγελματίες από το εκπαιδευτικό περιβάλλον, επαγγελματίες από την κοινότητα); Παρακαλείσθε να εξετάσετε ποια αναπτυξιακή πτυχή ή εκπαιδευτική ανάγκη αντιμετωπίστηκε, πώς ξεπεράστηκαν οι δυσκολίες και ποιοι ή ποιοι πόροι ήταν θεμελιώδεις για την υποστήριξη του παιδιού, της οικογένειάς του ή των επαγγελματιών:

Αναπτυξιακή πτυχή/εκπαιδευτική ανάγκη:

Τρόποι υπέρβασης των δυσκολιών:

Ποιος έπαιξε σημαντικό ρόλο: _____

Αναπτυξιακή πτυχή/εκπαιδευτική ανάγκη:

Τρόποι υπέρβασης των δυσκολιών:

Ποιος έπαιξε σημαντικό ρόλο: _____

Αναπτυξιακή πτυχή/εκπαιδευτική ανάγκη:

Τρόποι υπέρβασης των δυσκολιών:

Ποιος έπαιξε σημαντικό ρόλο: _____

Όταν μιλάμε για την αναπηρία και την πολυμορφία, πρέπει να αναφερθούμε στη σημασία της **συμπερίληψης**. Η ένταξη αναφέρεται στο δικαίωμα ΟΛΩΝ των ανθρώπων να έχουν πρόσβαση και να συμμετέχουν στην κοινωνία, ξεπερνώντας τις διαφορές ή τις δυσκολίες μέσω της παροχής κατάλληλης υποστήριξης - *η ένταξη ως αρχή*. Επιπλέον, αναφέρεται επίσης στην εξέταση των διαφορετικών ατομικών αναγκών όλων των παιδιών και των ενηλίκων, με την εισαγωγή των απαραίτητων αλλαγών, προσαρμογών ή πρόσθετων στηρίξεων για την άμβλυνση ή την εξάλειψη των παραγόντων αποκλεισμού - *η ένταξη ως διαδικασία* (βλ. τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τις Ειδικές Ανάγκες και την Ενταξιακή Εκπαίδευση - <https://www.european-agency.org>).

Όταν εξετάζεται ειδικά το εκπαιδευτικό πλαίσιο, όροι όπως "εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς" ή "μάθηση χωρίς αποκλεισμούς" αποκτούν σημασία. Αναφέρονται στη συμπερίληψη και τη διδασκαλία ΟΛΩΝ των παιδιών, τόσο σε τυπικά όσο και σε μη τυπικά περιβάλλοντα μάθησης, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη το φύλο, τα σωματικά, διανοητικά, κοινωνικά, συναισθηματικά, γλωσσικά, πολιτιστικά, θρησκευτικά ή άλλα χαρακτηριστικά και ικανότητες.

Στα πλαίσια της εκπαίδευσης, οι **εκπαιδευτικοί και άλλοι επαγγελματίες της εκπαίδευσης**, ως πρόσωπα-κλειδιά που καθοδηγούν και διευκολύνουν συστηματικά τη μάθηση των παιδιών σε ένα συγκεκριμένο τυπικό ή μη τυπικό μαθησιακό περιβάλλον, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ένταξη όλων των παιδιών. Φυσικά, και η **οικογένεια**, ως η κύρια κοινωνική μονάδα στην οποία μεγαλώνουν τα παιδιά, είναι θεμελιώδης και πρέπει να συνεργάζεται στενά με τους εκπαιδευτικούς, προς την κατεύθυνση της ένταξης όλων των παιδιών και της προώθησης μιας εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Παρά ταύτα, και η "**κοινότητα**", ως ευρύτερη κοινωνική ομάδα στην οποία ανήκουν το παιδί και η οικογένεια, πρέπει να θεωρείται σημαντικός παράγοντας για τη διασφάλιση της ένταξης και της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς.

Ώρα να σκεφτούμε...

Μπορείτε να προβληματιστείτε μόνοι σας, με έναν συνεργάτη/συνεργάτη ή σε μια μικρή ομάδα.

Σκεφτείτε τις οικογένειες, τους εκπαιδευτικούς και άλλους επαγγελματίες στο περιβάλλον ή την κοινότητά σας. Τι γνωρίζουν ήδη αυτοί οι διάφοροι παρεμβαίνοντες, σε γενικές γραμμές, για την ένταξη και την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς; Τι χρειάζεται να μάθουν; Εξετάστε διάφορες δράσεις που θα μπορούσατε να αναλάβετε για την καλύτερη ενημέρωση και ανταλλαγή καλών πρακτικών με α) γονείς παιδιών χωρίς αναπηρία, β) γονείς παιδιών με αναπηρία, γ) άλλους επαγγελματίες (όπως ένας συντονιστής σχολείου, ένας

υπεύθυνος χάραξης πολιτικής από την τοπική κοινότητα κ.λπ.) Τι θα ήταν σχετικό να μοιραστείτε με όλους και με καθέναν από αυτούς τους ενδιαφερόμενους;

Στην πραγματικότητα, είναι η στενή **συνεργασία και οι συμπράξεις** που δημιουργούνται μεταξύ όλων αυτών των ενδιαφερομένων μερών (παιδιά, εκπαιδευτικοί, οικογένειες και άλλοι επαγγελματίες/υπηρεσίες από την κοινότητα) που μπορούν να συμβάλουν στην αποτελεσματική υποστήριξη όλων των παιδιών, προετοιμάζοντάς τα για τη ζωή και για μια ενεργό ιδιότητα του πολίτη, σε μια ολοένα και πιο απαιτητική και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνία.

 Ώρα να σκεφτούμε...

Μπορείτε να προβληματιστείτε μόνοι σας, με έναν συνεργάτη/συνεργάτη ή σε μια μικρή ομάδα.

Ως γονέας ή επαγγελματίας (π.χ. δάσκαλος), είναι το περιβάλλον σας (δηλαδή το περιβάλλον στο οποίο φοιτά το παιδί σας ή το περιβάλλον όπου εργάζεστε) χωρίς αποκλεισμούς; Παρακαλώ σκεφτείτε τις ακόλουθες πτυχές:

- Συμμετέχουν οι οικογένειες, οι εκπαιδευτικοί και οι κοινότητες στη μάθηση και την ένταξη των παιδιών;
- Είναι το περιβάλλον ευαίσθητο, τιμά τις διαφορές και ενθαρρύνει τη μάθηση για όλα τα παιδιά;
- Προωθείται η συμμετοχή όλων των παιδιών;
- Προωθείται η συνεργασία μεταξύ των οικογενειών (δηλ. των παιδιών με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρίες) και των επαγγελματιών;
- Προωθεί το περιβάλλον τις ευκαιρίες για τις οικογένειες, τους εκπαιδευτικούς και άλλους επαγγελματίες να μάθουν και να επωφεληθούν από μια εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς;
- Πώς μπορούν οι επαγγελματίες και οι οικογένειες των παιδιών χωρίς αναπηρία να συμβάλουν στο σεβασμό των δικαιωμάτων, της ευημερίας και της κοινωνικής ένταξης των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους;

Παρακαλούμε καταγράψτε τις σκέψεις σας και τι θα μπορούσε να γίνει για να βελτιωθούν οι καταστάσεις που εξετάσατε:

2.2 Οφέλη και μέθοδοι της συνεργασίας γονέων και εκπαιδευτικών

Σε αυτό το κεφάλαιο, θα σας παρουσιάσουμε μια περίληψη των ερευνών γύρω από τη συνεργασία γονέων και εκπαιδευτικών, τις σχέσεις μεταξύ οικογενειών και σχολείων και τα οφέλη που σχετίζονται με τη μάθηση των παιδιών καθώς και με την εκπαιδευτική διαδικασία - τόσο στο σχολείο όσο και στο σπίτι (και σε άλλους χώρους μάθησης). Εάν ενδιαφέρεστε να μάθετε περισσότερα για το θέμα, σας συμβουλεύουμε να εξετάσετε τις πηγές που παρατίθενται στο κεφάλαιο ως περαιτέρω ανάγνωση.

Γονική εμπλοκή και γονική δέσμευση

Οι γονείς είναι οι πρωταρχικοί παιδαγωγοί των παιδιών τους. Η δήλωση αυτή είναι διττή: αφενός δεν χρειάζεται έρευνα για να αποδείξει ότι οι γονείς είναι οι πρώτοι που εκπαιδεύουν τα παιδιά τους από τη γέννηση, αφετέρου υπάρχει ένα ισχυρό σύνολο στοιχείων που δείχνουν ότι μέχρι την ηλικία των 11 ετών περίπου οι γονείς έχουν τη μεγαλύτερη επίδραση στα μαθησιακά αποτελέσματα των παιδιών τους, ακόμη και αν φαίνεται ότι το παιδί είναι ανεξάρτητο και οι γονείς δεν έχουν καμία επιρροή πάνω του (Desforges, 2003). Ο ρόλος αυτός αναλαμβάνεται στη συνέχεια από την ομάδα των συνομηλίκων, αλλά οι γονείς παραμένουν η δεύτερη ομάδα με τον μεγαλύτερο αντίκτυπο. Έτσι, για την εκπαιδευτική και μαθησιακή επιτυχία του κάθε παιδιού, η στάση των γονέων είναι καθοριστικής σημασίας.

Στην επόμενη ενότητα παραθέτουμε έρευνες γύρω από τη γονεϊκή εμπλοκή και τη γονεϊκή δέσμευση, όπου η πρώτη είναι μια πρόσκληση που συμμετέχει σε κάτι που ήδη υπάρχει και η δεύτερη είναι μια διαδικασία συνδημιουργίας μεταξύ των εταίρων - δηλαδή του σχολείου και του σπιτιού - που αναγνωρίζουν αμοιβαία ο ένας το ρόλο και τον αντίκτυπο του άλλου και εργάζονται σε συνεργασία γύρω από τη μάθηση. Αν και ξεφεύγει από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας ανασκόπησης, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι στη σύγχρονη παιδαγωγική που λαμβάνει υπόψη τα δικαιώματα του παιδιού αυτό μπορεί να σχεδιαστεί μόνο με συμμετοχικό τρόπο σε σχέση με τα παιδιά ως αρμόδιους εταίρους (βλ. Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού - Ηνωμένα Έθνη, 1989).

Η διαφορά μεταξύ της συμμετοχής και της εμπλοκής των γονέων μπορεί να περιγραφεί ως εξής:

Συμμετοχή	Αρραβώνας
Ποιος	
Γονείς	Γονείς και παιδιά + οικογένεια και κοινότητα
Ευθύνη	
Σχολείο με διδασκαλία στο κέντρο	Σχολείο, γονείς, μαθητής με μάθηση στο κέντρο
Πώς	
Σχολική πρωτοβουλία, επίσημες συναντήσεις	Ευελιξία στη μορφή και το χρονοδιάγραμμα
Επικοινωνία	
Σχολείο προς το σπίτι με μονόδρομο	Αμφίδρομη, χρήση της τεχνολογίας

(Salamon, 2017)

Τα οφέλη και τα είδη της γονικής εμπλοκής με τη σχολική εκπαίδευση

Στις ανεπτυγμένες χώρες, ο ρόλος που αναμένεται να διαδραματίσουν οι γονείς στη σχολική εκπαίδευση των παιδιών τους έχει αλλάξει σημαντικά τα τελευταία 20-30 χρόνια. Οι γονείς πιέζονται πλέον να ασχοληθούν, ενεργώντας ως "...οιονεί καταναλωτής και επιλογέας στην εκπαιδευτική "αγορά"" και ως "ελεγκτής και εγγυητής της ενασχόλησης των παιδιών τους με τη σχολική εκπαίδευση" (Selwyn, 2011). Τα ερευνητικά στοιχεία (Harris & Goodall, 2008- Desforges & Abouchaar, 2003) δείχνουν επίσης ξεκάθαρα ότι η γονεϊκή εμπλοκή οδηγεί σε καλύτερα αποτελέσματα για τους νέους. Το γεγονός αυτό καθιστά επιτακτική τη συμμετοχή των γονέων στη σχολική εκπαίδευση και η προσέγγιση αυτή έχει αποκτήσει ευρεία πολιτική απήχηση σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Ωστόσο, ο ορισμός του τι σημαίνει γονική συμμετοχή/εμπλοκή στο σχολείο, το είδος των αλληλεπιδράσεων και των μεθόδων που είναι πιθανότερο να ωφεληθούν τα παιδιά, ο ρόλος και η ευθύνη των φορέων, ιδίως των γονέων, των εκπαιδευτικών και των διευθυντών των σχολείων, παραμένουν κάπως αμφιλεγόμενα. Οι πολιτικοί, οι ερευνητές, τα σχολεία, οι εκπαιδευτικοί, οι ομάδες γονέων και τα παιδιά δεν έχουν καταφέρει να καταλήξουν σε κοινούς ορισμούς ή προτεραιότητες που μερικές φορές οδηγούν σε σύγχυση. Παρόλο που συχνά παρουσιάζεται ως "ενιαία έννοια" η γονική συμμετοχή/εμπλοκή "έχει μια σειρά από ερμηνείες, οι οποίες είναι ποικιλοτρόπως αποδεκτές ή μη αποδεκτές από διαφορετικά συστατικά στοιχεία" (Crozier, 1999: 219). Διαφορετικοί ενδιαφερόμενοι συχνά χρησιμοποιούν αυτό το γεγονός με τρόπο που οδηγεί σε αγώνες εξουσίας και εντάσεις μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων (Crozier, 1999), και μερικές φορές οδηγεί επίσης σε κάποιο είδος "παιχνιδιού επίρριψης ευθυνών". Όπως καταδεικνύει η μελέτη των Harris και Goodall, 2008, σχετικά με την αλληλεπίδραση των γονέων στα σχολεία, ενώ οι γονείς ήταν πιο πιθανό να αντιλαμβάνονται τη συμμετοχή τους ως υποστήριξη για τα παιδιά τους και

τα παιδιά, με τη σειρά τους, έβλεπαν τους γονείς τους ως "ηθική υποστήριξη", οι εκπαιδευτικοί την έβλεπαν ως "μέσο για τη βελτίωση της συμπεριφοράς και την υποστήριξη του σχολείου" (Harris & Goodall, 2008: 282). Αυτό οδηγεί σε μια διάσπαση μεταξύ των προσδοκιών των σχολείων προς τους γονείς και αντίστροφα.

Η ταξινόμηση της πρακτικής του Epstein (2002) έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως για την καθιέρωση μιας τυπολογίας για τη γονική εμπλοκή στο σχολείο. Είναι σημαντικό να σημειωθεί το γεγονός ότι ο Epstein υπερβαίνει την έννοια της εμπλοκής ή της εμπλοκής στη μάθηση του μεμονωμένου παιδιού, αλλά εισάγει την έννοια των σχολείων συνεργασίας που διοικούνται με βάση μια αμοιβαία, ισορροπημένη εκτίμηση του σπιτιού και του σχολείου, η οποία έχει σημαντικό αντίκτυπο στη δημιουργία συμμετοχικών δομών ηγεσίας. Το πλαίσιο του Epstein (2002) ορίζει έξι τύπους εμπλοκής:

1. Γονική μέριμνα: πρακτικές που δημιουργούν θετικό μαθησιακό περιβάλλον στο σπίτι	2. Επικοινωνία: επικοινωνία γονέων-σχολείου για τα σχολικά προγράμματα και την πρόοδο των μαθητών	3. Εθελοντισμός: συμμετοχή των γονέων και ευκαιρίες εθελοντισμού στο σχολείο
4. Μάθηση στο σπίτι: επικοινωνία γονέων και σχολείου σχετικά με τις μαθησιακές δραστηριότητες στο σπίτι	5. Λήψη αποφάσεων: εμπλοκή των γονέων στη λήψη αποφάσεων και στη διακυβέρνηση του σχολείου	6. Συνεργασία με την κοινότητα: πρόσβαση των γονέων σε κοινοτικούς πόρους που αυξάνουν τις ευκαιρίες μάθησης των μαθητών

Είναι σημαντικό να δηλωθεί ότι οι τύποι αυτοί δεν έχουν καμία ιεραρχία, αν και συχνά θεωρούνται από ορισμένα σχολεία και εκπαιδευτικούς ως επίπεδα διαφορετικής αξίας και διαμορφώνουν αβάσιμες προσδοκίες προς τους γονείς των οποίων η ανάγκη για εμπλοκή είναι διαφορετική (Hamilton, 2013).

Οι Goodall και Montgomery (2014) έχουν υποστηρίξει μια πιο εκλεπτυσμένη προσέγγιση που απομακρύνει το ενδιαφέρον από τις αλληλεπιδράσεις των γονέων με το σχολείο γενικά προς μια πιο συγκεκριμένη εστίαση στη μάθηση των παιδιών. Κάνουν μια βασική διάκριση μεταξύ εμπλοκής και δέσμευσης προτείνοντας ότι η τελευταία επικαλείται ένα "αίσθημα ιδιοκτησίας αυτής της δραστηριότητας το οποίο είναι μεγαλύτερο από αυτό που υπάρχει με την απλή εμπλοκή" (Hamilton 2013: 399) και προτείνουν ένα συνεχές που κινείται από τη γονική εμπλοκή με το σχολείο στη γονική δέσμευση με τη μάθηση των παιδιών. Η προσέγγιση αυτή περιλαμβάνει την αναγνώριση ότι η μάθηση δεν περιορίζεται στο σχολείο και τη σημασία της υποστήριξης της μάθησης των παιδιών εντός και εκτός σχολείου. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντική στην περίπτωση γονέων (και φυσικά παιδιών) από εθνικές μειονότητες, με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης (και κακές εμπειρίες από

τη δική τους σχολική εκπαίδευση) ή εκείνων που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες, οι οποίοι, όπως έχει δείξει έρευνα (Hamilton 2013), είναι πιθανότερο να βρίσκουν δύσκολη την εμπλοκή τους στο σχολείο, αλλά παρόλα αυτά έχουν ισχυρές δεσμεύσεις για τη μάθηση των παιδιών τους. Αυτό είναι ένα βασικό ζήτημα που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον σχεδιασμό μοντέλων καθοδήγησης για γονείς στο πλαίσιο του προγράμματος Parent'r'us.

Η Goodall (2017) προτρέπει για μια αλλαγή παραδείγματος προς μια εταιρική σχέση που βασίζεται στις ακόλουθες αρχές που διατυπώνονται με βάση την επαναπροσδιορισμό του τραπεζικού μοντέλου εκπαίδευσης του Freire για την πραγματικότητα του 21ου αιώνα:

1. Το προσωπικό του σχολείου και οι γονείς συμμετέχουν στην υποστήριξη της μάθησης του παιδιού.
2. Το προσωπικό του σχολείου και οι γονείς εκτιμούν τις γνώσεις που ο καθένας προσφέρει στη συνεργασία.
3. Το προσωπικό του σχολείου και οι γονείς διεξάγουν διάλογο γύρω από τη μάθηση του παιδιού και με τη μάθηση του παιδιού.
4. Το προσωπικό του σχολείου και οι γονείς ενεργούν σε συνεργασία για να υποστηρίξουν τη μάθηση του παιδιού και ο ένας τον άλλον.
5. Το προσωπικό του σχολείου και οι γονείς σέβονται το νόμιμο κύρος του ρόλου και της συμβολής του καθενός στην υποστήριξη της μάθησης.

Σύμφωνα με τον Kendall (2018), τα πλαίσια αυτά αναγνωρίζουν την πολύπλοκη, δυναμική φύση των σχέσεων μεταξύ γονέων, σχολείου και μάθησης των παιδιών και ανοίγουν ουσιαστικές ευκαιρίες για διάλογο και επαναδιαπραγμάτευση των ρόλων και των ευθυνών- μπορεί να μην υπερβαίνουν την αμφισβήτηση του παραδοσιακού παραδείγματος των σχέσεων σπιτιού-σχολείου. Ο επαναπροσδιορισμός των σχέσεων σπιτιού-σχολείου πρέπει να βασίζεται στον αναστοχασμό σχετικά με τον σκοπό της μάθησης και να υπερβαίνει τις άμεσες και συχνά στενές προτεραιότητες των σχολείων, με βάση τις εξετάσεις και άλλες πολιτικές ευθύνες (Grant, 2009). Ο Grant μας υπενθυμίζει ότι "η αναπλαισίωση της ζωής των παιδιών εκτός σχολείου και της οικογενειακής ζωής καθαρά με όρους εκπαιδευτικού έργου" θα μπορούσε να οδηγήσει στο "χειρότερο σενάριο" τα παιδιά να "εργάζονται συνεχώς από φιλόδοξους γονείς και εκπαιδευτικούς" (Grant, 2009: 14). Ο Grant συνεχίζει να υποδεικνύει ότι πολλοί γονείς μπορεί να επιλέξουν, πολύ λογικά, να επενδύσουν στη μόνωση των ορίων μεταξύ σχολικής και οικογενειακής ζωής θεωρώντας "μέρος του ρόλου τους ως προστασία των παιδιών από τις εισβολές του σχολείου στο σπίτι και ως εξασφάλιση ότι τα παιδιά κοινωνικοποιούνται, παίζουν και χαλαρώνουν καθώς και ότι μαθαίνουν" (Grant, 2009).

Αυτό οδηγεί στην ανάγκη να διερευνηθούν οι λόγοι της μη εμπλοκής ή των χαμηλών επιπέδων εμπλοκής στο σχολείο κατά το σχεδιασμό οποιασδήποτε παρέμβασης για την ενδυνάμωση των γονέων.

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην ενίσχυση της γονικής δέσμευσης

Σύμφωνα με τον Goodall (2018),

1. Συνήθως, το προσωπικό του σχολείου πρέπει να κάνει το πρώτο βήμα προς τους γονείς, προκειμένου να τους εμπλέξει με επιτυχία.
2. Οι δάσκαλοι πρέπει να διαβεβαιώνουν τους γονείς ότι βρίσκονται στην ίδια πλευρά και ότι και οι δύο θέλουν το καλύτερο για το παιδί.
3. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αποφεύγουν να κρίνουν και να χαρακτηρίζουν τους γονείς και να είναι έτοιμοι να κατανοήσουν την πλήρη εικόνα. Κάθε γονέας (και δάσκαλος) είναι διαφορετικός, όλοι έχουν διαφορετικές δεξιότητες και δυνάμεις. Όταν οι γονείς αντιμετωπίζονται ως συνεργάτες και όχι ως προβλήματα, οι δεξιότητές τους μπορούν να αξιοποιηθούν και να αξιοποιηθούν προς όφελος της μάθησης του παιδιού.
4. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι οι περισσότεροι γονείς κάνουν ήδη πολλά για να βοηθήσουν τη μάθηση του παιδιού τους, και ότι αυτές οι δραστηριότητες πρέπει να αναγνωριστούν, να επαινεθούν και να αξιοποιηθούν. Η διαβεβαίωση των γονέων ότι οι προσπάθειές τους έχουν σοβαρά αποτελέσματα στην ανάπτυξη του παιδιού μπορεί να αποτελέσει μεγάλη ενθάρρυνση και κίνητρο για να κάνουν περισσότερα.
5. Οι δάσκαλοι και το προσωπικό του σχολείου πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμοι και διαθέσιμοι για συζητήσεις, ερωτήσεις. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να χρησιμοποιούν μια γλώσσα κατανοητή για κάθε γονέα, η ορολογία μπορεί να είναι τρομακτική και υπονομεύει τη σχέση των συνεργατών.
6. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ενθαρρύνουν μια προσέγγιση όλου του σχολείου-βοηθάει όταν όλοι πηγαίνουν προς την ίδια κατεύθυνση.

Καταρρίπτοντας μύθους γύρω από την αποτελεσματική δέσμευση

Οι Desforges και Abouchaar (2003) διεξήγαγαν μια βιβλιογραφική ανασκόπηση, η οποία υπέδειξε τα οφέλη της γονεϊκής εμπλοκής στη σχολική επίδοση των παιδιών. Διαπίστωσε ότι ενώ οι γονείς εμπλέκονται σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων για την προώθηση της εκπαιδευτικής προόδου των παιδιών τους (συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής πληροφοριών, της συμμετοχής σε εκδηλώσεις και της σχολικής διακυβέρνησης) ο **βαθμός της γονικής εμπλοκής επηρεάζεται έντονα από την**

κοινωνική τάξη και το επίπεδο εκπαίδευσης των μητέρων: όσο υψηλότερη είναι η τάξη και το επίπεδο των εκπαιδευτικών προσόντων της μητέρας τόσο μεγαλύτερη είναι η έκταση και ο βαθμός της εμπλοκής.

Επιπλέον, η ανασκόπηση σημείωσε επίσης ότι τα χαμηλά επίπεδα αυτοπεποίθησης των γονέων, η έλλειψη κατανόησης του "ρόλου" τους σε σχέση με την εκπαίδευση, η ψυχοκοινωνική και υλική αποστέρηση επηρέασαν επίσης αρνητικά τα επίπεδα συμμετοχής στη σχολική ζωή, **με ορισμένους γονείς να "απωθούνται από τη συμμετοχή τους λόγω των αναμνήσεων της δικής τους σχολικής εμπειρίας ή από τις αλληλεπιδράσεις τους με τους δασκάλους των παιδιών τους ή από ένα συνδυασμό και των δύο"** (Desforges & Abouchaar, 2003: 87), ή σε ορισμένες περιπτώσεις οι ίδιοι οι γονείς δεν παρακολούθησαν ποτέ την επίσημη εκπαίδευση και δεν έχουν καμία σχολική εμπειρία (Ivanova, 2013, Ives & Lee, 2018).

Η ανασκόπηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ενώ η ποιοτική αλληλεπίδραση με το σχολείο (για παράδειγμα η ανταλλαγή πληροφοριών και η συμμετοχή σε εκδηλώσεις και διακυβέρνηση) είναι χαρακτηριστικό της θετικής γονικής εμπλοκής στην εκπαίδευση, η σχολική επίδοση ενός παιδιού συνδέεται πιο σημαντικά με μια σύνθετη αλληλεπίδραση ενός πολύ ευρύτερου φάσματος κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων, συμπεριλαμβανομένης της καλής γονικής μέριμνας στο σπίτι, της παροχής ενός ασφαλούς και σταθερού περιβάλλοντος, της πνευματικής διέγερσης, των συνομιλιών γονέων-παιδιών, των καλών προτύπων εποικοδομητικών κοινωνικών και εκπαιδευτικών αξιών και των υψηλών προσδοκιών σχετικά με την προσωπική ολοκλήρωση και την καλή ιδιότητα του πολίτη (Desforges & Abouchaar, 2003).

Αναγνωρίζοντας την "καλή γονική μέριμνα" στο σπίτι ως τον βασικό παράγοντα που καθορίζει τις επιδόσεις των παιδιών, η ανασκόπηση διαπίστωσε ότι αυτή η μορφή συμμετοχής "επιδρά έμμεσα στα σχολικά αποτελέσματα, βοηθώντας το παιδί να οικοδομήσει μια φιλοκοινωνική, φιλομαθησιακή αυτοαντίληψη και υψηλές εκπαιδευτικές φιλοδοξίες" (Desforges & Abouchaar, 2003) και είχε πολύ μεγαλύτερο αντίκτυπο στις επιδόσεις από ό,τι οι επιδράσεις του σχολείου κατά τα πρώτα χρόνια της σχολικής φοίτησης ειδικότερα:

Η Price-Mitchell (2009) υπογραμμίζει την υπερβολική έμφαση στη σχολική μάθηση ως τον μοναδικό ή πρωταρχικό στόχο των αλληλεπιδράσεων μεταξύ σπιτιού και σχολείου. Ως εκ τούτου, τα σχολεία μπορεί να προσφέρουν μια "μηχανιστική άποψη" που διαχωρίζει τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς αντί να τους συνδέει, με τους "εκπαιδευτικούς να τείνουν να βλέπουν τους εαυτούς τους ως ειδικούς" στη μάθηση των παιδιών "αντί για ίσους". Σύμφωνα με τον συγγραφέα, αυτό δημιουργεί ιεραρχικές σχέσεις και περιορίζει την ικανότητα κατανόησης και ανάπτυξης συνεργασιών που δημιουργούν νέα γνώση.

Η Price-Mitchell δίνει προσοχή στον τρόπο με τον οποίο το κοινωνικό κεφάλαιο κυκλοφορεί στο πλαίσιο του σχολείου και στη δυνατότητά του να συμπεριλάβει ή να αποκλείσει γονείς από διαφορετικές κοινωνικές και πολιτισμικές ομάδες. Επικαλούμενη τους Santana και Schneider (2007), η Price-Mitchell προτείνει ότι "οι γονείς με χαμηλότερο εισόδημα και εθνοτική ποικιλομορφία, οι οποίοι παραδοσιακά έχουν λιγότερη πρόσβαση σε πόρους για τα παιδιά τους, επωφελούνται σε μεγάλο βαθμό από τα κοινωνικά δίκτυα που δημιουργούνται ως ένας τρόπος απόκτησης

πλεονεκτημάτων που διαφορετικά δεν θα ήταν διαθέσιμα σε αυτούς" (Price-Mitchell, 2009). Η Hamilton (2017) υποστηρίζει ότι αυτό απαιτεί από τους εκπαιδευτικούς να αναπτύξουν μια "νοοτροπία προσέγγισης" που να πηγάζει πέρα από την "προώθηση της ευαισθητοποίησης των γονέων σχετικά με τους κανόνες και τις προσδοκίες" προς τη βαθιά, αναστοχαστική διερεύνηση της δικής τους κοινωνικοπολιτισμικής θέσης ως "εκπαιδευτικού" και εκπροσώπου της εξουσίας και την ανάληψη ευθύνης για τη δράση που έχουν στις διαδικασίες και τις πρακτικές της αλληλεπίδρασης του σχολείου στο σπίτι.

? Ερωτήσεις για τον έλεγχο της κατανόησης - Κουίζ

Απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής:

Q1: Η γονική εμπλοκή και η γονική δέσμευση είναι συνώνυμα

1. Ναι
2. Όχι

E2: Οι έξι τύποι γονικής εμπλοκής του Epstein αντιπροσωπεύουν μια ιεραρχική κλίμακα από τη μικρότερη προς τη μεγαλύτερη εμπλοκή

1. Ναι
2. Όχι

Q3: Η συνεργασία με τους γονείς αφορά μόνο τη μάθηση στο σχολείο

1. Ναι
2. Όχι

Q4: Το μοντέλο Goodall είναι ένα μοντέλο συνεργασίας για γονείς και σχολεία

1. Ναι
2. Όχι

Q5: Μπορείτε να συνεργαστείτε σωστά μόνο με γονείς με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης

1. Ναι
2. Όχι

Ελέγξτε τώρα τις σωστές απαντήσεις και μια σύντομη αιτιολόγηση για κάθε μία:

E1: **Όχι:** Η γονική εμπλοκή και η συμμετοχή δεν είναι συνώνυμα, όπως περιγράφεται παραπάνω σε αυτό το τμήμα, η γονική εμπλοκή είναι μια ευέλικτη διαδικασία (όσον αφορά τους τρόπους και το χρόνο), με τους γονείς και τις οικογένειες να συνεργάζονται προς όφελος των μαθητών.

E2: **Όχι:** Παρά τη διαφορετική αξία που αποδίδεται σε αυτούς τους τύπους από τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς, δεν υπάρχει ιεράρχηση μεταξύ των έξι τύπων.

Ε3: **Όχι:** Η εμπλοκή με τους γονείς σημαίνει ότι τα σχολεία αναγνωρίζουν και υποστηρίζουν τη μάθηση που συμβαίνει εκτός της τάξης.

Ε4: **Ναι:** Η Goodall περιγράφει στο μοντέλο της πώς τα σχολεία και οι γονείς μπορούν να συνεργαστούν προς όφελος του παιδιού.

Ε5: **Όχι:** Κάθε γονέας και οικογένεια μπορεί να συμμετέχει στη μάθηση του παιδιού του και να συνεργάζεται με το σχολείο και τα σχολεία πρέπει να προσαρμόζονται και να είναι ευέλικτα ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της ετερογενούς κοινότητας γονέων γύρω από το σχολείο.

Μέθοδοι συνεργασίας γονέων και εκπαιδευτικών

Οι περισσότεροι γονείς θέλουν το σχολείο να τους βοηθήσει σε κάποια από τα εκπαιδευτικά τους καθήκοντα, κυρίως σε αυτά που δεν είναι σε θέση να κάνουν οι ίδιοι. Στην περίπτωση των μειονεκτούντων γονέων αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο.

Για να στηρίξετε πραγματικά τα παιδιά που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ώστε να επιτύχουν στο σχολείο, θα πρέπει να υποστηρίξετε ένα διαφορετικό είδος μάθησης στο σπίτι. Μπορεί να θέλετε να προωθήσετε συζητήσεις γύρω από το τραπέζι του φαγητού ή να ενθαρρύνετε τους γονείς να διαβάζουν για ευχαρίστηση, ώστε να αποτελέσουν πρότυπα για τα παιδιά τους. Παραδόξως, αυτές οι δραστηριότητες είναι δύο από τις ελάχιστες που έχουν αποδεδειγμένα θετική επίδραση στη σχολική επιτυχία. Ορισμένοι μειονεκτούντες γονείς χρειάζονται να τους υπενθυμίσουν ότι έχουν ήδη κάνει καταπληκτική δουλειά στην εκπαίδευση των παιδιών τους για να τονώσουν την αυτοεκτίμησή τους.

Σε περίπτωση που εργάζεστε με γονείς που προέρχονται από δύσκολες καταστάσεις και έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, θα διαπιστώσετε συχνά ότι οι γονείς πιστεύουν ότι δεν μπορούν να διδάξουν τίποτα στα παιδιά τους. Για μια επιτυχημένη συνεργασία, αυτό είναι το πρώτο πράγμα που πρέπει να αντιμετωπίσετε. Άλλωστε, εκείνοι ήταν που τους έμαθαν να περπατούν και να μιλούν, τα μεγαλύτερα βήματα στο εκπαιδευτικό ταξίδι κάθε παιδιού.

Είναι σημαντικό να ορίσουμε τι εννοούμε με τον όρο γονείς σε αυτόν τον πόρο. Οι "γονείς" είναι εκείνοι που έχουν τη νόμιμη ή οιονεί νόμιμη επιμέλεια, είτε πρόκειται για βιολογικούς, θετούς ή ανάδοχους γονείς του παιδιού που φοιτά σε ένα συγκεκριμένο σχολείο. Ο όρος αυτός περιλαμβάνει επίσης άλλα μέλη της οικογένειας (θείους, αδελφές, παππούδες και γιαγιάδες), των οποίων η συμμετοχή μπορεί να είναι σημαντική για το παιδί και να παίζουν ρόλο στην εκπαίδευσή του.

Δεοντολογίες και απαγορεύσεις στις σχέσεις γονέων και σχολείου

Μην...	Κάνε
---------------	-------------

Υποθέστε ότι μπορείτε να κάνετε αλλαγές μέσα σε μια νύχτα	Να θυμάστε ότι όροι όπως "ανάπηροι" ή "καθυστερημένοι" περιγράφουν διαδικασίες και όχι ταυτότητες - ο εκτοπισμός τους είναι κάτι που τους συνέβη και όχι αυτό που είναι.
Συγχέουν την περιγραφή "ανάπηρος" ή "καθυστερημένος" με την ταυτότητα ενός ατόμου	Σκεφτείτε πώς το όραμα και οι αξίες του σχολείου σας δίνουν προσοχή στη συμπερίληψη των οικογενειών που μεγαλώνουν παιδιά με αναπηρία - πόσο καλά ενσωματωμένες είναι οι αξίες σας;
Να κάνουν υποθέσεις σχετικά με τις προηγούμενες εμπειρίες των οικογενειών όσον αφορά την εκπαίδευση ή τη σχολική φοίτηση	Να παρέχουν φόρουμ όπου οι οικογένειες που μεγαλώνουν παιδιά με αναπηρία μπορούν να μοιραστούν τις ιστορίες τους, αν το επιθυμούν, και να παραμείνουν επικεντρωμένες στα πλαίσια για την υποστήριξη της μάθησης των παιδιών
Υποχρεώστε τις οικογένειες να μοιραστούν τις ιστορίες τους για την αντιμετώπιση της αναπηρίας του παιδιού τους	Σκεφτείτε πόσο φιλόξενα είναι τα σχολικά κτίρια και οι εξωτερικοί χώροι του σχολείου σας για τις οικογένειες και τους φροντιστές των παιδιών με αναπηρία.
Υποθέστε ότι η ορολογία και οι ορισμοί είναι σταθεροί σε όλα τα διεθνή σύνορα	Επανεξετάστε τα μοντέλα αλληλεπίδρασης με το σχολείο στο σπίτι με τα οποία εργάζεστε σήμερα και εξετάστε πώς θα θέλατε να τα αναπτύξετε για να αυξήσετε τη συνεργασία με τους γονείς.
Υποθέστε ότι οι επαγγελματικές σας γνώσεις και η μέχρι σήμερα εμπειρία σας θα σας δώσουν όλες τις απαντήσεις	Ενημερωθείτε για τα εκπαιδευτικά συστήματα σε άλλες χώρες, καθώς αυτό θα σας βοηθήσει να κατανοήσετε τις εμπειρίες και τις προσδοκίες που υποστηρίζουν καλύτερα τις ευκαιρίες συνεργασίας οικογένειας-σχολείου.
	Αφιερώστε χρόνο για να μάθετε ποιες είναι οι προσδοκίες και οι εμπειρίες των οικογενειών.
	Σκεφτείτε ποιες υπηρεσίες υποστήριξης (π.χ. διαχειριστές υποθέσεων) μπορείτε να αξιοποιήσετε στο σχολείο για να υποστηρίξετε την καλή επικοινωνία, πώς μπορείτε να χρησιμοποιήσετε άλλους γονείς στην κοινότητά σας για να διευκολύνετε αυτό
	Ενημερωθείτε για τους τοπικούς πόρους στους οποίους μπορείτε να

	υποδείξετε τις οικογένειες, π.χ. βιβλιοθήκες, κοινοτικά κέντρα, ζώνες δωρεάν wi-fi, υπηρεσίες υποστήριξης υγείας και ψυχικής υγείας.
	Σκεφτείτε πώς επικοινωνείτε σήμερα με τους γονείς - είναι σε χαρτί; Ψηφιακά; Σε ποιο βαθμό η προσέγγισή σας λαμβάνει υπόψη τις εμπειρίες των γονέων σε θέματα γραμματισμού/ψηφιακού γραμματισμού; Πώς μπορεί να χρειαστεί να αναπτύξετε ή να αλλάξετε την προσέγγισή σας;
	Εξετάστε πώς μπορείτε να διευκολύνετε την αλληλοϋποστήριξη μεταξύ των γονέων.
	Δημιουργία τρίτων χώρων μεταξύ σπιτιού και σχολείου, στους οποίους γονείς και εκπαιδευτικοί μπορούν να συναντηθούν σε ισότιμη συνεργασία για να υποστηρίξουν τη μάθηση των νέων και να παράσχουν ευκαιρίες για την οικοδόμηση της κοινοτικής συνοχής
	Να είστε έτοιμοι να υποστηρίξετε τις οικογένειες που μεγαλώνουν παιδιά με αναπηρία
	Να αποδεχτείτε ότι μπορεί να μην έχετε ήδη όλες τις δεξιότητες που χρειάζεστε για να εργαστείτε αποτελεσματικά με οικογένειες που μεγαλώνουν παιδιά με αναπηρία, να είστε έτοιμοι να επεκτείνετε ή να υπερβείτε τα επαγγελματικά όρια και να αναπτύξετε νέους τομείς επαγγελματικής εξειδίκευσης.

Από τη μη συμμετοχή στη δέσμευση

Για να σχεδιάσουμε και να αξιολογήσουμε τις μεθόδους συνεργασίας γονέων και δασκάλων, χρησιμοποιούμε ως σημείο εκκίνησης ένα μοντέλο που αναπτύχθηκε από τη Sherry Arnstein (1969) σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών και ονομάζεται "Σκάλα Συμμετοχής" (Hart, 1992). Τα επίπεδα 1 έως 3 ορίζονται ως μη συμμετοχή, τα 4 και 5 θεωρούνται συμμετοχή και τα επίπεδα 6 έως 8 θεωρούνται εμπλοκή.

Η ακόλουθη εικόνα απεικονίζει το μοντέλο του Hart (1992) προσαρμοσμένο στη συμμετοχή των γονέων.

LADDER OF PARENT PARTICIPATION

? Πού στη σκάλα - Κουίζ

Διαβάστε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις και προσδιορίστε τον αριθμό του αντίστοιχου επιπέδου της κλίμακας συμμετοχής των γονέων (από το 1 έως το 8):

- Ο διευθυντής του σχολείου διοργανώνει συνάντηση για όλους τους γονείς στην αρχή της σχολικής χρονιάς.
- Οι γονείς καλούνται να προσφέρουν καφέ και κέικ για την επετειακή εκδήλωση του σχολείου
- Οι γονείς αποφασίζουν να οργανώσουν μια εκδήλωση για τη συγκέντρωση χρημάτων με την ευκαιρία του επετειακού έτους του σχολείου, χρησιμοποιώντας τις εγκαταστάσεις του σχολείου.
- Ο διευθυντής του σχολείου επιλέγει έναν γονέα για να εκπροσωπήσει το σχολείο σε μια δημοτική εκδήλωση μνήμης για την εθνική εορτή
- Ο γονέας καλείται σε όλες τις συναντήσεις των εκπαιδευτικών, αλλά δεν του προσφέρεται καμία προετοιμασία ή προκαταρκτική ενημέρωση πριν από τις συναντήσεις.
- Το σχολικό συμβούλιο αποτελείται από ισάριθμους εκπροσώπους των εκπαιδευτικών, των γονέων και των μαθητών και λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τον προϋπολογισμό του σχολείου, τις εκδηλώσεις, την οργάνωση της σχολικής ημέρας, το πρόγραμμα σπουδών κ.λπ.

Τώρα, παρακαλώ ελέγξτε τις σωστές απαντήσεις:

- Επίπεδο 1, επειδή οι γονείς δεν έχουν κανένα λόγο για το χρονοδιάγραμμα, την ημερήσια διάταξη, τον τρόπο διεξαγωγής, είναι απλώς εκεί για να ακούσουν.

- b) Επίπεδο 4, επειδή στους γονείς ανατίθεται ένα έργο και ενημερώνονται γιατί είναι σημαντικό για το σχολείο, αλλά δεν έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν στην οργάνωση.
- c) Επίπεδο 7, επειδή οι γονείς είναι οι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων και οι διοργανωτές αυτής της δραστηριότητας.
- d) Επίπεδο 2, επειδή ο γονέας δεν είναι εκεί για να συμμετάσχει στη λήψη αποφάσεων, αλλά απλώς είναι διακοσμητής σε μια εκδήλωση που μπορεί να μην τον ωφελήσει καθόλου.
- e) Επίπεδο 3, επειδή δεν μπορούν να λάβουν αποφάσεις σχετικά με την ημερήσια διάταξη ή να προετοιμαστούν για τη συνεδρίαση ώστε να συμμετάσχουν ενεργά και ενημερωμένα, είναι απλά μάρκες.
- f) Επίπεδο 8, επειδή η λήψη αποφάσεων κατανέμεται ισότιμα.

 Ώρα να σκεφτούμε...

Συμπεριφορά, δραστηριότητες και πρακτικές σε μια οικογένεια που θεωρώ ότι συμβάλλουν στην ανάπτυξη του παιδιού και στην ικανότητά του να μαθαίνει στο σπίτι και στο σχολείο:	
Σχέσεις με το παιδί μου	Παραδείγματα: • Καθημερινή συζήτηση για καθημερινά γεγονότα, • Εκφράσεις αγάπης, • Οικογενειακή συζήτηση για βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, τηλεοπτικά προγράμματα, • Οικογενειακές επισκέψεις σε βιβλιοθήκες, μουσεία, ιστορικούς χώρους, πολιτιστικές δραστηριότητες και • Ενθάρρυνση για διεύρυνση του λεξιλογίου. Προσθέστε τις δικές σας πρακτικές ιδέες:
Ρουτίνα της οικογενειακής ζωής	Παραδείγματα: • Επίσημος χρόνος μελέτης στο σπίτι, • Μια καθημερινή ρουτίνα που περιλαμβάνει χρόνο για φαγητό, ύπνο, παιχνίδι, εργασία, μελέτη και διάβασμα- Ένα ήσυχο μέρος για μελέτη και διάβασμα, • Ενδιαφέρον της οικογένειας για χόμπι, παιχνίδια, δραστηριότητες εκπαιδευτικής αξίας.

	Προσθέστε τις δικές σας πρακτικές ιδέες:
Οικογενειακές προσδοκίες και εποπτεία	Παραδείγματα: • Προτεραιότητα στις σχολικές εργασίες και το διάβασμα έναντι της τηλεόρασης, των βιντεοπαιχνιδιών • Προσδοκία ακρίβειας, • Γονική προσδοκία ότι τα παιδιά κάνουν ό,τι καλύτερο μπορούν, • Μέριμνα για την ορθή και αποτελεσματική χρήση της γλώσσας, • Γονική παρακολούθηση της ομάδας συνομηλίκων των παιδιών, • Παρακολούθηση και κοινή ανάλυση της παρακολούθησης τηλεόρασης και των παιχνιδιών στον υπολογιστή, • Γονική γνώση σχετικά με την πρόοδο του παιδιού στο σχολείο και την προσωπική του ανάπτυξη. Προσθέστε τις δικές σας πρακτικές ιδέες:
Συντροφικότητα	Παραδείγματα: • Προετοιμάζοντας γεύματα μαζί, • Αφιερωμένος χρόνος για να παίξετε μαζί, • Εργασία δίπλα-δίπλα, • Βοηθώντας τα παιδιά σας με την εργασία στο σπίτι Προσθέστε τις δικές σας πρακτικές ιδέες:
Γράψτε για το πώς αισθάνεστε εσείς ως γονέας για αυτές τις πρακτικές Αν δεν είστε γονέας, γράψτε για τα συναισθήματά σας ως επαγγελματίας. Αν είστε γονέας, ρωτήστε το παιδί σας για τα συναισθήματά του.	Ως γονιός αισθάνομαι (θα μπορούσατε να συμπληρώσετε το κείμενό σας με μερικά emoticons!): Ως επαγγελματίας αισθάνομαι (θα μπορούσατε να συμπληρώσετε τα γραπτά σας με μερικά emoticons!): Ως παιδί αισθάνομαι:

	ρωτήστε τον/την και γράψτε τι λέει
Επιλέξτε μια πρακτική από τις παραπάνω λίστες και σκεφτείτε την	Θετικές επιπτώσεις σε ένα παιδί: Θετικές επιπτώσεις στην οικογενειακή ζωή:
Μερικές από τις ανησυχίες ή αμφιβολίες μου σχετικά με το πώς μια μειονεκτούσα οικογένεια συμβάλλει στην ανάπτυξη και τη μάθηση των παιδιών της είναι: 1. 2. 3. Μπορώ να μοιραστώ αυτές τις ανησυχίες για συμβουλές με: 1. 2. 3.	

Συγκρούσεις και πώς να τις αντιμετωπίσετε

Οι συγκρούσεις έχουν αντιμετωπιστεί με διαφορετικούς τρόπους κατά τη διάρκεια της ιστορίας. Αυτό καθορίζει θεμελιωδώς την έκβαση των συγκρούσεων. Είναι η σύγκρουση ένα φαινόμενο που πρέπει να αποφεύγεται; Ή είναι ένα φυσικό μέρος της ζωής που είναι αναπόφευκτο. Ή είναι ένας θετικός πόρος που μπορεί να προωθήσει την πρόοδο;

Η σύγκρουση εκδηλώνεται σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα και σχέση που έχουμε. Είναι αναπόφευκτο εγγενές μέρος των διαπροσωπικών σχέσεων. Η σύγκρουση δεν υπάρχει μόνο μεταξύ των προσώπων, αλλά και μέσα μας, οδηγώντας για παράδειγμα σε άγχος, νευρικότητα, ανυπομονησία. Για παράδειγμα, η θεωρία του Σίγκμουντ Φρόιντ βασίζεται στις ενδοψυχικές συγκρούσεις, στις οποίες ο συνειδητός εαυτός, που έχει επίγνωση των κινδύνων και δεσμεύεται από κανόνες, έρχεται σε σύγκρουση με τον ασυνείδητο εαυτό, ο οποίος δεν ασχολείται με την πραγματικότητα.

Ένας τύπος σύγκρουσης είναι όταν οι εσωτερικές δυνάμεις που καθορίζουν τις πράξεις μας είναι αντίθετες και πρέπει να επιλέξουμε (Κούνος, 2005), για παράδειγμα, μεταξύ:

α) μία από τις δύο καλές πιθανότητες,

β) δύο κακά πράγματα, ή

γ) μια θετική και μια αρνητική εναλλακτική λύση.

Επιπλέον, μπορεί να υπάρχουν συγκρούσεις ρόλων που βιώνονται για παρατεταμένο χρονικό διάστημα. Ωστόσο, όπως υπογραμμίζει η τρίτη προσέγγιση, η σύγκρουση δεν αποτελεί μόνο πρόβλημα αλλά και ευκαιρία. Η εξεύρεση κοινού τόπου αποτελεί ένα βήμα προς τα εμπρός, και τα δύο μέρη μπορούν να επωφεληθούν και να βελτιωθούν.

Η σύγκρουση και εγώ - Στάσεις και διαχείριση συγκρούσεων

Οι στάσεις των μερών απέναντι στη σύγκρουση, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, καθορίζουν θεμελιωδώς την έκβαση των συγκρούσεων. Οι στάσεις μας απέναντι στη σύγκρουση και οι μηχανισμοί επίλυσης καθορίζονται θεμελιωδώς από την προσωπικότητά μας, τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τα συναισθήματά μας για το θέμα (πόσο συναισθηματικά εμπλεκόμενοι είμαστε), την κοσμοθεωρία μας, τη στάση μας απέναντι στους άλλους, τη στάση μας απέναντι στο άλλο μέρος.

Η ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης αποτελεί σημαντικό στόχο, καθώς η αυξημένη αυτοεκτίμηση συμβάλλει στην πρόληψη της κλιμάκωσης των συγκρούσεων, καθώς τα άτομα με υγιή αυτοεκτίμηση είναι λιγότερο πιθανό να αντιδράσουν αμυντικά και είναι πιο ικανά να δουν την άποψη του άλλου. Πρέπει να:

1. Αναλύστε κριτικά τις απόψεις μας για τον εαυτό μας,
2. Αύξηση της αυτοεκτίμησής μας (αν είναι απαραίτητο).

Ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο τα μέρη της σύγκρουσης θέλουν να διεκδικήσουν τα δικά τους συμφέροντα και επιδιώκουν να λάβουν υπόψη τους την άποψη του άλλου, μπορεί (ή όχι) να επιτευχθεί συνεργασία.

Συνεργασία

Ένας τρόπος επίλυσης των συγκρούσεων είναι η συνεργασία. Από τη μία πλευρά, τα μέρη παραμερίζουν τις προσωπικές τους διαφωνίες για χάρη του στόχου, επειδή γνωρίζουν ότι η συνεργασία είναι απαραίτητη. Αφετέρου, εμπιστεύονται ο ένας τον άλλον και πιστεύουν ότι τα αποτελέσματα της συνεργασίας είναι μεγαλύτερα από αυτά που θα μπορούσαν να επιτύχουν μόνοι τους. Μην ξεχνάτε ότι τα μέρη διαθέτουν διαφορετικούς πόρους, οι οποίοι στην προκειμένη περίπτωση υποστηρίζουν και συμπληρώνουν ο ένας τον άλλον. Υπάρχουν ποικίλες συμπληρωματικές στρατηγικές:

- Ανταγωνιστής-υποψήφιος (όταν υπάρχει ένα κυρίαρχο μέρος και ένα πιο προσαρμοστικό)

- Συμβιβασμός-συμβιβασμός (όταν και τα δύο μέρη δίνουν και παίρνουν, π.χ. παραιτούνται από κάτι για να καταλήξουν σε μια αμοιβαία αποδεκτή απόφαση)
- Συνεργατικό-συνεργατικό (όταν και τα δύο μέρη συνεργάζονται, για παράδειγμα, ακόμη και όταν παραμένουν διαφορετικοί στόχοι)
- Αποφυγή-αποφυγή (όταν και τα δύο μέρη αποφεύγουν, μη ικανοποιώντας ούτε τις δικές τους ανησυχίες ούτε τις ανησυχίες του άλλου μέρους)

Για μη συμπληρωματικές στρατηγικές, η λύση είναι δυνατή μόνο εάν ένα ή και τα δύο μέρη αλλάξουν την αρχική βασική στρατηγική τους. Πολλές περιπτώσεις συγκρούσεις μπορούν να αποφευχθούν απλά με τη χρήση σαφούς, ακριβούς γραπτής ή/και προφορικής επικοινωνίας. Ένα μόνο χαμένο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή ένα αδιάβαστο μήνυμα μπορεί να οδηγήσει σε αποτυχημένα σχέδια και σε αλληλοκατηγορίες. Οι υποθέσεις σχετικά με το τι γνωρίζουν, σκέφτονται ή προτίθενται ήδη οι άλλοι μπορεί να προκαλέσουν θυμό ή χειρότερα. Μερικοί άνθρωποι διαφωνούν απλώς και μόνο επειδή θέλουν να ακουστούν. Το να είστε απλώς ένας καλός ακροατής μπορεί να είναι αρκετό για να εμπνεύσετε εμπιστοσύνη και να λύσετε τα πληγωμένα συναισθήματα.

Εκτός από τις στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, οι υποκείμενες σχέσεις μπορεί να αντικατοπτρίζουν διαφορετικά χαρακτηριστικά/θέσεις (π.χ. ένα πρόσωπο/στρατηγική "tit-for-tat", υποθέτοντας ότι ένα πρόσωπο είναι πιο επιτυχημένο αν συνεργάζεται με ένα άλλο πρόσωπο):

1. Φιλικός: δεν ξεκινά ποτέ ανταγωνισμό
2. Αντιδραστική: η αντίδραση εξαρτάται από τη στρατηγική του αντιπάλου
3. "Προκλητικός": αν ο αντίπαλος γίνει ανταγωνιστικός, θα ανταποδώσει.
4. Συγχωρεί: αν ο αντίπαλός του επιστρέψει για να συνεργαστεί, το κάνει και αυτός (χωρίς να θυμώνει).
5. Ερμηνεύσιμο: απλό, διαφανές, κατανοητό στον αντίπαλο.

Ποιες δεξιότητες απαιτούνται για τη διαχείριση των συγκρούσεων; Μοιραζόμαστε μερικά παραδείγματα:

- Αποτελεσματική επικοινωνία
- Συναισθηματική νοημοσύνη
- Ενσυναίσθηση
- Ικανότητα να το αφήσετε να φύγει
- Ιεράρχηση προτεραιοτήτων
- Υπομονή
- κ.λπ.

Οι αρμοδιότητες αυτές μπορεί να είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών προσώπων.

2.3 Μύθοι και αλήθειες σχετικά με την ενταξιακή εκπαίδευση και την ένταξη των παιδιών με νοητική αναπηρία

Όπως και σε πολλά άλλα θέματα, μπορεί να υπάρχουν μύθοι ή προκαταλήψεις σχετικά με την αναπηρία, τα παιδιά με νοητική αναπηρία και την ένταξή τους στην εκπαίδευση και την κοινότητα.

Ώρα να σκεφτούμε...

Πριν προχωρήσετε, παρακαλείστε να αφιερώσετε λίγο χρόνο για να σκεφτείτε και να γράψετε τι σας έρχεται πρώτα στο μυαλό όταν σκέφτεστε την αναπηρία, τα παιδιά με νοητική αναπηρία και την ένταξή τους στην κοινωνία (για παράδειγμα, σε εκπαιδευτικά πλαίσια, κοινοτικές δραστηριότητες και υπηρεσίες). Μην αφιερώσετε πολύ χρόνο, απλώς γράψτε τις πρώτες σκέψεις που σας έρχονται στο μυαλό. Στη συνέχεια, σκεφτείτε μόνοι σας, με έναν σύντροφο/συνεργάτη ή σε μια μικρή ομάδα, σχετικά με τις δικές σας εμπειρίες που μπορεί να επιβεβαιώνουν ή να αντικρούουν την αρχική σας σκέψη.

1. Άμεση(-ες) σκέψη(-ες):

Εμπειρίες (που επιβεβαιώνουν ή διαψεύδουν): _____

2. Άμεση(-ες) σκέψη(-ες):

Εμπειρίες (που επιβεβαιώνουν ή διαψεύδουν): _____

3. Άμεση(-ες) σκέψη(-ες):

Εμπειρίες (που επιβεβαιώνουν ή διαψεύδουν): _____

4. Άμεση(-ες) σκέψη(-ες):

Εμπειρίες (που επιβεβαιώνουν ή διαψεύδουν): _____

Για να μας βοηθήσουμε να σκεφτούμε τις κοινές σκέψεις και ιδέες σχετικά με την αναπηρία, τα παιδιά με νοητική αναπηρία και την ένταξή τους στην εκπαίδευση και την κοινότητα, θα μοιραστούμε μερικές γενικές δηλώσεις σχετικά με αυτά τα θέματα. Ενώ ορισμένες από αυτές είναι αληθινές και ευθυγραμμίζονται με τα υπάρχοντα στοιχεία, άλλες αντιστοιχούν σε μύθους.

1. *Η ένταξη αφορά μόνο τα παιδιά με αναπηρία. Αυτό αντιστοιχεί σε έναν ΜΥΘΟ!* Η έννοια της συμπερίληψης χρησιμοποιήθηκε αρχικά σε σχέση με την αναπηρία, αν και σήμερα υπερβαίνει κατά πολύ, ως απάντηση στις ολοένα και πιο πολύπλοκες και διαφορετικές κοινωνίες. Αναφέρεται στη συμπερίληψη και τη διδασκαλία ΟΛΩΝ των παιδιών σε τυπικά ή μη τυπικά μαθησιακά περιβάλλοντα, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη το φύλο, τα σωματικά, διανοητικά, κοινωνικά, συναισθηματικά, γλωσσικά, πολιτιστικά, θρησκευτικά ή άλλα χαρακτηριστικά.
2. *Τα παιδιά με αναπηρία δεν έχουν ικανότητες ή εμπειρία για να συμμετέχουν στην κανονική εκπαίδευση ή/και στο κοινοτικό περιβάλλον. Αυτό αντιστοιχεί σε έναν ΜΥΘΟ!* Από μικρή ηλικία, τα παιδιά με αναπηρία έχουν ικανότητες να συμμετέχουν, σε κάποιο βαθμό, σε εκπαιδευτικά πλαίσια και άλλες κοινοτικές δραστηριότητες. Μπορεί να χρειάζονται κατάλληλη υποστήριξη για να έχουν πρόσβαση

και να συμμετέχουν ισότιμα με τους άλλους και να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους.

3. Για να συμπεριληφθεί ένα παιδί με αναπηρία, αρκεί να εξασφαλιστεί η παρουσία του. **Αυτό αντιστοιχεί σε έναν ΜΥΘΟ!** Δεν αρκεί η παρουσία ενός παιδιού σε μια τάξη ή σε μια εξωσχολική δραστηριότητα, για παράδειγμα, αν δεν συμμετέχει και δεν λαμβάνει επαρκή υποστήριξη. Εκτός από τη διασφάλιση της πρόσβασης (παροχή στα παιδιά πρόσβασης σε ένα ευρύ φάσμα μαθησιακών ευκαιριών, δραστηριοτήτων, ρυθμίσεων και περιβαλλόντων), είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί η **συμμετοχή** (παροχή στα παιδιά εξατομικευμένης και επαρκούς υποστήριξης και χρήση διαφορετικών προσεγγίσεων στη μάθηση, επιτρέποντάς τους να συμμετέχουν πλήρως και να εμπλέκονται σε δραστηριότητες παιχνιδιού και μάθησης με τους συνομηλίκους τους) και η **υποστήριξη** (διασφάλιση της παρουσίας ευρύτερων πτυχών όπως η επαγγελματική ανάπτυξη, τα κίνητρα για την ένταξη και οι ευκαιρίες για επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ οικογενειών, επαγγελματιών και υφιστάμενων υποστηρικτών από την κοινότητα).

4. Τα παιδιά με και χωρίς αναπηρία επωφελούνται και τα δύο από την ένταξη: συμβάλλει στην απόκτηση νέων δεξιοτήτων, αυτοπεποίθησης, δύναμης και ευχαρίστησης. **Αυτό είναι ΑΛΗΘΙΝΟ και ευθυγραμμίζεται με τα επιστημονικά στοιχεία!** Η ενσωμάτωση περιγράφεται ότι επιφέρει οφέλη για όλα τα παιδιά, όπως αυξημένες κοινωνικές σχέσεις και δίκτυα, αυξημένη αυτοπεποίθηση, αυτοέλεγχο και ενσυναίσθηση, καθώς και αυξημένο σεβασμό για τη διαφορετικότητα, οδηγώντας σε κοινότητες χωρίς αποκλεισμούς.

5. Τα παιδιά με αναπηρίες αντιμετωπίζονται ανεπαρκώς στα πλαίσια της ενταξιακής εκπαίδευσης. **Αυτό αντιστοιχεί σε έναν ΜΥΘΟ!** Τα πλαίσια συμπεριληπτικής εκπαίδευσης σέβονται τις ανάγκες, τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντα όλων και κάθε παιδιού. Σε αυτά τα πλαίσια, όλα τα παιδιά έχουν εγγυημένη πρόσβαση και ευκαιρίες συμμετοχής, λαμβάνοντας επαρκή υποστήριξη, λαμβάνοντας υπόψη τα μοναδικά χαρακτηριστικά τους.

6. Η ενταξιακή εκπαίδευση εξαρτάται αποκλειστικά από τον εκπαιδευτικό. **Αυτό αντιστοιχεί σε έναν ΜΥΘΟ!** Η ενταξιακή εκπαίδευση πρέπει να αποτελεί κοινό μέλημα, ευθύνη και δέσμευση μεταξύ των οικογενειών, των επαγγελματιών και των φορέων χάραξης πολιτικής. Μόνο μέσα από έναν κοινό προβληματισμό, συνεργασία και δράση μπορούμε να εγγυηθούμε τη βελτίωση των πολιτικών και των πρακτικών της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και να εξασφαλίσουμε εκπαιδευτικές ευκαιρίες υψηλής ποιότητας για όλους.

7. *Η ενταξιακή εκπαίδευση είναι μια απλουστευτική προσέγγιση που ταιριάζει σε όλα τα παιδιά και ωφελεί όλα τα παιδιά. Αυτό αντιστοιχεί σε έναν ΜΥΘΟ!* Η ενταξιακή εκπαίδευση δεν είναι ποτέ απλοϊκή ούτε μια προσέγγιση που ταιριάζει σε όλους. Μόνο αν επιτρέπει την ευελιξία και προσαρμόζεται στις ατομικές ανάγκες κάθε παιδιού και της οικογένειάς του, μπορεί να ωφελήσει όλους τους παρεμβαίνοντες. Σε ένα περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς και φιλικό προς τα παιδιά, οι προσβάσιμες, ποικίλες και διαφοροποιημένες μέθοδοι μάθησης είναι απαραίτητες για την υποστήριξη των αναγκών όλων των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες. Η προσφορά ποικιλομορφίας της μάθησης σε μεθόδους, υλικά και πόρους, δίνει στα παιδιά την ευκαιρία να μάθουν με τον τρόπο που τους ταιριάζει καλύτερα, δίνει τη δυνατότητα σε όλα τα παιδιά να συμμετέχουν και να βιώσουν την αίσθηση του ανήκειν. Οι αρχές αυτές συνάδουν με τον Καθολικό Σχεδιασμό για τη Μάθηση (UDL) (για να μάθετε περισσότερα για τον UDL, ανατρέξτε στην ενότητα 2.4).

8. *Όταν τόσο τα παιδιά με όσο και τα παιδιά χωρίς αναπηρία βιώνουν την ενταξιακή εκπαίδευση, τα παιδιά με αναπηρία είναι κυρίως αυτά που επωφελοούνται από τις ενταξιακές πρακτικές. Αυτό αντιστοιχεί σε έναν ΜΥΘΟ!* Η προώθηση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης ωφελεί όχι μόνο τα παιδιά με αναπηρία, αλλά και τα παιδιά χωρίς αναπηρία, τα οποία γίνονται, για παράδειγμα, πιο συνειδητοποιημένα και σέβονται τις ανάγκες όλων των παιδιών, μαθαίνουν να αποδέχονται τους άλλους και να αναγνωρίζουν ότι κάθε άτομο έχει μοναδικές ικανότητες και δεξιότητες και αναπτύσσουν τις γνωστικές, κοινωνικές και συναισθηματικές τους ικανότητες.

9. *Η συνεργασία μεταξύ των οικογενειών και των επαγγελματιών αποτελεί βασικό στοιχείο για την επιτυχία της ενταξιακής εκπαίδευσης και για την απόκτηση νέων ικανοτήτων από τα παιδιά. Αυτό είναι ΑΛΗΘΙΝΟ και ευθυγραμμίζεται με τα επιστημονικά στοιχεία!* Η διασφάλιση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς μέσω μιας άμεσης συνεργασίας μεταξύ γονέων και επαγγελματιών είναι θεμελιώδους σημασίας για την ευθυγράμμιση των προσδοκιών, των προσπαθειών και μιας κοινής δέσμευσης που τελικά ωφελεί τα παιδιά στη γνωστική, κοινωνική και συναισθηματική τους ανάπτυξη.

10. *Η ποιοτική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς είναι πολύ ακριβή. Αυτό αντιστοιχεί σε έναν ΜΥΘΟ!* Υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι το χαμηλότερο κόστος συνδέεται με τα πιο ενταξιακά μοντέλα σε σύγκριση με τις παραδοσιακές μορφές παροχής ειδικής εκπαίδευσης. Επίσης, η προσαρμογή του σχολικού συστήματος προς την κατεύθυνση της ενταξιακής εκπαίδευσης δεν σημαίνει απαραίτητα πολλούς πόρους,

μπορεί να καλλιεργηθεί, για παράδειγμα, με τη συμμετοχή σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης των εκπαιδευτικών, των γονέων και των μαθητών, τη μεγιστοποίηση των διαθέσιμων πόρων και τον επανασχεδιασμό της κατάρτισης, των πρακτικών και της υποστήριξης όλων των επαγγελματιών στο σχολείο (για παράδειγμα, τη διαχείριση της ομαδικής εργασίας και της συνεργατικής μάθησης).

11. *Η ένταξη των παιδιών με αναπηρία στην κοινότητα (π.χ. εξωσχολικές δραστηριότητες) είναι αδύνατη. Αυτό αντιστοιχεί σε έναν ΜΥΘΟ!* Η εξασφάλιση της ένταξης των παιδιών με αναπηρία στις δραστηριότητες της κοινότητας δεν είναι μόνο δυνατή, όπως είναι ευκολότερη όταν υπολογίζουμε την υποστήριξη των επαγγελματιών και άλλων σημαντικών ανθρώπων (για παράδειγμα, μέλη της οικογένειας, φίλοι, γείτονες, άλλοι γονείς/φροντιστές). Πολλαπλές πτυχές μπορούν και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν σκεφτόμαστε να υποστηρίξουμε ένα παιδί με αναπηρία να συμμετέχει στην κοινότητά του, για παράδειγμα, τα ενδιαφέροντα, τα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες του παιδιού, ποιες δραστηριότητες στην τοπική κοινότητα τους ταιριάζουν, τι είδους υποστήριξη θα χρειαστεί το παιδί, καθώς και η επικοινωνία και η συνεργασία με τον υπεύθυνο για την επιθυμητή δραστηριότητα (ή τις δραστηριότητες).

12. *Η συμμετοχή των παιδιών με αναπηρία σε δραστηριότητες της κοινότητας είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη, τη μάθηση, την ευημερία και τις κοινωνικές τους ικανότητες. Αυτό είναι ΑΛΗΘΙΝΟ και ευθυγραμμίζεται με τα επιστημονικά στοιχεία!* Όταν αναγνωρίζουμε και αξιοποιούμε τις ευκαιρίες της τοπικής κοινότητας, δίνοντας στο παιδί την ευκαιρία να συμμετέχει αποτελεσματικά σε τέτοιες δραστηριότητες, παρέχουμε έναν τρόπο ώστε τα μοναδικά ενδιαφέροντα, οι δεξιότητες και η προσωπικότητά του να βρουν κοινό έδαφος με άλλους συνομηλίκους! Επιπλέον, δημιουργούμε και τις προϋποθέσεις για την καλλιέργεια σημαντικών σχέσεων εκτός της οικογένειας, φέρνοντας περισσότερους ανθρώπους στη ζωή του παιδιού.

Τις τελευταίες δεκαετίες, υπήρξε μια αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουμε τις αναπηρίες και τα άτομα με αναπηρίες, η οποία οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις εξελίξεις στην έρευνα και τα κοινωνικά κινήματα στον τομέα αυτό. Ωστόσο, οι άνθρωποι δεν έχουν πάντα την ίδια αντίληψη για το τι είναι οι πρακτικές χωρίς αποκλεισμούς. Η επίγνωση του τι συνιστά μύθος και τι ευθυγραμμίζεται με τα υπάρχοντα στοιχεία μπορεί, επομένως, να βοηθήσει στην αποδόμηση προκαθορισμένων σκέψεων και πεποιθήσεων, κάτι που είναι θεμελιώδες για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και της ποιότητας ζωής των παιδιών με ειδικές ανάγκες και των οικογενειών τους. Με βάση τα παραπάνω, προτείνουμε τώρα έναν προβληματισμό.

Ήρα να σκεφτούμε...

Μπορείτε να προβληματιστείτε μόνοι σας, με έναν συνεργάτη/συνεργάτη ή σε μια μικρή ομάδα.

Αναγνωρίζετε κάποιον από αυτούς τους μύθους στο σχολείο σας, στην κοινότητα ή ακόμη και στην οικογένειά σας; Πώς πιστεύετε ότι μπορούν να επηρεάσουν τη ζωή των παιδιών με και χωρίς νοητική αναπηρία, των γονέων, των εκπαιδευτικών, άλλων επαγγελματιών και των ανθρώπων της κοινότητάς σας; Πώς μπορούν οι γονείς και οι επαγγελματίες να βοηθήσουν να ξεπεραστούν αυτοί οι μύθοι; Παρακαλώ γράψτε τους προβληματισμούς σας.

Οικοδόμηση πλαισίων χωρίς αποκλεισμούς

Η ένταξη αφορά την αλλαγή των βασικών μας πεποιθήσεων, στάσεων και συμπεριφορών σχετικά με τη διαφορετικότητα, τις ικανότητες και τη συνεισφορά, καθώς και την πραγματοποίηση πρακτικών και αποτελεσματικών αλλαγών στις καθημερινές σχολικές και κοινοτικές δραστηριότητες, έτσι ώστε όλα τα παιδιά να μπορούν να συμμετέχουν, να διασκεδάζουν, να μαθαίνουν και να αναπτύσσονται. Οι γονείς των παιδιών με και χωρίς νοητική αναπηρία, οι εκπαιδευτικοί, οι οικογένειες, οι επαγγελματίες και οι αρχές του σχολείου, τα παιδιά με και χωρίς νοητική αναπηρία, οι υπηρεσίες υγείας, οι ενώσεις και οι υπηρεσίες της κοινότητας και άλλοι πρέπει όλοι να συμμετέχουν στη συμβολή για μια κοινότητα και ένα μαθησιακό περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς.

Ένα σημαντικό γεγονός που είναι απαραίτητο να αναγνωρίσουμε και να αποδεχτούμε όλοι μας είναι ότι όλα τα παιδιά είναι διαφορετικά και έχουν ίσο δικαίωμα στην εκπαίδευση, ανεξάρτητα από τις ικανότητες ή το υπόβαθρό τους, όπως ορίζεται στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και σε άλλα σχετικά έγγραφα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Ενώ όλα τα παιδιά μπορούν να μάθουν, μπορεί να μην μαθαίνουν τα ίδια πράγματα την ίδια στιγμή και να μην επιτυγχάνουν τα ίδια αποτελέσματα, και αυτό είναι απολύτως φυσικό. Σήμερα, είναι παγκοσμίως αναγνωρισμένο, αποδεκτό και καθιερωμένο ότι όλα τα παιδιά πρέπει να μαθαίνουν με διάφορους τρόπους και ότι είναι ενεργά συμμετέχοντες στη μάθησή τους.

Ο **Καθολικός Σχεδιασμός για τη Μάθηση** (UDL) αντιμετωπίζει με σαφήνεια και σκοπιμότητα αυτό το ζήτημα, καθώς αποτελεί ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο που προσεγγίζει τη μάθηση και τη διδασκαλία με τρόπο που δίνει σε όλα τα παιδιά ίσες ευκαιρίες να μάθουν, να αναπτυχθούν και να επιτύχουν. Ο στόχος του UDL είναι να προωθήσει την ευελιξία και την ποικιλομορφία στο πρόγραμμα σπουδών και στις πρακτικές της τάξης, καθιερώνοντας τρεις αρχές (π.χ. Nunes & Madureira, 2015):

- Πολλαπλά μέσα **εμπλοκής** για να αξιοποιήσετε τα ενδιαφέροντα των μαθητών, να τους προκαλέσετε κατάλληλα και να τους παρακινήσετε να μάθουν (για παράδειγμα, να προτείνετε δραστηριότητες που είναι πολιτισμικά ή κοινωνικά σχετικές με τους μαθητές, να διαφοροποιήσετε τη διάρκεια και τη σειρά των δραστηριοτήτων και να δώσετε στους μαθητές τη δυνατότητα να κάνουν επιλογές).
- Πολλαπλά μέσα **αναπαράστασης**, ώστε να παρέχονται στους μαθητές διάφοροι τρόποι απόκτησης πληροφοριών και γνώσεων (για παράδειγμα, να μοιράζονται πληροφορίες σε διαφορετικές μορφές - οπτική, ακουστική, απτική, κιναισθητική).
- Πολλαπλά μέσα **έκφρασης** για να παρέχονται στους μαθητές εναλλακτικές μορφές έκφρασης και επίδειξης των γνώσεών τους (για παράδειγμα, εναλλακτικές λύσεις για τη χρήση στυλό ή/και μολύβι, προφορική αναφορά, δημιουργία βίντεο, ομαδική εργασία).

Η εφαρμογή πρακτικών στην τάξη με βάση την UDL προϋποθέτει μια ευέλικτη και εξατομικευμένη προσέγγιση από τους εκπαιδευτικούς, στον τρόπο με τον οποίο εμπλέκουν και παρακινούν τους μαθητές σε μαθησιακές καταστάσεις, παρουσιάζουν πληροφορίες και θέτουν σε λειτουργία την αξιολόγηση των μαθητών. Λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλομορφία των μαθητών στην τάξη και το γεγονός ότι κάθε μαθητής μαθαίνει με μοναδικό τρόπο, μόνο μια σκόπιμη, προληπτική και ευέλικτη διδακτική προσέγγιση και η προσφορά προσβάσιμων, ποικίλων και διαφοροποιημένων μεθόδων, υλικών και πόρων μάθησης έχει νόημα και μπορεί να ωφελήσει όλους.

Πολλά σχολεία και κοινότητες δημιουργούν ενεργά περιβάλλοντα χωρίς αποκλεισμούς και φιλικά προς τη μάθηση. Ωστόσο, δεν υπάρχουν γρήγορες λύσεις ή μια φόρμουλα που να ταιριάζει σε όλους. Πρόκειται στην πραγματικότητα για μια διαδικασία αυτογνωσίας, όπου κάποιος μαθαίνει συνεχώς, ανακαλύπτοντας νέους τρόπους προώθησης της συμμετοχής όλων των παιδιών σε κάθε πλαίσιο, ανταλλάσσοντας ιδέες, στρατηγικές και πόρους. Η δημιουργία ισχυρών και στέρεων συνεργασιών με οικογένειες, εκπαιδευτικούς, σχολικές και κοινοτικές οργανώσεις, ενώ παράλληλα επιδιώκει την υποστήριξη και τη λογοδοσία από τους φορείς χάραξης πολιτικής, θα βοηθήσει να διευκολυνθεί η διαδικασία και να ξεπεραστούν ενδεχόμενες προκλήσεις που μπορεί να προκύψουν στην πορεία.

Τα **οφέλη της συμπερίληψης** είναι πολυάριθμα και περιλαμβάνουν όχι μόνο τα παιδιά με ΔΑ, αλλά και τους συνομηλικούς τους χωρίς ΔΑ, τις οικογένειες, τους εκπαιδευτικούς, το σχολείο, άλλους επαγγελματίες και τις κοινότητες. Μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς, όπου όλοι μπορούν να συμμετέχουν ενεργά και να συνεισφέρουν (με τον δικό τους τρόπο και σύμφωνα με τις μοναδικές τους ικανότητες

και δεξιότητες), είναι μια πιο συνειδητή, συνειδητοποιημένη, με σεβασμό, αποτελεσματική, αρμονική και δίκαιη κοινωνία.

Ορισμένες οικογένειες και δάσκαλοι παιδιών χωρίς ταυτότητα μπορεί να έχουν ανησυχίες σχετικά με την ένταξη των παιδιών με ταυτότητα σε κανονικές σχολικές και κοινοτικές δραστηριότητες, φοβούμενοι ότι άλλα παιδιά χωρίς ταυτότητα θα κινδυνεύσουν. Οι έρευνες έχουν επανειλημμένα δείξει ότι η συμπερίληψη των παιδιών με ΠΔ ωφελεί τα παιδιά χωρίς ΠΔ σε πολλούς τομείς. Για παράδειγμα, τα παιδιά μπορούν να ενισχύσουν τις γνωστικές τους ικανότητες και τη μάθησή τους όταν αλληλεπιδρούν και συνεργάζονται με παιδιά με ΔΑ, ενισχύουν τις κοινωνικές και συναισθηματικές τους ικανότητες όταν μαθαίνουν νέους τρόπους σύνδεσης με παιδιά που έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και ανάγκες. Επιπλέον, αναπτύσσουν, από μικρή ηλικία, την κατανόηση ότι κάθε άτομο έχει μοναδικά χαρακτηριστικά, ικανότητες και ικανότητες, αυξάνοντας την αίσθηση ότι όλα τα παιδιά πρέπει να γίνονται σεβαστά, αποδεκτά και να εκτιμώνται.

Ώρα να σκεφτούμε...

Μπορείτε να προβληματιστείτε μόνοι σας, με έναν συνεργάτη ή σε μια μικρή ομάδα.

Πώς μπορείτε να συμβάλλετε στην ενίσχυση των θετικών πεποιθήσεων, στάσεων και πρακτικών για την ένταξη και την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς;

Τι; (ποιες ενέργειες πρέπει να γίνουν;)	Ποιος; (ποιος πρέπει να συμμετέχει;)
Πού; (για παράδειγμα, στο σχολείο, σε κοινοτικές δραστηριότητες)	Πότε; (για παράδειγμα, μια ειδική ημερομηνία, κατά τη διάρκεια των σχολικών ημερών)
Πώς; (για παράδειγμα, μέσω επαγγελματικής ανάπτυξης, εκστρατειών ευαισθητοποίησης)	Πόροι (ποιους πόρους θα χρειαστούμε - υλικούς, ανθρώπινους κ.λπ.)
Άλλες σημειώσεις:	

Συμβουλές για την προώθηση της ένταξης και της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς στην κοινότητά σας (αν είστε γονέας):

- Γνωρίστε τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και άλλα σχετικά έγγραφα για την ένταξη των παιδιών με Αναπηρία και των οικογενειών τους,
- Μπείτε στο σύλλογο γονέων του σχολείου σας ή/και της κοινότητάς σας, γνωρίστε τα κύρια θέματα και τις ανάγκες για τις οποίες εργάζονται, μάθετε αν

υπάρχουν παιδιά με ταυτότητα στο σχολείο και την κοινότητά σας και πώς γίνεται η ένταξή τους,

- Ευαισθητοποιήστε για τη σημασία της ένταξης και της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς, μιλώντας με τους ανθρώπους γι' αυτό,
- Υποστηρίξτε εκστρατείες και έργα που ευαισθητοποιούν και προωθούν την ένταξη των παιδιών με αναπηρία (για παράδειγμα, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στις εφημερίδες και σε δραστηριότητες στο σχολείο και την κοινότητά σας).
- Δώστε ένα παράδειγμα. Ο τρόπος που ενεργούμε, μιλάει πιο δυνατά από τα λόγια μας. Οι καθημερινές σας πράξεις απέναντι στα παιδιά με ταυτότητα και τις οικογένειές τους θα ενισχύσουν μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς.

Συμβουλές για την προώθηση της ένταξης και της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς στην κοινότητά σας (αν είστε εκπαιδευτικός):

- Γνωρίστε τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και άλλα σχετικά έγγραφα για την ένταξη των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους,
- Επενδύστε στην επαγγελματική σας ανάπτυξη (για παράδειγμα, σχετικά με τον Καθολικό Σχεδιασμό για τη Μάθηση και την εφαρμογή του στην τάξη, σχετικά με τη δημιουργία συνεργασιών και τη συνεργασία με οικογένειες παιδιών με ΔΑ),
- Σκεφτείτε τις πρακτικές σας στην τάξη: είναι χωρίς αποκλεισμούς; Ποιες είναι οι κύριες ανησυχίες σας σχετικά με την παρουσία ενός παιδιού με ταυτότητα στην τάξη σας; Ποιες προκλήσεις μπορεί να αντιμετωπίσετε; Πώς μπορείτε να εξασφαλίσετε ένα περιβάλλον φιλικό προς τη μάθηση για όλους; Ποιους πόρους πρέπει να κινητοποιήσετε;
- Προώθηση μιας ομάδας προβληματισμού των εκπαιδευτικών με επίκεντρο τις πρακτικές και τους πόρους που απαιτούνται για την προώθηση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς,
- Προώθηση ή/και υποστήριξη εκστρατειών ευαισθητοποίησης με τις σχολικές αρχές που υποστηρίζουν την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς.

2.4 Ένταξη και καθολικός σχεδιασμός για τη μάθηση

Ένταξη

Η ενσωμάτωση στην εκπαίδευση είναι ένα καυτό θέμα σε όλη την Ευρώπη. Έχουν γίνει διάφορες προσπάθειες να αναπτυχθούν στρατηγικές ένταξης για διάφορες ομάδες, όπως για την ένταξη μαθητών με αναπηρία, νεοαφιχθέντων μεταναστών, ατόμων με ειδικές ανάγκες και άλλων. Το **MultInclude**, ένα πρόγραμμα Erasmus+, είχε επικεντρωθεί στις πολλαπλές ανάγκες ένταξης των μαθητών έχοντας ως στόχο την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τη συνέχιση των σπουδών σε τριτοβάθμιο επίπεδο. Εν ολίγοις, αυτό στο οποίο στοχεύαμε είναι η εκπαίδευση δια βίου μαθητών με την κάλυψη των ατομικών αναγκών ένταξης κάθε μαθητή.

Ένας μαθητής εντάσσεται με επιτυχία, αν μπορεί να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητές του, να απολαμβάνει το σχολείο και κάποια στιγμή να γίνει ευτυχισμένος σωματιδιακός φυσικός, μουσικός ή αρτοποιός, ανάλογα με τις επιθυμίες του. Η επαγγελματική τους επιλογή εκτιμάται από την κοινότητα και έχουν κίνητρο και δεξιότητες για να αναπτύξουν τις ικανότητές τους αργότερα στη ζωή τους.

Η εκπαιδευτική πολιτική έχει καθορίσει ορισμένους θαυμάσιους στόχους, μεταξύ των οποίων είναι η παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς σε όλους. Μπορούμε να γεμίσουμε ολόκληρες βιβλιοθήκες με απαντήσεις για το τι εννοούμε με τον όρο ποιότητα, και πάλι δεν θα έχουμε έναν σαφή ορισμό, αλλά δεν είναι εντελώς ξεκάθαρο τι εννοούμε με τον όρο χωρίς αποκλεισμούς. Ορισμένα σχολεία αυτοαποκαλούνται χωρίς αποκλεισμούς, αν οποιοσδήποτε με αναπηρία μπορεί να ευδοκιμήσει εκεί ή αν είναι έτοιμα να υποδεχτούν νεοαφιχθέντες μετανάστες. Έχει όμως το ίδιο σχολείο απαντήσει στις ανάγκες ένταξης των άλλων; Η πραγματική συμπερίληψη στην εκπαίδευση είναι κοντά στην πλήρως εξατομικευμένη εκπαίδευση και μπορεί να γίνει πραγματικότητα μόνο αν αρκετοί παράγοντες συναντηθούν σε έναν καλό αστερισμό.

Οι μαθητές ήταν πάντα διαφορετικοί, αλλά στην ψηφιακή εποχή η ποικιλομορφία είναι μεγαλύτερη από πριν. Πρέπει επίσης να λάβουμε υπόψη ότι ο στόχος της εκπαίδευσης επαναπροσδιορίζεται. Ο κόσμος χρειάζεται όλο και λιγότερους υπάκουους, ομοιόμορφους ανθρώπους - οι δουλιές τους είναι αυτές που θα αναλάβουν τα ρομπότ. Χρειαζόμαστε ανθρώπους με διαφορετικές δεξιότητες και νοοτροπίες, αλλά αυτή δεν είναι η μόνη αλλαγή από τον αρχικό στόχο της μαζικής εκπαίδευσης. Παλαιότερα ο στόχος ήταν να αποκτήσουν όλοι κάποιες βασικές δεξιότητες για τη γραμμή συναρμολόγησης ή το ταμείο στην τράπεζα, σήμερα δεν έχουμε καν συμφωνία για το τι είναι βασικές δεξιότητες. Ακόμα λιγότερο χρειαζόμαστε να αφομοιώσουμε τους ανθρώπους στις απαιτήσεις ενός οργανισμού. Οι προσπάθειες ένταξης πρέπει να στοχεύουν στη διατήρηση της ποικιλομορφίας των δεξιοτήτων, των γνώσεων και των νοοτροπιών.

Το σημαντικότερο επιχείρημα κατά της κατ' οίκον εκπαίδευσης και του unschooling είναι ότι τα παιδιά αυτά δεν θα έχουν την ευκαιρία να μάθουν ζώντας σε μια διαφορετική κοινότητα. Οι περισσότερες οικογένειες έχουν έναν κύκλο φίλων που δεν είναι πολύ διαφορετικοί από αυτούς, οπότε αυτό είναι αληθές σε κάποιο βαθμό. Όσοι

όμως στέλνουν τα παιδιά τους στο σχολείο σπάνια ή ποτέ δεν έρχονται αντιμέτωποι με αυτόν τον στόχο της εκπαίδευσης. Οι επαγγελματίες πρέπει να έχουν τις οικογένειες στο πλευρό τους για να κατανοήσουν ότι, ενώ οι ακαδημαϊκές δεξιότητες μπορούν να αναπτυχθούν αργότερα, ακόμη και στο σπίτι από τον υπολογιστή, τα μαθησιακά αποτελέσματα της συνεργασίας με πολύ διαφορετικούς ανθρώπους είναι εξαιρετικά πολύτιμα. Και αυτό είναι ένα μόνο στοιχείο για το οποίο οι γονείς και οι οικογένειες πρέπει να συμμετέχουν και να ενδυναμωθούν για να κατανοήσουν την ένταξη για την επιτυχία.

Μπορούμε να θέσουμε ως στόχο τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου ή την επίτευξη ενός συγκεκριμένου ποσοστού ατόμων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως έχει κάνει η ΕΕ, αλλά στο τέλος της ημέρας πρέπει να εκπαιδεύσουμε ανθρώπους που δεν χάνουν την όρεξη και τη χαρά της μάθησης. Έτσι, η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς πρέπει να ξεκινάει από νωρίς. Οποιαδήποτε παρέμβαση, πρόγραμμα ή σχέδιο στην προσχολική εκπαίδευση ή στο δημοτικό σχολείο που προστατεύει και ενισχύει περαιτέρω τη χαρά της μάθησης, φαινόμενο που υπάρχει σε κάθε παιδί πριν ξεκινήσει την επίσημη εκπαίδευση, θα πρέπει να γιορτάζεται ως προσπάθεια για ένταξη. (Αυτό περιλαμβάνει επίσης προγράμματα γονικής ενδυνάμωσης, καθώς οι γονείς έχουν τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στα μαθησιακά αποτελέσματα μέχρι την ηλικία των 11-12 ετών, ανεξάρτητα από το μορφωτικό επίπεδο των γονέων). Τα ισχυρά θεμέλια στις βασικές δεξιότητες και την αυτοεκτίμηση σε αυτή την περίοδο της ζωής προστατεύουν επίσης τα παιδιά στη μετέπειτα σχολική ζωή, ακόμη και αν τα υψηλότερα επίπεδα δεν είναι τόσο περιεκτικά.

Ο πληθωρισμός της εκπαίδευσης είναι ένα άλλο φαινόμενο που μπορεί να εμποδίσει την ένταξη. Σε πολλές χώρες της Ευρώπης και όχι μόνο, υπάρχει ένα ακόμα αυξανόμενο σώμα ακαδημαϊκού περιεχομένου που τα παιδιά πρέπει να αποδείξουν ότι γνωρίζουν πριν μπορέσουν να επικεντρωθούν στην προσωπική τους πορεία. Σε ένα πραγματικά ενταξιακό σύστημα οι μαθητές πρέπει να έχουν υψηλό επίπεδο ευελιξίας και στις απαιτήσεις και να προστατεύονται από την αποτυχία σε τομείς στους οποίους δεν έχουν καμία ή ελάχιστη σχέση. Μπορείτε να βρείτε παραδείγματα για αυτό μεταξύ των μελετών περίπτωσης μας.

Πώς μπορεί να συμβεί αυτό σε ένα σχολείο με μεγάλες τάξεις; Η απάντηση βρίσκεται στον επαναπροσδιορισμό του ρόλου των εκπαιδευτικών και στο να τους κάνει να ξεχάσουν την ιδέα ότι διδάσκουν οτιδήποτε. Πρέπει να γίνουν διευκολυντές της μάθησης.

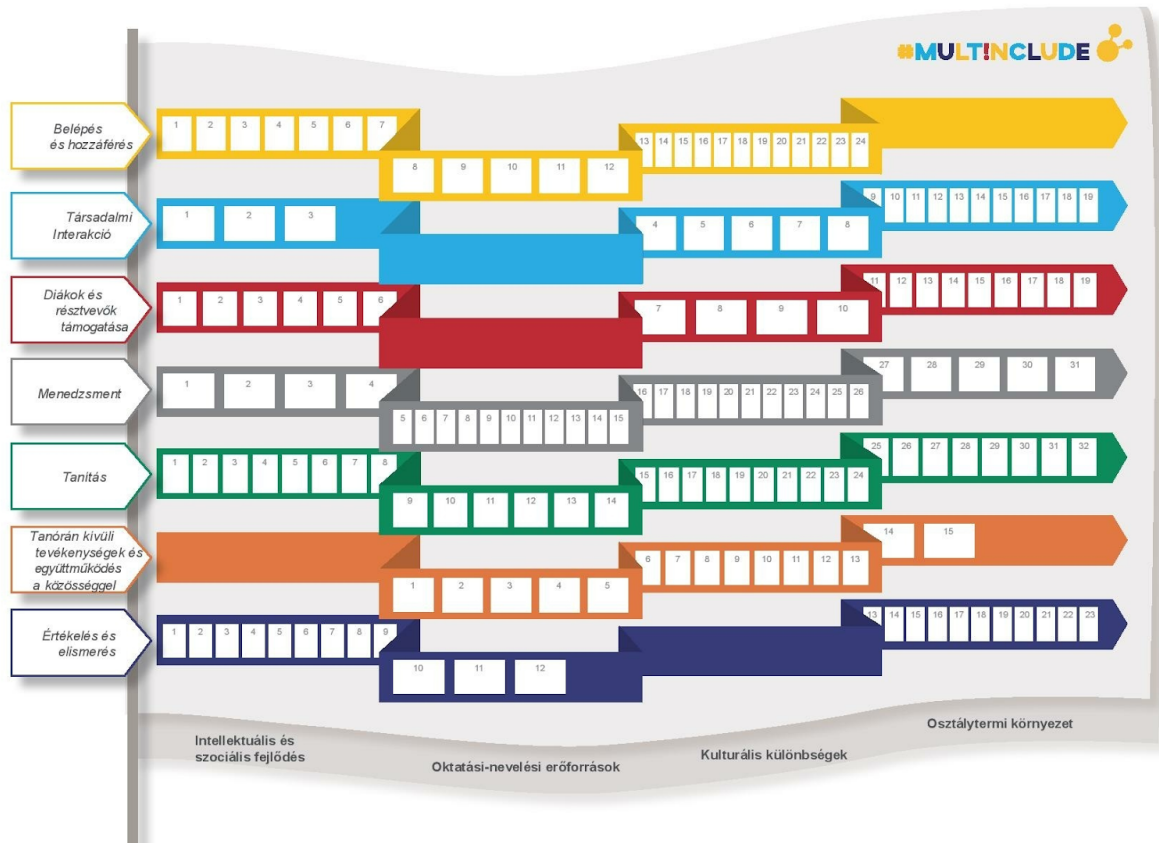
Ο τελευταίος παράγοντας που θέλω να αναφέρω εδώ είναι η ανάγκη για συνεργασία μεταξύ τυπικής, άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης. Μια πολιτική ανοικτού σχολείου είναι επιτακτική ανάγκη για την επίτευξη πραγματικής ένταξης. Πάντα θα υπάρχουν μαθητές των οποίων οι ανάγκες δεν μπορούν να καλυφθούν χωρίς να ανοίξει το σχολείο και να απευθυνθεί σε άλλους εκπαιδευτικούς για υποστήριξη, είτε πρόκειται για μια ΜΚΟ, ένα άλλο σχολείο, μια τοπική επιχείρηση ή γονείς/γιαγιάδες. Αυτό δεν μπορεί να συμβεί χωρίς ένα ορισμένο επίπεδο αυτονομίας στην ηγεσία του σχολείου. Σε μια ιδανική κατάσταση αυτό προσφέρεται από τη σχολική πολιτική και οι ηγέτες

υποστηρίζονται σε αυτόν τον ρόλο επίσης από την κατάρτιση, αλλά η πρόσφατη έρευνά μας δείχνει ότι πολύ συχνά αυτό μπορεί να επιτευχθεί ακόμη και σε υπερ-συγκεντρωτικά, λιγότερο ευέλικτα συστήματα, αν έχετε τους κατάλληλους επαγγελματίες στη θέση τους.

Για ορισμένους αναγνώστες μπορεί να φαίνεται σαν ουτοπία. Ωστόσο, πρέπει να καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια για να την κάνουμε πραγματικότητα για τους στόχους που αναφέρθηκαν προηγουμένως: SDG4, την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς. Αυτό στην πραγματικότητα γίνεται πραγματικότητα σε όλο και περισσότερα μέρη, οπότε δεν πρέπει να το αποκλείσουμε ως ουτοπία. Είναι εφικτό.

Η ανάπτυξη τοπικών στρατηγικών ένταξης στα σχολεία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη νοοτροπία και τις ικανότητες των επαγγελματιών του σχολείου, καθώς και από το όραμα της ηγεσίας. Αλλά πρώτα και κύρια, υπάρχει ανάγκη διάγνωσης για να διερευνηθεί πού βρίσκεται το σχολείο και ποιοι τομείς χρειάζονται περαιτέρω ανάπτυξη. Στο πλαίσιο του MultInclude, αναπτύχθηκε ένα διαγνωστικό εργαλείο, με τη μορφή πίνακα βαθμολόγησης, ώστε τα σχολεία να μπορούν να το χρησιμοποιήσουν για τον σκοπό αυτό. Εφαρμόστηκε πιλοτικά σε περισσότερα από 60 σχολεία σε όλη την Ευρώπη, υποστηρίζοντας τα σχολεία να αξιολογήσουν τις στρατηγικές και τις πρακτικές τους για την ένταξη με βάση διάφορες διαστάσεις. Ο δικτυακός τόπος παρέχει επίσης μια συλλογή και ανάλυση πρακτικών για έμπνευση ώστε να υποστηριχθούν τα σχολεία στη βελτίωση της ενσωμάτωσής τους.

Το ερωτηματολόγιο για τον πίνακα αποτελείται από 163 στοιχεία και αναπτύχθηκε σύμφωνα με τις ακόλουθες 7 διαστάσεις και 4 τομείς:

Διαστάσεις:

1. Είσοδος και πρόσβαση
2. Κοινωνική αλληλεπίδραση
3. Υποστήριξη φοιτητών και συμμετεχόντων
4. Διαχείριση
5. Διδασκαλία
6. Εξωσχολικές δραστηριότητες και κοινωνική δράση
7. Αξιολόγηση και αναγνώριση

Τομείς:

1. Διανοητική και κοινωνική ανάπτυξη
2. Εκπαιδευτικοί πόροι
3. Πολιτιστικές διαφορές
4. Περιβάλλον στην τάξη

Με τη χρήση αυτού του πίνακα, το σχολείο σας ή μια ομάδα εκπαιδευτικών του σχολείου μπορεί να διερευνήσει τους τομείς στους οποίους το σχολείο σημειώνει χαμηλές βαθμολογίες και να αποφασίσει πόσο σημαντικός είναι ο συγκεκριμένος τομέας για το σχολείο σας. Πρόκειται για ένα στιγμιότυπο που μπορεί στη συνέχεια

να χρησιμοποιηθεί ως σημείο εκκίνησης για την ανάπτυξη ή τη βελτίωση εσωτερικών στρατηγικών και διαδικασιών, καθώς και για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη δράση για βελτίωση. Για παράδειγμα, εάν ένα σχολείο εντοπίσει την ανάγκη να επικαιροποιήσει τις πρακτικές διαχείρισης ή διδασκαλίας του στον τομέα της αντιμετώπισης των πολιτισμικών διαφορών, μπορεί να αναπτύξει ένα σχέδιο για το σκοπό αυτό.

Ο πίνακας βαθμολόγησης MultInclude έχει αποδειχθεί χρήσιμο εργαλείο ακόμη και για τα πιο ενταξιακά σχολεία για την αξιολόγηση και, στη συνέχεια, τη βελτίωση των θεσμικών στρατηγικών ένταξης. Υπάρχουν πάντα νέες προκλήσεις και περιθώρια για περαιτέρω βελτίωση. Καθώς το εργαλείο έχει σχεδιαστεί για να καλύπτει ένα πολύ ευρύ φάσμα πτυχών της ένταξης, οδηγεί σε μια πιο συστημική σκέψη σε τομείς που έχουν καλυφθεί από την πρακτική της ένταξης, αλλά όχι ακόμη από τη στρατηγική. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την αγγλική έκδοση μετά την εγγραφή σας στην κοινότητα μάθησης MultInclude, αλλά μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί σε χαρτί, χρησιμοποιώντας τους πόρους που μπορείτε να κατεβάσετε εδώ <https://multinclude.eu/activities/impact/inclusion-matrix-toolkit/>

Καθολικός σχεδιασμός για μάθηση

Ο καθολικός σχεδιασμός για τη μάθηση (UDL) είναι μια διδακτική προσέγγιση που προσπαθεί να προσαρμόσει τις ανάγκες και τις ικανότητες όλων των μαθητών και να εξαλείψει τα περιττά εμπόδια στη μαθησιακή διαδικασία. Πρόκειται για μια τέλεια προσέγγιση, με άφθονη βιβλιογραφία και εργαλεία διαθέσιμα για τον σχεδιασμό της παροχής εκπαίδευσης με νοοτροπία πολλαπλής ένταξης.

Η UDL στοχεύει στην ανάπτυξη ενός ευέλικτου μαθησιακού περιβάλλοντος στο οποίο οι πληροφορίες παρουσιάζονται με πολλαπλούς τρόπους, οι μαθητές συμμετέχουν στη μάθηση με ποικίλους τρόπους και οι μαθητές έχουν επιλογές κατά την επίδειξη της μάθησής τους. Βασίζεται στον ορισμό και τις 7 αρχές του καθολικού σχεδιασμού (UD) (Connell et al., 1997).

Σύμφωνα με το Κέντρο Καθολικού Σχεδιασμού, ο καθολικός σχεδιασμός είναι "ο σχεδιασμός προϊόντων και περιβαλλόντων ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους ανθρώπους, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, χωρίς την ανάγκη προσαρμογής ή εξειδικευμένου σχεδιασμού". Για να περιοριστεί το πεδίο εφαρμογής, ο ορισμός αυτός μπορεί να τροποποιηθεί και έχει τροποποιηθεί για την UDL.

Ιστορικά, ο προσβάσιμος σχεδιασμός αφορούσε κυρίως τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς που επιβάλλεται από τα δικαστήρια. Οι κανονισμοί αποσκοπούν στην εξάλειψη ορισμένων φυσικών εμποδίων που περιορίζουν τη χρηστικότητα των περιβαλλόντων για τα άτομα με αναπηρία. Έχει επικεντρωθεί στη συμμόρφωση με κρατικούς ή τοπικούς οικοδομικούς κώδικες. Αυτοί συνήθως βασίζονταν στις απαιτήσεις του Αμερικανικού Ινστιτούτου Εθνικών Προτύπων. Με την ψήφιση του νόμου για τους Αμερικανούς με αναπηρίες (ADA) το 1990 και την επακόλουθη ανάπτυξη των κατευθυντήριων γραμμών για την προσβασιμότητα ADA, ο προσβάσιμος σχεδιασμός επικεντρώθηκε πιο πρόσφατα στην ικανοποίηση αυτών των ελάχιστων τεχνικών κριτηρίων, ώστε τα περισσότερα άτομα με αναπηρίες να μπορούν

να χρησιμοποιούν το μεγαλύτερο μέρος του σχεδιασμένου περιβάλλοντος (Salmen, 1996).

Ο καθολικός σχεδιασμός είναι γενικά μια διαδικασία που καθοδηγείται από την αγορά και αποσκοπεί στη δημιουργία περιβαλλόντων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους ανθρώπους. Ενώ οι εκτιμήσεις για τα άτομα με αναπηρία είναι σίγουρα απαραίτητες για τον καθολικό σχεδιασμό, δεν είναι επαρκείς όταν σχεδιάζεται και σχεδιάζεται για το σύνολο του πληθυσμού. Η διευκόλυνση των αναγκών και των επιθυμιών όλων - π.χ. των παιδιών, των ηλικιωμένων, των γυναικών και των ανδρών - είναι επίσης απαραίτητη για τον καθολικό σχεδιασμό. Αναγνωρίζοντας αυτή τη μεγαλύτερη συμπερίληψη, στα μέσα της δεκαετίας του 1990 το Κέντρο Καθολικού Σχεδιασμού στο Ράλεϊ της Νέας Υόρκης ζήτησε από δέκα κορυφαίους υποστηρικτές να προσδιορίσουν τις βασικές απαιτήσεις απόδοσης του καθολικού σχεδιασμού. Οι προκύπτουσες Αρχές του Καθολικού Σχεδιασμού (Connell, et al, 1997), οι οποίες αναπτύχθηκαν με τη χρηματοδότηση που παρείχε το Εθνικό Ινστιτούτο Έρευνας για την Αναπηρία και την Αποκατάσταση (NIDRR) του Υπουργείου Παιδείας των ΗΠΑ, έχουν γίνει έκτοτε ο ορισμός που αναφέρεται διεθνώς.

Οι 7 αρχές της UD:

1. Ισότιμη χρήση (Ο σχεδιασμός είναι χρήσιμος και μπορεί να επισημανθεί από άτομα με διαφορετικές ικανότητες)

Κατευθυντήριες γραμμές:

- α) Να παρέχει τα ίδια μέσα χρήσης για όλους τους χρήστες: πανομοιότυπα όποτε είναι δυνατόν, ισοδύναμα όταν δεν είναι δυνατόν.
- β) να αποφεύγεται ο διαχωρισμός ή ο στιγματισμός οποιουδήποτε χρήστη
- γ) Οι διατάξεις για την προστασία της ιδιωτικής ζωής, την ασφάλεια και την προστασία θα πρέπει να είναι εξίσου διαθέσιμες σε όλους τους χρήστες
- δ) Να κάνει το σχεδιασμό ελκυστικό σε όλους τους χρήστες

2. Ευελιξία στη χρήση (Ο σχεδιασμός προσαρμόζεται σε ένα ευρύ φάσμα ατομικών προτιμήσεων και ικανοτήτων)

Κατευθυντήριες γραμμές:

- α) Να παρέχει επιλογή στις μεθόδους χρήσης
- β) Να διευκολύνει την πρόσβαση και τη χρήση με το δεξί ή το αριστερό χέρι.
- γ) Διευκόλυνση της ακρίβειας και της ακρίβειας του χρήστη
- δ) Να παρέχει προσαρμοστικότητα στο ρυθμό του χρήστη

3. Απλή και διαισθητική χρήση (Η χρήση του σχεδιασμού είναι εύκολα κατανοητή, ανεξάρτητα από την εμπειρία, τις γνώσεις, τις γλωσσικές δεξιότητες ή το τρέχον επίπεδο συγκέντρωσης του χρήστη).

Κατευθυντήριες γραμμές:

- α) Εξάλειψη της περιττής πολυπλοκότητας
- β) Να είναι συνεπείς με τις προσδοκίες και τη διαίσθηση των χρηστών
- γ) Να προσαρμόζεται σε ένα ευρύ φάσμα γραμματισμού και γλωσσικών δεξιοτήτων
- δ) Να ταξινομείτε τις πληροφορίες σύμφωνα με τη σημασία τους
- ε) Παρέχετε αποτελεσματική προτροπή και ανατροφοδότηση κατά τη διάρκεια και μετά την ολοκλήρωση της εργασίας

4. Αντιληπτή πληροφορία (Ο σχεδιασμός επικοινωνεί αποτελεσματικά τις απαραίτητες πληροφορίες στο χρήστη, ανεξάρτητα από τις συνθήκες περιβάλλοντος ή τις αισθητηριακές ικανότητες του χρήστη)

Κατευθυντήριες γραμμές:

- α) Χρήση διαφορετικών τρόπων (εικονικός, λεκτικός, απτικός) για την περιττή παρουσίαση των βασικών πληροφοριών
- β) Να παρέχει επαρκή αντίθεση μεταξύ των βασικών πληροφοριών και του περιβάλλοντός τους
- γ) Μεγιστοποίηση της "αναγνωσιμότητας" των βασικών πληροφοριών
- δ) Διαφοροποιήστε τα στοιχεία με τρόπους που μπορούν να περιγραφούν (δηλαδή, διευκολύνετε την παροχή οδηγιών ή κατευθύνσεων)
- ε) Να παρέχει συμβατότητα με μια ποικιλία τεχνικών ή συσκευών που χρησιμοποιούνται από άτομα με αισθητηριακούς περιορισμούς.

5. Ανοχή σφάλματος (Ο σχεδιασμός ελαχιστοποιεί τους κινδύνους και τις δυσμενείς συνέπειες τυχαίων ή ακούσιων ενεργειών)

Κατευθυντήριες γραμμές:

- α) Διατάξτε τα στοιχεία για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων και των σφαλμάτων- τα πιο χρησιμοποιούμενα στοιχεία, τα πιο προσβάσιμα, τα επικίνδυνα στοιχεία εξαλείφονται, απομονώνονται ή θωρακίζονται.
- β) Παρέχετε προειδοποιήσεις για κινδύνους και σφάλματα
- γ) Να παρέχει χαρακτηριστικά ασφαλείας αποτυχίας
- δ) Αποθαρρύνετε την ασυνείδητη δράση σε εργασίες που απαιτούν επαγρύπνηση

6. Χαμηλή σωματική προσπάθεια (Ο σχεδιασμός μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά και άνετα και με ελάχιστη κόπωση)

Κατευθυντήριες γραμμές:

- α) Να επιτρέπει στο χρήστη να διατηρεί ουδέτερη θέση του σώματος
- β) Χρήση εύλογης λειτουργικής δύναμης
- γ) Ελαχιστοποίηση των επαναλαμβανόμενων ενεργειών
- δ) Ελαχιστοποίηση της συνεχιζόμενης σωματικής προσπάθειας

7. Μέγεθος και χώρος για προσέγγιση και χρήση (Παρέχεται κατάλληλο μέγεθος και χώρος για προσέγγιση, προσέγγιση, χειρισμό και χρήση, ανεξάρτητα από το μέγεθος του σώματος, τη στάση του σώματος ή την κινητικότητα του χρήστη).

Κατευθυντήριες γραμμές:

- α) Παρέχετε σαφή οπτική επαφή με σημαντικά στοιχεία για κάθε καθιστό ή όρθιο χρήστη.
- β) Να είναι άνετη η πρόσβαση σε όλα τα εξαρτήματα για κάθε καθιστό ή όρθιο χρήστη.
- γ) να προσαρμόζονται στις διαφορές στο μέγεθος του χεριού και της λαβής
- δ) Να παρέχει επαρκείς χώρους για τη χρήση βοηθητικών συσκευών ή προσωπικής βοήθειας

Η UDL είναι - κατά κάποιον τρόπο - επίσης μια πρωτοβουλία που καθοδηγείται από την αγορά, αλλά λόγω της φύσης της εκπαίδευσης η "αγορά" είναι πολύ πιο σύνθετη με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να παίζουν το ρόλο των παρόχων καθώς και των συμβούλων, και τους γονείς και τα παιδιά να ενεργούν από κοινού ως "πελάτες" με επίκεντρο το συμφέρον του παιδιού. Η UDL βασίζεται στα εξής:

- Η ενσωμάτωση των αρχών της ΠΔ ενισχύει ένα περιβάλλον μάθησης χωρίς αποκλεισμούς.
- Ο σχεδιασμός ενός μαθήματος ώστε να ανταποκρίνεται σε μια ευρύτερη ποικιλία αναγκών μπορεί να εξαλείψει πιθανά μαθησιακά εμπόδια ή περιττά μαθησιακά εμπόδια.
- Η παροχή στους μαθητές πολλαπλών μέσων αντίληψης, κατανόησης και έκφρασης της μάθησής τους επιτρέπει στους μαθητές να ασχοληθούν με το υλικό με τον τρόπο που τους ωφελεί περισσότερο και ενθαρρύνει τους μαθητές να ασχοληθούν με το υλικό για να βελτιωθούν σε τομείς στους οποίους οι δεξιότητές τους δεν είναι τόσο ισχυρές.

Το πιο σημαντικό στοιχείο είναι η παροχή επιλογών, αλλά αυτό δεν σημαίνει αλλαγή των μαθησιακών στόχων ή των τελικών απαιτήσεων, αλλά όσο το δυνατόν καλύτερη υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας. Η εφαρμογή της UDL σημαίνει ότι το μαθησιακό περιβάλλον / το εκπαιδευτικό ίδρυμα είναι

- Παροχή επιλογών για την αντίληψη - Με βάση την παραδοχή ότι οι εκπαιδευόμενοι έχουν διαφορετική πρόσβαση στις πληροφορίες, η αρχή αυτή σημαίνει την παροχή ευέλικτων και πολλαπλών τρόπων παρουσίασης των πληροφοριών.
- Παροχή επιλογών έκφρασης - Δεδομένου ότι οι μαθητές διαφέρουν ως προς τις ικανότητές τους να επιδεικνύουν τη μάθησή τους με διαφορετικούς τρόπους, η αρχή αυτή σημαίνει την παροχή ευέλικτων και πολλαπλών τρόπων που θα επιτρέψουν στους μαθητές να εκφράσουν τις γνώσεις τους ή να επιδείξουν τις δεξιότητές τους.
- Παροχή επιλογών για κατανόηση - Οι μαθητές έχουν κίνητρα για μάθηση για διαφορετικούς λόγους και διαφέρουν ως προς τους τύπους μαθησιακών δραστηριοτήτων που τους κρατούν απασχολημένους. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να παρέχονται πολλαπλοί τρόποι εμπλοκής στις δραστηριότητες του μαθήματος.

2.5 Δικαιώματα των παιδιών, δικαιώματα και υποχρεώσεις των γονέων, δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία

Τα παιδιά με αναπηρία έχουν τις ίδιες ανάγκες και τα ίδια δικαιώματα με όλα τα παιδιά. Έχουν το δικαίωμα:

- Στη ζωή
- Στη διατροφή
- Σε ένα επαρκές βιοτικό επίπεδο
- Στην υγειονομική περίθαλψη
- Να έχεις ένα σπίτι
- Να λάβει εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς
- Να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων που τους αφορούν
- Να εκφράσουν τη γνώμη τους
- Προστασία από τη βία/κακοποίηση
- Να έχετε εργασιακά δικαιώματα

Ώρα να σκεφτούμε...

- Γιατί είναι τόσο σημαντική η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών;
- Μπορείτε να σκεφτείτε άλλα δικαιώματα;
- Ποιος μπορεί να προστατεύσει τα ανθρώπινα δικαιώματα;

Συμμετοχή χωρίς αποκλεισμούς

Ένταξη σημαίνει ότι όλα τα παιδιά έχουν τις ίδιες ευκαιρίες:

- Παίξτε και μάθετε
- Συμμετοχή στη ζωή της κοινότητας
- Χτίστε σχέσεις με σημαντικούς ανθρώπους
- Νιώθουν ότι ανήκουν

Όταν ένα παιδί συμπεριλαμβάνεται, αυτό/αυτή:

- Έχει τις ίδιες εκπαιδευτικές ευκαιρίες και επιλογές με τους άλλους μαθητές
- Έχει ευκαιρίες να κάνει πράγματα που του/της αρέσουν στην κοινότητα
- Επιτυγχάνει επειδή οι γονείς του/της έχουν υψηλές προσδοκίες από αυτόν/αυτήν
- Μπορεί να βασιστεί στα δυνατά του σημεία

- Μπορεί να εκφράσει τις ανάγκες του/της
- Υποστηρίζεται από μια ομάδα γονέων και επαγγελματιών που συνεργάζονται

Ώρα να σκεφτούμε...

- Γιατί είναι σημαντικό να συμπεριληφθεί ένα παιδί;
- Για ποιον είναι σημαντικό να συμπεριληφθεί (για το παιδί, τους γονείς, τους επαγγελματίες, την κοινότητα, τους συνομηλίκους;)
- Μπορείτε να σκεφτείτε περιβάλλοντα χωρίς αποκλεισμούς;

Δικαιώματα και υποχρεώσεις των γονέων

Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού ορίζει σαφώς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων (και των κηδεμόνων) ως των αποκλειστικά υπεύθυνων για την ανατροφή - συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης - των παιδιών τους, και ως εκ τούτου πρόκειται για το πρώτο παγκόσμιο έγγραφο που ισχύει σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες (και σε όλες τις άλλες χώρες εκτός από τις ΗΠΑ). Αναφέρει επίσης ότι τα κράτη που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση είναι υποχρεωμένα να υποστηρίζουν τους γονείς σε αυτό με τα μέσα που απαιτούν. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία και διατήρηση κατάλληλων επίσημων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, υποστηρικτικών υπηρεσιών, αλλά και οικονομικής υποστήριξης, γονικής άδειας και παρόμοιων μέσων. Στόχος είναι να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των παιδιών που ορίζονται στη Σύμβαση, η οποία περιλαμβάνει το δικαίωμα σε ποιοτική, χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση για όλα τα παιδιά, καθώς και την υποστήριξη των παιδιών με αναπηρίες.

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (βλ. ενότητα 2.6 για περισσότερες πληροφορίες) τονίζει την ανάγκη να διασφαλιστούν τα δικαιώματα, η μη διάκριση και η ισότητα των παιδιών με αναπηρία και των γονέων τους. Περαιτέρω, στις Ηνωμένες Πολιτείες, για παράδειγμα, τα επιτεύγματα που επιτεύχθηκαν στο πλαίσιο του *νόμου για την εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές ανάγκες* (Νόμος 94-142) και του *νόμου για την εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές ανάγκες* (IDEA) (Νόμος 101-476) ενισχύθηκαν σαφώς με τις *τροποποιήσεις του IDEA του 1997* (Νόμος 105-17). Μια θεμελιώδης διάταξη αυτών των νόμων για την ειδική εκπαίδευση είναι το δικαίωμα όλων των γονέων να συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης εκπαιδευτικών αποφάσεων. Ως εκ τούτου, όλοι οι γονείς, και όχι μόνο εκείνοι που έχουν παιδιά με αναπηρία, πρέπει να γνωρίζουν τον σημαντικό τους ρόλο στην προώθηση της ένταξης και την εξασφάλιση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών και των οικογενειών τους.

Το δικαίωμα σε δωρεάν, κατάλληλη δημόσια εκπαίδευση

Το δικαίωμα σε πλήρη επεξήγηση των διαδικαστικών εγγυήσεων που παρέχει η IDEA
Το δικαίωμα σε ανεξάρτητη εκπαιδευτική αξιολόγηση
Το δικαίωμα να παρέχετε "συγκατάθεση μετά από ενημέρωση" (που σημαίνει ότι κατανοείτε και συμφωνείτε γραπτώς με τις αποφάσεις αξιολόγησης και εκπαιδευτικού προγράμματος για το παιδί σας). Η συγκατάθεσή σας είναι εθελοντική και μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή.
Το δικαίωμα να διαφωνεί με τις αποφάσεις του σχολείου
Το δικαίωμα συμμετοχής στην ανάπτυξη του εξατομικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος του παιδιού σας (IEP) ή, στην περίπτωση παιδιού ηλικίας κάτω των τεσσάρων ετών, στην ανάπτυξη εξατομικευμένου οικογενειακού σχεδίου υπηρεσιών (IFSP).
Το δικαίωμα να ενημερώνεστε για την πρόοδο του παιδιού σας τουλάχιστον το ίδιο συχνά με τους γονείς των παιδιών που δεν έχουν αναπηρία.
Γίνετε μέλος μιας οργάνωσης γονέων. Εκτός του ότι δίνει στους γονείς την ευκαιρία να μοιραστούν τις γνώσεις τους και να κερδίσουν υποστήριξη, μια ομάδα γονέων μπορεί να αποτελέσει μια αποτελεσματική δύναμη για λογαριασμό του παιδιού σας.

Ευθύνες των γονέων

ναπτύξτε μια συνεργασία με το σχολείο και μοιραστείτε σχετικές πληροφορίες σχετικά με την εκπαίδευση και την ανάπτυξη του παιδιού σας (σε περίπτωση που ένας γονέας αποφασίσει να εκπαιδεύσει τα παιδιά του εν μέρει σε ένα σχολείο).
ητήστε διευκρινίσεις για κάθε πτυχή του προγράμματος που δεν σας είναι ξεκάθαρη.

Βεβαιωθείτε ότι έχετε κατανοήσει το πρόγραμμα που καθορίζεται στο IEP ή στο IFSP πριν συμφωνήσετε ή υπογράψετε το έντυπο. Πάρτε το έντυπο IEP ή IFSP στο σπίτι, ώστε να μπορείτε να το διαβάσετε πριν το υπογράψετε. Έχετε στη διάθεσή σας 10 σχολικές ημέρες για να λάβετε μια απόφαση.
Σκεφτείτε και συζητήστε με τον δάσκαλο του παιδιού σας πώς το παιδί σας θα ήταν ωφέλιμο για το παιδί σας να συμπεριληφθεί στο κανονικό πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων και πώς μπορεί να γίνει αυτό. Μην ξεχνάτε τομείς όπως το μεσημεριανό γεύμα, το διάλειμμα, τα καλλιτεχνικά, η μουσική και η φυσική αγωγή.
Παρακολουθήστε την πρόοδο του παιδιού σας και ζητήστε ανά τακτά χρονικά διαστήματα μια έκθεση. Εάν το παιδί σας δεν σημειώνει πρόοδο, συζητήστε το με τον δάσκαλο και καθορίστε εάν το πρόγραμμα πρέπει να τροποποιηθεί. Εάν η έκθεση δεν ταιριάζει με την άποψή σας για την πρόοδο του παιδιού σας, μπορείτε να ζητήσετε από τον εκπαιδευτικό την τροποποίησή της.
Συζητήστε με το σχολείο τυχόν προβλήματα που προκύπτουν με την αξιολόγηση, την τοποθέτηση ή το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του παιδιού σας. Εάν δεν είστε σίγουροι για τον τρόπο επίλυσης ενός προβλήματος, μπορείτε να απευθυνθείτε στους οργανισμούς συνηγορίας που υπάρχουν στις περισσότερες πολιτείες για την καθοδήγηση που χρειάζεστε για να συνεχίσετε την υπόθεσή σας.
Ρατήστε αρχεία. Μπορεί να υπάρχουν πολλές ερωτήσεις και σχόλια σχετικά με το παιδί σας που θα θέλετε να συζητήσετε, καθώς και συναντήσεις και τηλεφωνικές συνομιλίες που θα θέλετε να θυμάστε.
Να ασχοληθείτε με το σχολείο και να διαμορφώσετε το πρόγραμμα (τα προγράμματα) που προσφέρει, ώστε να διασφαλίσετε ότι είναι κατάλληλο για το παιδί σας καθώς και για τους άλλους.

Ώρα να σκεφτούμε...

Μπορείτε να προβληματιστείτε μόνοι σας, με έναν συνεργάτη/συνεργάτη ή σε μια μικρή ομάδα.

Γιατί είναι τόσο σημαντική η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών;	Μπορείτε να σκεφτείτε άλλα δικαιώματα;
Ποιος μπορεί να προστατεύσει τα δικαιώματα του παιδιού σας;	Ποια είναι τα δικαιώματά σας ως γονέας;
Ποιες είναι οι ευθύνες σας ως γονέας;	

2.6 Νομοθετικό πλαίσιο για την ένταξη στην εκπαίδευση και τη γονική εμπλοκή

Η **Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού**, που υιοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη το 1989, ήταν θεμελιώδης για την αναγνώριση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών. Το

άρθρο 2 αυτής της Σύμβασης είναι σημαντικό, καθώς αναφέρει ότι όλες οι χώρες πρέπει να διασφαλίζουν ότι δεν υπάρχει κανενός είδους διάκριση όσον αφορά το παιδί, τους γονείς του ή τους νόμιμους εκπροσώπους του, συμπεριλαμβανομένης της αναπηρίας. Το άρθρο 3 προβλέπει ότι τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να εξασφαλίζουν την προστασία και τη φροντίδα του παιδιού, όπως είναι αναγκαίο για την ευημερία του, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων ή άλλων ενηλίκων που είναι νομικά υπεύθυνοι. Το άρθρο 5 ορίζει ότι την αποκλειστική ευθύνη για την ανατροφή των παιδιών έχουν οι γονείς (και όχι το κράτος ή το σχολείο). Το άρθρο 18 ορίζει τα καθήκοντα του κράτους όσον αφορά την υποστήριξη των γονέων σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης των παιδιών τους. Το άρθρο 27 αναφέρει επίσης ότι όλες οι χώρες πρέπει να αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε παιδιού σε ένα βιοτικό επίπεδο που να ανταποκρίνεται στη σωματική, πνευματική, ψυχική, πνευματική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Το άρθρο 28 αναγνωρίζει το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση, για την επίτευξη του δικαιώματος αυτού προοδευτικά και με βάση τις ίσες ευκαιρίες για όλους. Η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι ένα όργανο που αποτελείται από 18 ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες και είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Πιο πρόσφατα, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) υιοθέτησε την **Εγγύηση για το Παιδί, η οποία** είναι συμπληρωματική και συνεπής με άλλες πρωτοβουλίες της ΕΕ και αποσκοπεί στη μείωση του αριθμού των ατόμων που κινδυνεύουν από τη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό. Συγκεκριμένα, η Εγγύηση για το Παιδί συνιστά σε όλες τις χώρες να λαμβάνουν υπόψη τους, όπου ενδείκνυται, ειδικές μορφές μειονεξίας, όπως οι ανάγκες των παιδιών με αναπηρία, και να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν την πλήρη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών από τα παιδιά με αναπηρία, σε ίση βάση με τα άλλα παιδιά. Η UNICEF εκτιμά ότι 93 εκατομμύρια παιδιά παγκοσμίως ζουν με αναπηρία. Παρ' όλα αυτά, οι αναπηρίες δεν μπορούν να αποτελούν εμπόδιο στην εκπαίδευση, ούτε στην ποιοτική εκπαίδευση. Όπως κάθε άλλο παιδί, τα παιδιά με αναπηρία έχουν προσδοκίες, όνειρα και φιλοδοξίες, καθώς και το δικαίωμα σε μια ποιοτική εκπαίδευση και μάθηση, η οποία είναι θεμελιώδης για να αναπτύξουν τις ικανότητές τους και να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους. Ομοίως, οι γονείς των παιδιών με αναπηρία, όπως και κάθε άλλος γονέας, έχουν δικαιώματα! Για να αναφέρουμε μερικά από αυτά, οι γονείς έχουν το δικαίωμα να ενημερώνονται κατάλληλα, το δικαίωμα να συμπεριλαμβάνουν το παιδί τους σε ποιοτική εκπαίδευση, το δικαίωμα να συμμετέχουν σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν το παιδί τους και το δικαίωμα να συνεργάζονται στενά με τους επαγγελματίες που υποστηρίζουν το παιδί τους (βλ. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1428&langId=en>).

Έτσι, ένα σημαντικό πράγμα που πρέπει να έχουμε όλοι κατά νου είναι ότι η ένταξη είναι θέμα δικαιωμάτων! Με την πάροδο των ετών έχουν εκπονηθεί παγκοσμίως διάφορες συνθήκες και άλλα σχετικά έγγραφα για την υποστήριξη της ένταξης και την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους. Είναι ζωτικής σημασίας για μια ολοένα και περισσότερο ενταξιακή κοινωνία και καθιστούν υπόλογες τις κυβερνήσεις, τα ιδρύματα, τα σχολεία, τις κοινοτικές υπηρεσίες και τους ανθρώπους για τις πράξεις τους.

Ένα σχετικό έγγραφο είναι η **Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία**, μια διεθνής συνθήκη για τα ανθρώπινα δικαιώματα (συμφωνία μεταξύ κυβερνήσεων) που ορίζει ότι τα άτομα με αναπηρία (παιδιά, νέοι και ενήλικες) έχουν ορισμένα δικαιώματα. Όλες οι κυβερνήσεις που επικυρώνουν αυτή τη σύμβαση πρέπει να ευθυγραμμίσουν τους νόμους και τις πολιτικές τους και να υιοθετήσουν συγκεκριμένα μέτρα για να διασφαλίσουν τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία. Το άρθρο 24 αυτής της σύμβασης είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς καλύπτει τα δικαιώματα στην εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, αναφέρεται στο Δικαίωμα στην Εκπαίδευση (προώθηση ενός εκπαιδευτικού συστήματος χωρίς αποκλεισμούς σε όλες τις βαθμίδες και στη διαβίου μάθηση) και σε 3 κύριους στόχους της εκπαίδευσης: (α) να διασφαλιστεί ότι κάθε άτομο μπορεί να αναπτυχθεί πλήρως ως άνθρωπος και να αισθάνεται ότι τον σέβονται και τον εκτιμούν, (β) να διασφαλιστεί ότι κάθε άτομο με αναπηρία αναπτύσσεται πλήρως ως άνθρωπος και (γ) να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αναπηρία συμπεριλαμβάνονται σε όλα τα μέρη της κοινωνίας.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, υπάρχουν και άλλα σημαντικά έγγραφα:

- Η **στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030** ενίσχυσε την επείγουσα ανάγκη βελτίωσης της ζωής των ατόμων με αναπηρία στην ΕΕ και πέραν αυτής, με στόχο μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς (απαλλαγμένη από κάθε είδους διακρίσεις) και προτείνοντας μια διατομεακή προοπτική για τις ανάγκες των παιδιών με αναπηρία.
- Η **Σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2019 για υψηλής ποιότητας συστήματα εκπαίδευσης και φροντίδας στην πρώιμη παιδική ηλικία (ECEC)** προσφέρει ένα πλαίσιο ποιότητας για την ECEC για να υποστηρίξει τα κράτη μέλη να εργαστούν για την επίτευξη συστημάτων ECEC υψηλότερης ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς. Συναφώς, η εργαλειοθήκη για την ενταξιακή εκπαίδευση και φροντίδα στην πρώιμη παιδική ηλικία υπενθυμίζει τις πολιτικές δεσμεύσεις και τις συστάσεις πολιτικής και περιλαμβάνει μια σειρά πρακτικών λύσεων και μέτρων για να εμπνεύσει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες της ΕΕΚΚ σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο.
- Υπάρχουν επίσης ευρωπαϊκά όργανα που ευαισθητοποιούν, παρακολουθούν και, εάν είναι απαραίτητο, καθιστούν υπόλογους χώρες, κυβερνήσεις και άλλους θεσμούς, εάν δεν τηρούνται οι κατευθυντήριες γραμμές για τα δικαιώματα και την ένταξη των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους. Για παράδειγμα, η Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία έχει το δικαίωμα να λαμβάνει και να εξετάζει ανακοινώσεις από ή για λογαριασμό ατόμων ή ομάδων ατόμων που υπάγονται στη δικαιοδοσία της και ισχυρίζονται ότι είναι θύματα παραβίασης των δικαιωμάτων από το εν λόγω κράτος-μέλος (κράτος-μέλος είναι μια χώρα/κυβέρνηση που επικύρωσε τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και αναγνώρισε το ρόλο της Επιτροπής). Σε αυτή την περίπτωση, η Επιτροπή ενημερώνει το κράτος μέρος ότι έλαβε μια ανακοίνωση (διατηρώντας την εμπιστευτικότητά της) και δίνει στο κράτος μέρος έξι μήνες για να υποβάλει γραπτές εξηγήσεις που να διευκρινίζουν το θέμα. Εκτός από την ανάλυση της

ανακοίνωσης, και εφόσον είναι απαραίτητο, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει περαιτέρω έρευνες που μπορεί να περιλαμβάνουν επίσκεψη στο έδαφος του κράτους μέρους. Παράλληλα, όλα τα Κράτη Μέρη υποχρεούνται να υποβάλλουν στην Επιτροπή τακτικές εκθέσεις που εξηγούν πώς εφαρμόζονται τα δικαιώματα. Όσον αφορά την περιοδικότητα, τα κράτη οφείλουν να υποβάλλουν έκθεση εντός δύο ετών από την επικύρωση της Σύμβασης και στη συνέχεια κάθε τέσσερα χρόνια ή όποτε τους ζητηθεί από την Επιτροπή. Στη συνέχεια, η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την εξέταση των εκθέσεων και την αποστολή των παρατηρήσεων και συστάσεων της σε κάθε κράτος μέλος. Επιπλέον, η Επιτροπή εκδίδει εξαμηνιαίες/συνεδριακές εκθέσεις σχετικά με τις κύριες δραστηριότητες και αποφάσεις της. Για να μάθετε περισσότερα για το θέμα αυτό, επισκεφθείτε τα ακόλουθα: OHCHR | Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία

Ώρα για προβληματισμό (αν είστε γονέας)...

Μπορείτε να προβληματιστείτε μόνοι σας, με έναν συνεργάτη/συνεργάτη ή σε μια μικρή ομάδα.

Γνωρίζετε τους νόμους και άλλες σημαντικές κατευθυντήριες γραμμές (εθνικές και διεθνείς) σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους; Εάν όχι, τι μπορείτε να κάνετε; Ποιες άλλες πηγές (π.χ. ενημερωτικές ιστοσελίδες) μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για να βρείτε περισσότερες πληροφορίες;

Έχετε γίνει ποτέ μάρτυρας μιας κατάστασης (π.χ. στο σχολείο ή στην κοινότητα) που δεν σέβεται τα δικαιώματα ούτε διασφαλίζει την ένταξη των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους; Αν ναι, τι είδους κατάσταση ήταν αυτή; Τι μπορείτε να κάνετε για να αποτρέψετε άλλες παρόμοιες καταστάσεις; Σε ποιον μπορείτε να μιλήσετε; Ποιες πρωτοβουλίες μπορείτε να αναλάβετε;

Θυμάστε κάποια καλά παραδείγματα συμπερίληψης των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους στο σχολείο του παιδιού σας ή στην κοινότητα; Εάν ναι, σημειώστε τις πτυχές που συνέβαλαν στην ένταξη.

Πώς μπορείτε να προωθήσετε ενεργά την ένταξη των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους;

 Ώρα για προβληματισμό (αν είστε δάσκαλος)...

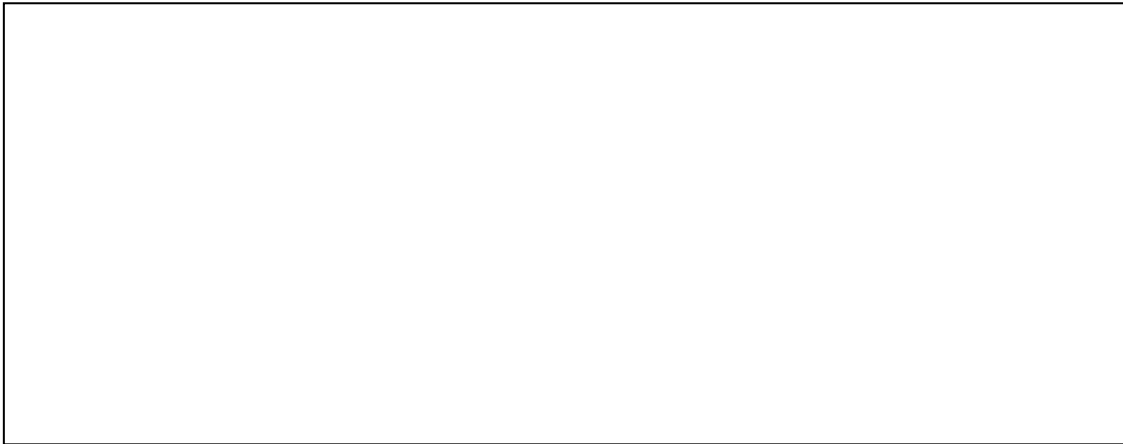
Μπορείτε να προβληματιστείτε μόνοι σας, με έναν συνεργάτη ή σε μια μικρή ομάδα.

Γνωρίζετε τους νόμους και άλλες σημαντικές κατευθυντήριες γραμμές (εθνικές και διεθνείς) σχετικά με τα δικαιώματα της ενταξιακής εκπαίδευσης των παιδιών με αναπηρία; Εάν ναι, πώς και πού αποκτήσατε αυτές τις γνώσεις; Εάν όχι, τι μπορείτε να κάνετε για να αποκτήσετε τις γνώσεις αυτές; Ποιες πρωτοβουλίες και πηγές μπορείτε να χρησιμοποιήσετε στο σχολείο σας ή/και στην κοινότητά σας για να βρείτε περισσότερες πληροφορίες;

Πιστεύετε ότι η τάξη σας είναι χωρίς αποκλεισμούς; Αν ναι, μοιραστείτε μερικά παραδείγματα. Αν όχι, σκεφτείτε ποιες καταστάσεις πιστεύετε ότι πρέπει να βελτιωθούν και πώς.

Πιστεύετε ότι το σχολείο σας είναι χωρίς αποκλεισμούς; Αν ναι, παρακαλούμε μοιραστείτε μερικά παραδείγματα. Αν όχι, σκεφτείτε ποιες καταστάσεις πιστεύετε ότι πρέπει να βελτιωθούν και πώς.

Πώς μπορείτε να προωθήσετε ενεργά την ένταξη των παιδιών με αναπηρία στο σχολείο σας;

Ρόλος των γονέων και γονική δέσμευση

Παράλληλα με το νομοθετικό πλαίσιο και τις άλλες κατευθυντήριες γραμμές, η γονική εμπλοκή είναι το κλειδί για την αποτελεσματική κοινωνική ένταξη. Η γονεϊκή εμπλοκή, των γονέων παιδιών με και χωρίς αναπηρία, μπορεί να αναφέρεται σε ό,τι κάνουν οι οικογένειες στο σπίτι και στην κοινότητά τους για να υποστηρίξουν την ένταξη, την ανάπτυξη, τη μάθηση, την ευημερία και την επιτυχία των παιδιών. Η γονική εμπλοκή περιλαμβάνει τη δημιουργία συνεργασιών και κοινών ευθυνών μεταξύ της οικογένειας, του σχολείου και άλλων κοινοτικών οργανισμών. Ως εκ τούτου, η γονική εμπλοκή μπορεί να λάβει πολλές μορφές, όπως η ενεργός συμμετοχή μιας οικογένειας στην ομάδα που είναι υπεύθυνη για την υποστήριξη ενός παιδιού με αναπηρία στο σπίτι ή στο σχολείο, σε ένα εξωσχολικό πρόγραμμα ή σε μια τοπική ένωση γονέων.

Η εγκαθίδρυση μιας συνεργασίας οικογένειας-σχολείου είναι μια διαδραστική και συνεργατική διαδικασία με διαφορετικούς συμμετέχοντες (για παράδειγμα, γονείς, εκπαιδευτικούς, άλλους επαγγελματίες). Η σύμπραξη αυτή περιλαμβάνει θεμελιώδεις πτυχές, ήτοι σεβασμό και εκτίμηση των γνώσεων και των συνεισφορών κάθε παρεμβαίνοντος, ανταλλαγή πληροφοριών και ευθυνών, εξασφάλιση αμοιβαίας εμπιστοσύνης και συνεχή ευελιξία για την προσαρμογή και αναθεώρηση των στόχων, των στρατηγικών και των πόρων, ανάλογα με τις ανάγκες και τις προτεραιότητες του παιδιού και της οικογένειας.

Επιπλέον, είναι ζωτικής σημασίας να οικοδομηθεί μια σταθερή συνεργασία με τους επαγγελματίες που φροντίζουν τα παιδιά. Οι γονείς διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων και των αναγκών των παιδιών και πρέπει να αναλάβουν ηγετικό ρόλο σε όλες τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Για το σκοπό αυτό, οι γονείς πρέπει να έχουν πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες, την υποστήριξη και τις διευκρινίσεις που μπορεί να παρέχονται από τους επαγγελματίες, ώστε να μπορούν να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις. Επιπλέον, η συμβολή όλων των γονέων είναι απαραίτητη για την επεξεργασία και την αναπροσαρμογή των εθνικών και διεθνών πολιτικών.

Πράγματι, σημαντικά επιτεύγματα όσον αφορά τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους και την υιοθέτηση συνιστώμενων πρακτικών, προέκυψαν από πρωτοβουλίες ατόμων και οικογενειών που πρότειναν από κοινού αλλαγές σε πολιτικές, προγράμματα, υπηρεσίες και πρακτικές. Είναι σημαντικό ότι οι πρωτοβουλίες γονικής εμπλοκής και αυτοσυνηγορίας (για παράδειγμα, υποστηριζόμενες από τοπικές/εθνικές ενώσεις) μπορούν να περιλαμβάνουν τρία επίπεδα τα οποία είναι αλληλένδετα - ατομικό, συστημικό και πολιτικό επίπεδο.

Ολόκληρη η κοινότητα, από τους γονείς με και χωρίς παιδιά χωρίς αναπηρία, μέχρι τους εκπαιδευτικούς και άλλους επαγγελματίες της κοινότητας, είναι θεμελιώδους σημασίας για την υποστήριξη των γονέων και των οικογενειών των παιδιών με αναπηρία. Πράγματι, μερικές φορές, για παράδειγμα, οι οικογένειες παιδιών με αναπηρία μπορεί να αισθάνονται καταβεβλημένες με τη διαχείριση ιατρικών καταστάσεων, ευθυνών, οικογενειακών αναγκών, σχέσεων με εκπαιδευτικούς, επαγγελματίες υγείας και άλλους επαγγελματίες, ή ακόμη και με οικονομικά καθήκοντα. Ως εκ τούτου, η αμοιβαία εμπιστοσύνη και υποστήριξη στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών μπορεί να είναι ζωτικής σημασίας για να βοηθήσουν να ξεπεραστούν αυτές οι προκλήσεις με πιο θετικό και επιτυχημένο τρόπο.

Αν θέλετε να εξερευνήσετε περισσότερα σχετικά με τη γονική εμπλοκή, τα πρακτικά εργαλεία και τις στρατηγικές για την προώθησή της, σας προσκαλούμε να επισκεφθείτε αυτό το πόρο <https://library.parenthelp.eu/a-playbook-for-family-school-engagement-by-brookings/>.

Ώρα για προβληματισμό (αν είστε γονέας ή δάσκαλος)...

Μπορείτε να προβληματιστείτε μόνοι σας, με έναν συνεργάτη/συνεργάτη ή σε μια μικρή ομάδα.

Ως γονέας ή ως εκπαιδευτικός, πώς μπορείτε να προωθήσετε και να υποστηρίξετε τη γονική εμπλοκή και την υπεράσπιση υπέρ των οικογενειών παιδιών με αναπηρία; Το σχολείο προωθεί και υποστηρίζει τη γονική εμπλοκή και συνηγορία εκ μέρους των οικογενειών των παιδιών με αναπηρία; Υπάρχουν πρωτοβουλίες ή/και ενώσεις στην τοπική ή στην ευρύτερη κοινότητά σας με τις οποίες μπορείτε να εμπλακείτε; Ποιες θα ήταν οι μικρές καθημερινές δράσεις που θα μπορούσατε να διασφαλίσετε; Τι θα έπρεπε να αλλάξει; Ποιον θα έπρεπε να εμπλέξετε; Τι ρόλο θα μπορούσατε να αναλάβετε;

2.7 Συμμετοχή χωρίς αποκλεισμούς (των παιδιών)

Μια κρίσιμη διάσταση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού (UNCRC) εκφράζεται μέσω της αρχής του σεβασμού των απόψεων του

παιδιού. Για να γνωρίζουμε τι είναι πραγματικά προς το συμφέρον του παιδιού είναι λογικό να το ακούμε. Η αρχή αυτή διατυπώνεται στο άρθρο 12:1, το οποίο αναφέρει ότι "τα συμβαλλόμενα κράτη εξασφαλίζουν στο παιδί που είναι σε θέση να διαμορφώνει τις δικές του απόψεις το δικαίωμα να εκφράζει ελεύθερα τις απόψεις του σε όλα τα θέματα που το αφορούν, με την άποψη του παιδιού να έχει τη δέουσα βαρύτητα ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.

Οι ορισμοί της συμμετοχής των παιδιών ποικίλλουν ανάλογα με ορισμένα χαρακτηριστικά του πλαισίου στο οποίο χρησιμοποιούνται. Για παράδειγμα, ένας ευρύτερος ορισμός περιγράφει τη συμμετοχή ως "κάθε μορφή κοινωνικής εμπλοκής" και, από την άλλη πλευρά, ένας πιο συγκεκριμένος ορισμός αναφέρεται στη συμμετοχή ως "συμμετοχή σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων".

Στο δικό μας πλαίσιο, η συμμετοχή των παιδιών είναι όταν τα παιδιά κάτω των 18 ετών συμβάλλουν στη λήψη αποφάσεων και αναλαμβάνουν δράση σε θέματα που επηρεάζουν τη ζωή τους. Αυτό επιτυγχάνεται καλύτερα μέσω της ενδυνάμωσης των παιδιών και της καλλιέργειας θετικών σχέσεων μεταξύ παιδιών, ενηλίκων και κοινοτήτων που βασίζονται στον αμοιβαίο σεβασμό και τη σύμπραξη σε οικογενειακό, τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Ο ορισμός αυτός συνάδει με άλλους διεθνείς ορισμούς που θεσπίζουν ένα νέο παράδειγμα για το καθεστώς των παιδιών και των νέων αναγνωρίζοντάς τα ως υποκείμενα δικαιωμάτων.

Το άρθρο 12 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου περιλαμβάνει δύο καίρια δικαιώματα: το δικαίωμα έκφρασης γνώμης και το δικαίωμα να δοθεί η δέουσα βαρύτητα στην άποψη αυτή. Το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της άποψης σημαίνει ότι τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να εκφράζουν τις σχετικές προοπτικές και εμπειρίες προκειμένου να επηρεάζουν τη λήψη αποφάσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, "ελεύθερα" σημαίνει ότι η έκφραση άποψης αποτελεί επιλογή και όχι υποχρέωση και ότι είναι απαλλαγμένη από καταναγκασμό. Επιπλέον, το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει επίσης την απαίτηση να ακούγονται οι απόψεις των παιδιών και να διευκολύνεται η συμμετοχή τους σε όλα τα θέματα που τα αφορούν στην οικογένεια, στα σχολεία, στα ιδρύματα και στις δικαστικές διαδικασίες.

Το δικαίωμα να δίνεται η δέουσα βαρύτητα στην άποψή τους συνεπάγεται ότι όταν τα παιδιά εκφράζουν τις απόψεις τους, αυτό μπορεί να γίνει με πολλούς διαφορετικούς τρόπους και χωρίς περιορισμούς ως προς την ηλικία ή την ωριμότητα -και οι απόψεις τους θα λαμβάνονται υπόψη ανεξαρτήτως. Τα παιδιά δεν έχουν την υποχρέωση να αποδείξουν την ωριμότητά τους προκειμένου να εκφράσουν τις απόψεις τους-αντίθετα, οι χώρες και οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων έχουν την υποχρέωση να διασφαλίσουν την εφαρμογή αυτού του δικαιώματος, ακούγοντας τις απόψεις του παιδιού και βρίσκοντας τους καλύτερους τρόπους για να εκφράσουν τα παιδιά τις απόψεις τους. Προκειμένου να διευρύνει την έννοια της συμμετοχής που περιγράφεται στο άρθρο 12, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού στα Γενικά Σχόλια 12 όρισε τη συμμετοχή των παιδιών ως μια "συνεχή διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει την ανταλλαγή πληροφοριών και το διάλογο μεταξύ παιδιών και ενηλίκων με βάση τον αμοιβαίο σεβασμό, και κατά την οποία τα παιδιά μπορούν να μάθουν πώς λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις τους και οι απόψεις των ενηλίκων και να διαμορφώνουν το αποτέλεσμα αυτών των διαδικασιών".

Ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει την έννοια της συμμετοχής των παιδιών ως διαδικασία, αλλά και ως αποτέλεσμα, η οποία έχει τρεις βασικές συνιστώσες:

1. Επίδραση στη λήψη αποφάσεων,
2. Αμοιβαίος σεβασμός μεταξύ παιδιών και ενηλίκων,
3. Κοινή διαδικασία μάθησης.

Ο ορισμός της ΕΟΚΕ απαιτεί τη διάκριση μεταξύ ατομικής ή συλλογικής συμμετοχής των παιδιών, προκειμένου να διαμορφωθούν τα αποτελέσματα της αλληλεπίδρασής τους με τους άλλους. Αντίθετα, η συμπερίληψη ενός χαρακτηριστικού λήψης αποφάσεων συνεπάγεται την παρουσία μιας συλλογικής συνιστώσας, όπου ομάδες ατόμων επιδιώκουν να επηρεάσουν τη λήψη αποφάσεων και να επιφέρουν αλλαγές. Αυτή η συνιστώσα δεν σημαίνει ότι η συμμετοχή των παιδιών είναι καθοριστικός παράγοντας του αποτελέσματος, αλλά δηλώνει ότι η συμμετοχή είναι η συμμετοχή με τη γνώση ότι οι ενέργειες θα εξεταστούν και μπορεί να ληφθούν μέτρα.

Η δεύτερη συνιστώσα, ο αμοιβαίος σεβασμός μεταξύ παιδιών και ενηλίκων, αναφέρεται σε μια ηθική και πολιτική δέσμευση για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ παιδιών, νέων και ενηλίκων, η οποία συνεπάγεται μια σχέση αλληλεξάρτησης. Οι διαδικασίες κοινής μάθησης αφορούν την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των ίδιων των παιδιών και των νέων και μεταξύ παιδιών και ενηλίκων. Η έννοια αυτή έχει υιοθετηθεί από αρκετές οργανώσεις που έχουν ως επίκεντρο το παιδί.

Ο ορισμός της συμμετοχής από την CRC και την Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού δίνει ένα νέο καθεστώς στα παιδιά και τους νέους αναγνωρίζοντάς τα ως υποκείμενα δικαιωμάτων που δικαιούνται να ακουστούν και να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων. Ο ορισμός αυτός επιφέρει μια ουσιαστική αλλαγή στη φύση των σχέσεων μεταξύ παιδιών, νέων και ενηλίκων, όπου αναγνωρίζεται, για πρώτη φορά στην ιστορία, ότι έχουν δικαίωμα συμμετοχής. Τα συμμετοχικά δικαιώματα έχουν υποστεί συνεχή κριτική σε σχέση με την πολυπλοκότητα και τους περιορισμούς της διαγενεακής σχέσης, την έλλειψη βιωσιμότητας, τον συμβολισμό και τον αποκλεισμό. Η έρευνα και η πρακτική έχουν αποκαλύψει τη δυσκολία πρακτικής εφαρμογής αυτών των δικαιωμάτων. Παρά τις προθέσεις του άρθρου 12, τα παιδιά εξακολουθούν να βιώνουν τεράστιους περιορισμούς, παραδοσιακές πρακτικές διακρίσεων και αποκλεισμούς που τα εμποδίζουν να ασκήσουν το δικαίωμά τους να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων. Οι επαγγελματίες και οι μελετητές έχουν αναπτύξει διάφορα μοντέλα για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων.

Η τρέχουσα βιβλιογραφία για τη συμμετοχή των παιδιών προσφέρει διάφορα μοντέλα συμμετοχής, όπως η Σκάλα Συμμετοχής του Hart, οι Βαθμοί Συμμετοχής του Treseder, οι Διαδρομές προς τη Συμμετοχή του Shier, το Μοντέλο Συμμετοχής του Lansdown και το Μοντέλο Συμμετοχής του Lundy. Για το παρόν έγγραφο θα χρησιμοποιηθεί η σκάλα του Hart.

Επίπεδο συμμετοχής των	Προσχολική ηλικία	6-10 ετών	11-14 ετών	14-18 ετών
------------------------	-------------------	-----------	------------	------------

παιδιών				
4. Ανατέθηκε αλλά ενημερώθηκε: Οι ενήλικες αποφασίζουν για το έργο και τα παιδιά συμμετέχουν εθελοντικά σε αυτό. Τα παιδιά κατανοούν το έργο και γνωρίζουν ποιος αποφάσισε να συμμετάσχουν και γιατί. Οι ενήλικες σέβονται τις απόψεις τους.	- Οι κανόνες της παιδικής χαράς. Ο δάσκαλος θέλει τα παιδιά να μάθουν τους κανόνες της νέας παιδικής χαράς που κατασκευάστηκε το καλοκαίρι. Τα παιδιά καλούνται να δοκιμάσουν έναν προς έναν τον εξοπλισμό που τους αρέσει (μπάρα μαϊμού, τσουλήθρα, κούνια, αμμοδόχος κ.λπ.) και ο δάσκαλος εξηγεί τους κανόνες. Τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να κάνουν ερωτήσεις.	- Οι χώροι του σχολείου. Οι δάσκαλοι δημιουργούν ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο οποίο τα παιδιά μπορούν να συμμετέχουν εθελοντικά σε διάφορες εργασίες για να κάνουν τους χώρους του σχολείου πιο πράσινους.	- Η σχολική καντίνα. Ο διευθυντής του σχολείου αποφασίζει να αναμορφώσει το κυλικείο του σχολείου. Τα παιδιά οργανώνονται για να διεξάγουν μια έρευνα που δημιουργείται από τον διευθυντή του σχολείου, ζητώντας από τους μαθητές να μάθουν τις προτιμήσεις τους και το αποτέλεσμα της έρευνας λαμβάνεται υπόψη όταν ο διευθυντής του σχολείου λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα μεταρρύθμισης.	- Η εκδρομή. Ο δάσκαλος αποφασίζει να πάει με την τάξη εκδρομή σε ένα μουσείο που διαθέτει συλλογή σχετική με το θέμα του. Ο δάσκαλος προσφέρει θέματα και τα παιδιά μπορούν εθελοντικά να δημιουργήσουν σύντομες παρουσιάσεις κατά τη διάρκεια της εκδρομής σε διάφορα αντικείμενα για να εξηγήσουν τη σημασία τους. Ο δάσκαλος οργανώνει την εκδρομή δίνοντας μικρές εργασίες στους εθελοντές.
5. Διαβουλευτήκε και ενημερώθηκε: Το πρόγραμμα σχεδιάζεται και διευθύνεται από ενήλικες, αλλά ζητείται η γνώμη των παιδιών. Έχουν πλήρη κατανόηση της διαδικασίας και	- Οι κανόνες της παιδικής χαράς. Ο δάσκαλος θέλει τα παιδιά να μάθουν τους κανόνες της νέας παιδικής χαράς που κατασκευάστηκε το καλοκαίρι. Ζητείται από τα	- Οι χώροι του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί δημιουργούν ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για να κάνουν	- Η σχολική καντίνα. Ο διευθυντής του σχολείου αποφασίζει να αναμορφώσει το κυλικείο του σχολείου. Τα παιδιά καλούνται να	- Η εκδρομή. Ο δάσκαλος αποφασίζει να πάει με την τάξη εκδρομή σε ένα μουσείο που διαθέτει συλλογή σχετική με το θέμα του. Τα

οι απόψεις τους λαμβάνονται σοβαρά υπόψη.	παιδιά να δοκιμάσουν έναν προς έναν τον εξοπλισμό που τους αρέσει (μαϊμούδες, τσουλήθρα, κούνια, αμμοδόχο κ.λπ.) και να δώσουν ανατροφοδότηση για το τι πιστεύουν ότι θα μπορούσε να είναι επικίνδυνο. Μαζί συζητούν πώς θα αποφύγουν καλύτερα αυτούς τους κινδύνους και σε ποιους κανόνες πρέπει να συμφωνήσουν για να χρησιμοποιούν την παιδική χαρά με ασφάλεια.	τους χώρους του σχολείου πιο πράσινους. Τα εθελοντικά παιδιά σχηματίζουν ομάδες και έχουν την ευκαιρία να προτείνουν ιδέες για διάφορα μέρη του έργου, οι οποίες λαμβάνονται υπόψη.	συμβάλουν στη δημιουργία μιας έρευνας σχετικά με τις προτιμήσεις τους, η οποία στη συνέχεια διεξάγεται στο σχολείο και το αποτέλεσμα της έρευνας λαμβάνεται υπόψη όταν ο διευθυντής του σχολείου λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα μεταρρύθμισης.	παιδιά μπορούν να προτείνουν θέματα και να δημιουργήσουν σύντομες παρουσιάσεις κατά τη διάρκεια της εκδρομής σε διάφορα αντικείμενα για να εξηγήσουν τη σημασία τους. Αυτές οι παρουσιάσεις αποτελούν σημαντικό μέρος του σχολικού τεστ που γράφουν αργότερα. Έχοντας συνεννοηθεί με τα παιδιά, ο δάσκαλος οργανώνει την εκδρομή και οι μικρές εργασίες διαχειρίζονται από εθελοντές.
6. Κοινές αποφάσεις με πρωτοβουλία των ενηλίκων με τα παιδιά: Οι ενήλικες έχουν την αρχική ιδέα, αλλά τα παιδιά συμμετέχουν σε κάθε βήμα του σχεδιασμού και της υλοποίησης. Όχι μόνο λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις τους, αλλά συμμετέχουν και στη λήψη των	- Οι κανόνες της παιδικής χαράς. Πριν από την κατασκευή της νέας παιδικής χαράς, τα παιδιά ερωτώνται για τον αγαπημένο τους εξοπλισμό και οι απαντήσεις τους λαμβάνονται υπόψη. Όταν η παιδική χαρά είναι έτοιμη, τα παιδιά καλούνται να δοκιμάσουν τον	- Οι χώροι του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί δημιουργούν ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για να κάνουν τους χώρους του σχολείου πιο πράσινους. Τα εθελοντικά	- Η σχολική καντίνα. Ο διευθυντής του σχολείου αποφασίζει να αναμορφώσει το κυλικείο του σχολείου. Τα παιδιά καλούνται να συμβάλουν στη δημιουργία μιας έρευνας σχετικά με τις προτιμήσεις	- Η εκδρομή. Ο δάσκαλος προσφέρει την ευκαιρία μιας εκδρομής που είναι σχετική με το αντικείμενό τους. Τα παιδιά ερευνούν τις δυνατότητες και κάνουν προτάσεις για τον προορισμό.

αποφάσεων.	εξοπλισμό και δίνουν ανατροφοδότηση σχετικά με το τι πιστεύουν ότι θα μπορούσε να είναι επικίνδυνο. Με βάση την ανατροφοδότησή τους, μπορούν να γίνουν μικρές προσαρμογές για να γίνει πιο ασφαλής/περισσότερο διασκεδαστικός. Μαζί συζητούν ποιοι κανόνες πρέπει να συμφωνηθούν για να χρησιμοποιούν την παιδική χαρά με ασφάλεια.	παιδιά εντάσσονται σε ομάδες και ζητείται η γνώμη τους για όλες τις σημαντικές πτυχές του έργου: την εκτίμηση των αναγκών, τον προγραμματισμό, την κατανομή των πόρων και τις εργασίες.	τους, η οποία στη συνέχεια διεξάγεται στο σχολείο. Το αποτέλεσμα της έρευνας λαμβάνεται υπόψη και ο διευθυντής του σχολείου διοργανώνει μια "εκδήλωση γευσιγνωσίας" όπου τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να δοκιμάσουν τα γεύματα και να δώσουν ανατροφοδότηση. Η ανατροφοδότησή τους αποτελεί σημαντικό στοιχείο όταν ο διευθυντής του σχολείου λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα μεταρρύθμισης.	Μαζί αποφασίζουν ποια είναι η καλύτερη λύση. Τα παιδιά μπορούν να προτείνουν θέματα και να δημιουργήσουν σύντομες παρουσιάσεις κατά τη διάρκεια της εκδρομής. Δίνουν ανατροφοδότηση για τις παρουσιάσεις και μαζί αποφασίζουν ποιες από τις παρουσιάσεις θα συμπεριληφθούν στο σχολικό τεστ που θα γράψουν αργότερα. Μετά από συζήτηση, ο δάσκαλος και τα παιδιά συμφωνούν να κατανεύμουν οργανωτικά καθήκοντα.
7. Με πρωτοβουλία και καθοδήγηση του παιδιού: Τα παιδιά έχουν την αρχική ιδέα και αποφασίζουν πώς θα πραγματοποιηθεί το έργο. Οι ενήλικες είναι διαθέσιμοι αλλά	- Οι κανόνες της παιδικής χαράς. Πριν από την κατασκευή της νέας παιδικής χαράς, τα παιδιά ερωτώνται για τις προτιμήσεις τους. Μπορούν να κάνουν μια δοκιμή, να δώσουν	- Οι χώροι του σχολείου. Τα παιδιά προτείνουν ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για να κάνουν τους χώρους	- Η σχολική καντίνα. Τα παιδιά αποφασίζουν να αναμορφώσουν το κυλικείο του σχολείου. Δημιουργούν μια έρευνα σχετικά με τις	- Η εκδρομή. Τα παιδιά προτείνουν την ευκαιρία μιας εκδρομής που είναι σχετική με το αντικείμενό τους. Ερευνούν τις δυνατότητες

δεν αναλαμβάνουν την ευθύνη.	ανατροφοδότηση και στη συνέχεια γίνονται προσαρμογές για να γίνει πιο ασφαλής/πιο διασκεδαστική. Τα παιδιά προτείνουν την τοποθέτηση προειδοποιητικών πινακίδων. Συζητούν ποιες πινακίδες είναι απαραίτητες και τις σχεδιάζουν μαζί.	του σχολείου πιο πράσινους. Σχηματίζουν ομάδες εργασίας, κατανέμουν τα καθήκοντα και αποφασίζουν για όλες τις σημαντικές πτυχές του έργου.	προτιμήσεις τους, την οποία στη συνέχεια διεξάγουν στο σχολείο. Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας διοργανώνουν μια "εκδήλωση γευσιγνωσίας" όπου έχουν την ευκαιρία να δοκιμάσουν γεύματα και να δώσουν ανατροφοδότηση. Με βάση την ανατροφοδότηση, τα παιδιά κάνουν προτάσεις για τη μεταρρύθμιση του σχολικού κυλικείου. Ο διευθυντής του σχολείου αποδέχεται τις αποφάσεις τους που βασίζονται στην έρευνα και λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα.	και κάνουν προτάσεις για τον προορισμό. Αποφασίζουν ποια είναι η καλύτερη λύση, προτείνουν θέματα και δημιουργούν σύντομες παρουσιάσεις κατά τη διάρκεια της εκδρομής. Δίνουν ανατροφοδότηση για τις παρουσιάσεις και αποφασίζουν ποιες από τις παρουσιάσεις θα συμπεριληφθούν στο σχολικό τεστ που γράφουν αργότερα. Τα παιδιά οργανώνουν την εκδρομή και ενημερώνουν τον εκπαιδευτικό.
8. Κοινές αποφάσεις με πρωτοβουλία του παιδιού και των ενηλίκων: Τα παιδιά έχουν τις ιδέες, οργανώνουν το έργο και καλούν τους ενήλικες να συμμετάσχουν στη λήψη αποφάσεων.	- Οι κανόνες της παιδικής χαράς. Πριν από την κατασκευή της νέας παιδικής χαράς, τα παιδιά ερωτώνται για τις προτιμήσεις τους. Μπορούν να κάνουν μια δοκιμή, να δώσουν ανατροφοδότηση	- Οι χώροι του σχολείου. Τα παιδιά προτείνουν ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για να κάνουν τους χώρους του σχολείου	- Η σχολική καντίνα. Τα παιδιά αποφασίζουν να αναμορφώσουν το κυλικείο του σχολείου. Καλούν τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς να	- Η εκδρομή. Τα παιδιά προτείνουν την ευκαιρία μιας εκδρομής που είναι σχετική με το αντικείμενό τους. Ερευνούν τις δυνατότητες και κάνουν

	και στη συνέχεια γίνονται προσαρμογές για να γίνει πιο ασφαλής/πιο διασκεδαστική. Τα παιδιά προτείνουν την τοποθέτηση προειδοποιητικών πινακίδων. Καλούν τον εκπαιδευτικό να σχολιάσει ποιοι είναι οι πιθανοί κίνδυνοι. Μαζί συζητούν ποιες πινακίδες είναι απαραίτητες, πού θα τις τοποθετήσουν και πώς θα τις σχεδιάσουν καλύτερα.	πιο πράσινους. Συγκροτούν ομάδες εργασίας και καλούν εκπαιδευτικού ή εξωτερικούς εμπειρογνώμονες να συνεισφέρουν ιδέες. Με βάση τις ιδέες και τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν, κατανέμουν τα καθήκοντα και αποφασίζουν για όλες τις σημαντικές πτυχές του έργου.	συμμετάσχουν σε μια έρευνα σχετικά με τις προτιμήσεις τους, την οποία στη συνέχεια διεξάγουν στο σχολείο. Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας διοργανώνουν μια "εκδήλωση γευσιγνωσίας" όπου παιδιά και ενήλικες έχουν την ευκαιρία να δοκιμάσουν τα γεύματα και να δώσουν ανατροφοδότηση. Τα παιδιά διατυπώνουν προτάσεις σχετικά με τον τρόπο μεταρρύθμισης του σχολικού κυλικείου. Ο διευθυντής του σχολείου αποδέχεται τις αποφάσεις τους που βασίζονται στην έρευνα και λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα.	προτάσεις για τον προορισμό. Προσκαλούν τους δασκάλους τους, παρουσιάζουν τις ιδέες τους και ακούν τα σχόλιά τους. Με βάση την ανατροφοδότησή τους αποφασίζουν ποια είναι η καλύτερη λύση, προτείνουν θέματα και δημιουργούν σύντομες παρουσιάσεις κατά τη διάρκεια της εκδρομής. Ανατροφοδοτούν τις παρουσιάσεις και ζητούν επίσης από τον εκπαιδευτικό να σχολιάσει. Μαζί αποφασίζουν ποιες από τις παρουσιάσεις θα συμπεριληφθούν στο σχολικό τεστ που γράφουν αργότερα. Τα παιδιά κάνουν σχέδια για την οργάνωση της εκδρομής, ζητούν τα σχόλια του εκπαιδευτικού, παίρνουν
--	---	--	--	--

				αποφάσεις και ενημερώνουν τον εκπαιδευτικό.
--	--	--	--	---

Αυτά τα παραδείγματα διαφόρων ζητημάτων που σχετίζονται με το σχολείο θα σας βοηθήσουν να κατανοήσετε πώς μπορείτε να αυξήσετε το επίπεδο συμμετοχής των παιδιών στο σχολικό σας πλαίσιο.

2.8 Θεωρία και πρακτική της καθοδήγησης

Η καθοδήγηση είναι μια διαδικασία κατά την οποία ένα άτομο που έχει ξεπεράσει μια συγκεκριμένη κατάσταση στην πορεία της ζωής του (επαγγελματικά, προσωπικά ή κοινωνικά) και έχει αποκτήσει δεξιότητες και γνώσεις που του επέτρεψαν να αποκτήσει μια αναγνωρισμένη πορεία επιτυχίας, επιδιώκει να μοιραστεί αυτές τις γνώσεις και δεξιότητες με ένα άλλο άτομο που βρίσκεται σε ευάλωτη θέση.

Η αποστολή ενός μέντορα έχει ως στόχο να βοηθήσει τους καθοδηγούμενους να οικοδομήσουν την αυτοπεποίθησή τους, να τους ενθαρρύνει και να ενισχύσει θετικά την πρόοδο. Ένας Μέντορας πρέπει να δίνει ώθηση στους mentees να παίρνουν τις δικές τους αποφάσεις. Έτσι, ένας μέντορας πρέπει να είναι συναισθηματικά "έτοιμος" να υποστηρίξει ένα άλλο άτομο και να είναι σε θέση να δημιουργήσει έναν αποτελεσματικό δεσμό με τον mentee, διασφαλίζοντας την εμπιστευτικότητα και παρέχοντας αυθεντικές συμβουλές και φροντίδα.

Σκοπός της παρούσας ενότητας είναι να διερευνήσει τι μπορούν να κάνουν οι καλοί μέντορες και οι καλοί καθοδηγούμενοι για την επίτευξη επιτυχημένων αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της μετασχηματιστικής τους διαδρομής και να εξετάσει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής καθοδήγησης και να παρουσιάσει πώς η καθοδήγηση μπορεί να βοηθήσει στην κοινωνική ένταξη.

Η καθοδήγηση είναι μια διαδικασία που βασίζεται στην ανάπτυξη ικανοτήτων, συνδυάζοντας διαδικασίες καθοδήγησης, συμβουλευτικής και καθοδήγησης, η οποία έχει αποδειχθεί επιτυχής όσον αφορά την προώθηση της απασχολησιμότητας και της κοινωνικής ένταξης των αποκλεισμένων ομάδων. Το mentoring δεν είναι μια επαγγελματική σχέση με έναν πελάτη ούτε μια επίσημη εκπαίδευση. Είναι μια σχέση για μια χρονική περίοδο μεταξύ ενός ατόμου που διαθέτει μεγαλύτερο μερίδιο εμπειρίας, γνώσης ή δύναμης και ενός καθοδηγούμενου (αποδέκτη), ο οποίος βρίσκεται, στις περισσότερες περιπτώσεις, σε ευάλωτη θέση για να επωφεληθεί από τις δεξιότητες και τις ικανότητες του μέντορα (Tolan et al, 2008).

Η καθοδήγηση είναι μια διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει την αλληλεπίδραση μεταξύ δύο ατόμων, κατά την οποία ο μαθητευόμενος είναι σε θέση να επωφεληθεί από τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις ικανότητες ή την εμπειρία του μέντορα. Η διαδικασία του mentoring χαρακτηρίζεται από την απουσία άνισων ρόλων (Finnegan et al, 2010).

Μια βιβλιογραφική ανασκόπηση της KPMG (2013) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η καθοδήγηση μπορεί να έχει θετική και διαρκή επίδραση στους νέους. Τα περισσότερα από τα ευρήματα αφορούν και άλλες ομάδες-στόχους εκτός από τους νέους. Τα συλλογικά ευρήματα της βιβλιογραφίας που εξετάστηκε στην έκθεση έδειξαν ότι η καθοδήγηση των νέων μπορεί να προσφέρει οφέλη, μεταξύ των οποίων:

- Θετικές επιδράσεις σε ενδιαμέσα αποτελέσματα, όπως η ψυχική υγεία, τα οποία με τη σειρά τους μπορεί να έχουν θετική επίδραση σε αποτελέσματα όπως η υποτροπή.
- Βελτίωση της στάσης και της συμπεριφοράς του μαθητευόμενου.
- Βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων και της ένταξης στην κοινότητα.
- Αυξημένη κοινωνική ένταξη
- Βελτιωμένες σχέσεις με συνομηλίκους και γονείς.
- Βελτιωμένα αποτελέσματα στον τομέα της υγείας, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης της ψυχικής υγείας και της μείωσης της κατάχρησης ουσιών.
- Μείωση της νεανικής βίας
- Κάποιες μειώσεις στην υποτροπή
- Κάποιες βελτιώσεις στις ακαδημαϊκές επιδόσεις και στην ένταξη στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.

Η χρήση μεντόρων που "έχουν περάσει τα ίδια" αναγνωρίστηκε ως παράγοντας επιτυχίας στη βιβλιογραφική ανασκόπηση της KPMG (2013). Επιπλέον, μια αξιολόγηση ενός προγράμματος καθοδήγησης για νέους από τις ΜΜΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο (Bartlett, 2012) διαπίστωσε ότι όσο περισσότερο καιρό ένα άτομο ήταν μέντορας τόσο καλύτερες ήταν οι βελτιώσεις στα αποτελέσματα για τον καθοδηγούμενο.

Η καθοδήγηση έχει γίνει μια βασική δεξιότητα που θεωρείται μια μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή διαδικασία ενηλίκων που χρησιμοποιείται σε ένα ευρύ φάσμα πλαισίων για την προώθηση της υποστήριξης και της διαπροσωπικής ανάπτυξης, για την υποβοήθηση της μάθησης, για τη βοήθεια των ασθενέστερων μαθητών ή εκείνων με ειδικές μαθησιακές ανάγκες ή δυσκολίες, για την ανάπτυξη κοινοτικών δεσμών μεταξύ των συμμετεχόντων κ.λπ. Ως εκ τούτου, θεωρείται μια στρατηγική για την ανταλλαγή πνευματικών και συναισθηματικών πόρων με επίκεντρο τις σχέσεις των συμμετεχόντων- ορίζεται επίσης ως μια ενεργός διαδικασία και μια συναλλακτική σχέση που περιλαμβάνει υψηλότερη επαγγελματική ανάπτυξη και δια βίου μάθηση μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών: μέντορας, καθοδηγούμενος/ προστατευόμενος, οργανισμός.

Σύμφωνα με τον Wagh (2015: 98) "η καθοδήγηση είναι μια προγραμματισμένη σύζευξη ενός πιο έμπειρου ατόμου με ένα λιγότερο εξειδικευμένο άτομο με σκοπό την επίτευξη αμοιβαία συμφωνημένων αποτελεσμάτων. Πρόκειται για μια εταιρική

σχέση στην οποία και τα δύο άτομα συμμετέχουν σε μια διαδικασία ανάπτυξης και προσωπικής εξέλιξης του άλλου".

Επιπλέον, η καθοδήγηση διαφέρει ανάλογα με το πλαίσιο, τα χαρακτηριστικά και τους ρόλους. Μπορεί να είναι είτε επικεντρωμένη στο έργο, είτε επικεντρωμένη στην κοινωνική υποστήριξη, είτε επικεντρωμένη στην καθοδήγηση σταδιοδρομίας. Μπορεί να επηρεάζεται από οργανωτικές, επαγγελματικές, αξιακές και διαπροσωπικές μεταβλητές. Η διαδικασία καθοδήγησης θα πρέπει να σχεδιάζεται και να εφαρμόζεται προσεκτικά- θα πρέπει να βασίζεται στο αποτέλεσμα, διότι βασίζεται στους στόχους και τις επενδύσεις των εμπλεκόμενων εταίρων. Η μεντορική σχέση βρίσκεται στον πυρήνα μιας επιτυχημένης εμπειρίας καθοδήγησης. Η σχέση αυτή συμβάλλει στην καλλιέργεια αποτελεσματικότερων δεξιοτήτων επικοινωνίας, στην κίνηση προς την εφαρμογή θεωρητικών εννοιών και γνώσεων, στις υγιείς σχέσεις με τους συναδέλφους, στις δεξιότητες κριτικής σκέψης, στην αυτάρκεια και στη βαθιά κατανόηση της επαγγελματικής ταυτότητας και του ρόλου. Τα προγράμματα καθοδήγησης βοηθούν τα εμπλεκόμενα μέρη να εξετάσουν εναλλακτικές λύσεις και επιλογές, να προσφέρουν βοήθεια και συμβουλές καθώς και να πάρουν την οπτική γωνία κάποιου άλλου για το θέμα. Έτσι, η αποτελεσματική καθοδήγηση προϋποθέτει την κατανόηση των αναγκών του καθοδηγούμενου.

Στο βιβλίο της Schafer *The Vanishing Physician-Scientist* (2009), η ερευνήτρια αναφέρεται στους έξι ρόλους του μέντορα που λειτουργεί ως σύμβουλος, πράκτορας, έμπιστος, πρότυπο, χορηγός και δάσκαλος. Ως σύμβουλος, ο μέντορας βοηθά τον καθοδηγούμενο "να βελτιώσει τις ιδέες και να αποκτήσει σαφήνεια σκέψης".

Κατά τη γνώμη της Cluttbuck (2017:6), "οι αποτελεσματικοί μέντορες βοηθούν τους καθοδηγούμενους να κατανοήσουν τον εσωτερικό τους κόσμο, προωθώντας την ικανότητά τους να αποκτήσουν μεγαλύτερη αυτογνωσία των συναισθημάτων, των δυνάμεων, των αδυναμιών, των αξιών, των φιλοδοξιών, των φόβων, των αυτοπεριοριστικών πεποιθήσεων κ.ο.κ.". Για παράδειγμα, οι συγγραφείς του άρθρου με τίτλο "Ο οδηγός της φύσης για τους μέντορες" (Lee et al. , 2007) επισημαίνουν γενικά χαρακτηριστικά των καλών μεντόρων, όπως ο ενθουσιασμός, η διαθεσιμότητα, η σκληρή δουλειά και η έμπνευση για τους άλλους, η ενθάρρυνση της ανάπτυξης δεξιοτήτων, καθώς και προσωπικά χαρακτηριστικά όπως ο σεβασμός, η ανιδιοτέλεια, η εκτίμηση των ατομικών διαφορών, η υποστήριξη κ.λπ. Περιλαμβάνει επίσης μια χρήσιμη σειρά ερωτήσεων αυτοαξιολόγησης που αποσκοπούν στην ενθάρρυνση του αναστοχασμού σχετικά με τη μεντορική εργασία του καθενός και στον εντοπισμό των τομέων που χρήζουν βελτίωσης. Ένας επιτυχημένος μέντορας θα πρέπει να είναι κάποιος που είναι συνεχώς διαθέσιμος στον καθοδηγούμενο για καθοδήγηση και συμβουλές, είναι συνεπής, πολυμήχανος και αξιόπιστος στο έργο του και στην ανατροφοδότηση, όντας επαγγελματίας τόσο μέσα όσο και έξω από τη σχέση καθοδήγησης (Price, 2004). Ο αντίκτυπος ενός καλού μέντορα υπερβαίνει κατά πολύ τα δικά του όρια.

Ο κύριος ρόλος των ενηλίκων μεντόρων είναι να υποστηρίζουν τους νέους στην ανάπτυξη της αυτοαποτελεσματικότητας, που περιγράφεται ως η πίστη στον εαυτό τους. Έτσι, οι μέντορες το πετυχαίνουν αυτό μέσω ενός ευρέος φάσματος στρατηγικών όπως: υποστήριξη και ενθάρρυνση, ακρόαση, υψηλές προσδοκίες και

πίεση, επίδειξη ενδιαφέροντος για τους νέους ως άτομα ξεχωριστά από τις ακαδημαϊκές ή πολιτικές δραστηριότητες, προώθηση της λήψης αποφάσεων για τον εαυτό τους και παροχή μιας άλλης προοπτικής κατά τη διάρκεια της επίλυσης προβλημάτων (Price-Mitchell, M. 2015). Κατά συνέπεια, συγκεκριμένες ιδιότητες που μετατρέπουν τους ενήλικες σε εξαιρετικούς μέντορες, βοηθώντας τους νέους να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν, συνοψίζονται παρακάτω:

α) "υποστηρικτική και ενθαρρυντική σε μεγάλο βαθμό [...], ιδίως όταν οι νέοι αγωνίζονται να ξεπεράσουν τα εμπόδια και να λύσουν προβλήματα. Όταν οι νέοι νιώθουν κατάθλιψη, αναστατωμένοι με τις οικογένειές τους ή δυστυχημένοι με τις καταστάσεις της ζωής τους, οι μέντορες στέκονται δίπλα τους, τους αφήνουν να μιλήσουν για οτιδήποτε και τους υπενθυμίζουν την έμφυτη αξία τους ως ανθρώπινα όντα".

β) "ενεργοί ακροατές. Οι μέντορες ακούν πρώτα και μιλούν τελευταίοι. Πολλοί έφηβοι ανέφεραν πόσο λίγο αισθάνονται ότι τους ακούν οι περισσότεροι ενήλικες. Συχνά, αισθάνονται κατώτεροι ακόμη και όταν έχουν καλές ιδέες. Οι μέντορες όμως είναι διαφορετικοί. Ακούνε πάντα, ακόμη και όταν δεν είναι υποχρεωμένοι να το κάνουν".

γ) "άνθρωποι που πιέζουν αρκετά [...] Οι έφηβοι θέλουν να έχουν υψηλές προσδοκίες για αυτούς - τόσο σε ακαδημαϊκό όσο και σε προσωπικό επίπεδο. Εκτιμούν όταν οι μέντορες τους ωθούν πέρα από αυτό που μπορεί να φαντάζονταν ότι θα μπορούσαν να επιτύχουν".

δ) "ενδιαφέρονται αυθεντικά για τους νέους ως άτομα [...] Οι μέντορες ασχολούνται με τους νέους για να κατανοήσουν όλες τις πτυχές της ζωής και των ενδιαφερόντων τους. Εκτιμούν τις ιδέες των νέων και τιμούν τα μεταβαλλόμενα συναισθήματα και τις διαθέσεις τους".

ε) "καλλιεργητές της αυτοδιάθεσης- οι καλοί μέντορες δεν κρίνουν τους νέους ούτε τους επιβάλλουν τις δικές τους πεποιθήσεις. Αντίθετα, οι νέοι λένε ότι τους υπενθυμίζουν ποιοι είναι και τους βοηθούν να πιστέψουν ότι έχουν τη διορατικότητα να κάνουν καλές επιλογές. Το γεγονός ότι γνωρίζουν ότι δεν τους κρίνουν βοηθά τους νέους να σκέφτονται κριτικά τις αποφάσεις τους, κοσκινίζοντας τις βαθύτερες αξίες που θα ενημερώσουν τους ενήλικες που θα γίνουν".

στ) "πηγές προοπτικής. Οι ενήλικοι μέντορες παρέχουν προοπτική στους νέους από τα επιπλέον χρόνια εμπειρίας ζωής τους. Όταν τα εμπόδια φαίνονται συντριπτικά, οι μέντορες βοηθούν να θέσουν αυτές τις προκλήσεις σε προοπτική. Βοηθούν επίσης τους νέους να δουν και τις δύο πλευρές μιας κατάστασης, συμβάλλοντας στο μοντέλο των δεξιοτήτων του θετικού σκεπτικισμού".

Μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας υποδεικνύει άλλα χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να διαθέτουν οι ιδανικοί μέντορες, όπως "η ικανότητα να βλέπουν τον καθοδηγούμενο ως ένα ξεχωριστό άτομο και να νιώθουν άνετα με την πολιτισμική ή κοινωνικοοικονομική "απόσταση"- να θέτουν υψηλά πρότυπα και να μπορούν να εγκαθιστούν την αυτοπεποίθηση ότι στοχεύουν ψηλά- να σέβονται την ικανότητα και

το δικαίωμα του καθοδηγούμενου να λαμβάνει τις δικές του αποφάσεις, να συμπάσχουν και να κατανοούν τον αγώνα του καθοδηγούμενου- να βλέπουν λύσεις και όχι μόνο προβλήματα- να είναι ευέλικτοι και ανοιχτοί- να μπορούν να αποδέχονται και να συνδέονται με άλλες αξίες, κουλτούρες και απόψεις- να μοιράζονται πόρους, εμπειρία και γνώσεις- να δείχνουν ενδιαφέρον, αμοιβαίο σεβασμό και στοργή- να δείχνουν ενθουσιασμό για συγκεκριμένα θέματα, τομείς ενδιαφέροντος και ηθικά ζητήματα." (Miller, 2002: 198).

Επιπλέον, ένας χρήσιμος τρόπος ορισμού των συμπεριφορών του μέντορα είναι να περιγράψει συμπεριφορές που οι μέντορες πρέπει να επιδεικνύουν πάντα, μερικές φορές ή ποτέ. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τον Miller (2002: 198) "οι μέντορες θα πρέπει:

α) πάντα: να ακούτε με ενσυναίσθηση, να μοιράζεστε τις εμπειρίες σας, να δημιουργείτε μια αμοιβαία μαθησιακή φιλία, να αναπτύσσετε διορατικότητα μέσω του προβληματισμού, να είστε ένα ηχητικό συμβούλιο και να ενθαρρύνετε.

β) μερικές φορές: να χρησιμοποιείτε συμπεριφορές προπονητικής- να χρησιμοποιείτε συμπεριφορές συμβουλευτικής- να αμφισβητείτε υποθέσεις- να είστε πρότυπο- να ανοίγετε πόρτες ή να είστε χορηγός.

γ) ποτέ: πειθαρχούν- καταδικάζουν- αξιολογούν επίσημα- αξιολογούν για λογαριασμό τρίτου- εποπτεύουν".

Διάφοροι συγγραφείς που έχουν προσεγγίσει το θέμα της καθοδήγησης από διαφορετικές οπτικές γωνίες συζητούν το χώρο της καθοδήγησης. Η έννοια αυτή υπονοεί τη δημιουργία μιας τοποθεσίας/ενός τόπου για το mentoring. Ο χώρος αυτός μπορεί να είναι άτυπος ή επίσημος, εικονικός ή πρόσωπο με πρόσωπο και μπορεί να δομείται φυσικά από την ηγεσία του οργανισμού ή να διαμορφώνεται από τους εργαζόμενους σε λιγότερο επίσημο πλαίσιο. Ο χώρος του mentoring θα πρέπει να είναι ένα μέρος στο οποίο τα άτομα μπορούν να αποκτήσουν εικόνα για τις ανάγκες του άλλου- ένα μέρος για να σταματήσουν, να μάθουν, να επαναπροσδιορίσουν και να συνδεθούν- όπου οι σχέσεις μπορούν να ενισχυθούν. Επιπλέον, σε αυτούς τους χώρους, ο ρόλος του μέντορα και του καθοδηγούμενου μπορεί να φτίζει, ανάλογα με τη συζήτηση και τις ανάγκες τους.

Οι χώροι καθοδήγησης μπορούν να δημιουργήσουν μεγάλες δυνατότητες για τα άτομα και τους οργανισμούς τους. Θα πρέπει να μετατραπούν σε χώρους στους οποίους οικοδομείται εμπιστοσύνη στα άτομα και εμπιστοσύνη στον οργανισμό- ως αποτέλεσμα, μπορούν να βελτιώσουν τη συνολική ικανότητα του οργανισμού. Ταυτόχρονα, αυτού του είδους οι χώροι μπορεί να είναι αυτοσχέδιοι χώροι, λαμβάνοντας έτσι υπόψη τις ομοιότητες των χαρακτηριστικών των δυνητικών μεντόρων και των μεντορευόμενων, όπως κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες, φύλο, εθνικότητα, επίπεδα καριέρας ή κοινωνικός ακτιβισμός.

Από τη μία πλευρά, εάν ο χώρος της καθοδήγησης είναι άτυπος, οι ομοιότητες αυτές μπορεί να προκύψουν με φυσικό τρόπο μεταξύ ενός ατόμου που μπορεί να γίνει μέντορας και του ατόμου που χρειάζεται καθοδήγηση απλώς μέσω κοινών συζητήσεων για τα ενδιαφέροντά του. Από την άλλη πλευρά, εάν ο χώρος της

καθοδήγησης είναι επίσημος, τότε τα άτομα στη διοίκηση ενός οργανισμού θα πρέπει να γνωρίζουν και να βοηθούν τους υπαλλήλους τους στην κατανόηση ορισμένων ζητημάτων στο χώρο εργασίας, όπως αυτό της καθοδήγησης μεταξύ των φύλων ή της καθοδήγησης μεταξύ των εθνοτήτων.

Ο τομέας της γονικής μέριμνας βρίσκεται σε κατάσταση σημαντικών αλλαγών και εξελίξεων από τη δεκαετία του 1990. Η υποστήριξη των γονέων αναφέρεται "σε κάθε παρέμβαση προς τους γονείς ή τους φροντιστές με στόχο τη μείωση των κινδύνων ή/και την προώθηση προστατευτικών παραγόντων για τα παιδιά τους, σε σχέση με την κοινωνική, σωματική και συναισθηματική τους ευημερία" (Moran et al. , 2004: 23). Η στήριξη των γονέων προέρχεται από διάφορες πηγές, όπως η άτυπη που παρέχεται από την οικογένεια, τους φίλους κ.λπ., η ημιτυπική, για παράδειγμα, από οργανώσεις που βασίζονται στην κοινότητα και η επίσημη στήριξη, δηλαδή οι οργανωμένες υπηρεσίες. Δύο σημαντικές πτυχές της υποστήριξης των γονέων που εντοπίστηκαν από τον Gardner (2003) είναι η "πρόληψη των ζημιών" και η "προώθηση των δυνατών σημείων". Η έρευνα σχετικά με τη σχέση μεταξύ γονέων και αποτελεσμάτων της καθοδήγησης υποδηλώνει ότι μεγάλο μέρος του αντίκτυπου στα προγράμματα καθοδήγησης μπορεί να οφείλεται στο ρόλο που διαδραματίζει ο γονέας. Στην έρευνα του J. Rhodes σχετικά με τις σχέσεις mentoring, ο συγγραφέας διαπίστωσε ότι οι βελτιωμένες γονικές σχέσεις για τους νέους που καθοδηγούνταν λειτούργησαν ως μεσολαβητής των αποτελεσμάτων των νέων: "οι σχέσεις καθοδήγησης οδήγησαν σε αύξηση των επιπέδων οικειότητας, επικοινωνίας και εμπιστοσύνης που ένιωθαν οι έφηβοι απέναντι στους γονείς τους. Αυτές οι βελτιώσεις, με τη σειρά τους, οδήγησαν σε θετικές αλλαγές σε ένα ευρύ φάσμα τομέων, όπως η αίσθηση αυτοεκτίμησης των εφήβων και η σχολική επίδοση" (Rhodes, 2002: 40-41).

Η εκπαίδευση με βάση την κοινότητα θα πρέπει να θεωρηθεί ως μια εταιρική σχέση μεταξύ των μαθητών, των σχολείων και των κοινοτήτων τους, καθώς εμπλέκει τους νέους σε αυθεντικές εμπειρίες στο δημόσιο χώρο, οι οποίες οδηγούν σε σημαντικά μαθησιακά αποτελέσματα. Με την υποστήριξη αυτών των προγραμμάτων, οι μαθητές αναπτύσσουν το κίνητρο, τις γνώσεις, την αποφασιστικότητα και τη δέσμευση που έκαναν δυνατούς τους υψηλούς εκπαιδευτικούς και επαγγελματικούς στόχους (James, 2005). Η ανάπτυξη ενός προγράμματος καθοδήγησης γονέων απαιτεί σημαντικό χρόνο για τον σχεδιασμό, την πρόσληψη και την κατάρτιση μεντόρων, καθώς και για τον εντοπισμό των μεντόρων. Για τη λειτουργία ενός προγράμματος γονικής καθοδήγησης απαιτείται μια ευέλικτη και προσαρμόσιμη προσέγγιση.

Όπως έχει αναγνωριστεί, υπάρχουν οικογένειες στις κοινότητές μας που κινδυνεύουν από κακοποίηση ή/και παραμέληση παιδιών. Αυτές οι οικογένειες χρειάζονται καθοδήγηση για να κάνουν μια θετική αλλαγή για τις ίδιες και τις οικογένειές τους. Τα προγράμματα συμβούλων γονέων συνεργάζονται με τις οικογένειες για να επιφέρουν εποικοδομητική αλλαγή μέσω υποστήριξης, καθοδήγησης, διδασκαλίας ή/και θεραπείας. Ένας μέντορας γονέων μπορεί να βοηθήσει τις οικογένειες να κάνουν την καλύτερη δυνατή δουλειά στην ανατροφή των παιδιών τους. Το πρόγραμμα αναγνωρίζει ότι η ασφάλεια, η μονιμότητα και η ευημερία είναι απαραίτητες για την επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων για τα παιδιά. Έτσι, η επιτυχής μετάβαση ενός

παιδιού στην ενήλικη ζωή είναι αμφίβολη χωρίς αυτούς τους βασικούς οικογενειακούς πόρους να είναι άθικτοι.

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά ενός καλού μέντορα;

Γνώση	Παράγοντες που συμβάλλουν στη δημιουργία ασφαλούς σύνδεσης
	Έννοια της καθοδήγησης και ο ρόλος του μέντορα και του διευθυντή μέντορα
	Διαδικασία, στυλ και εργαλεία καθοδήγησης
	Θέστε ρεαλιστικούς και εφικτούς στόχους (π.χ. , SMART goals)
	Στρατηγικές παρακίνησης
	Διαφορά μεταξύ της υποστήριξης και της διεύθυνσης κάποιου
	Σημασία της σχέσης στη διαδικασία καθοδήγησης
	Συνειδητοποίηση των πολιτισμικών διαφορών και του τρόπου με τον οποίο μπορούν να επηρεάσουν τις σχέσεις
Δεξιότητες	Δημιουργεί ένα άνετο περιβάλλον για την ανταλλαγή πληροφοριών
	Δημιουργεί μια θετική και ασφαλή σχέση
	Αναγνωρίζει την πρόοδο
	Θέτει σαφή όρια που επιτρέπουν μια ασφαλή σύνδεση και σχέση
	Προκλήσεις γραμμή σκέψης
	Σέβεται τους φόβους και τα τρωτά σημεία
	Επικεντρωθείτε στα επιτεύγματα των άλλων

	Χρησιμοποιεί πρωτοβουλία και ορθή κρίση για την επίλυση προβλημάτων
	Πρωωθεί την αυτονομία και την αυτοαποτελεσματικότητα
Στάσεις	Προσοχή σε ερωτήσεις και προβλήματα
	Αποδοχή
	Μη επικριτική
	Εμπιστευτικότητα
	Αξιοπιστία
	Προσανατολισμός στον πελάτη

Πηγή: R'Us

3. Ικανότητες

Σε αυτή την ενότητα μπορείτε να βρείτε προτάσεις για έτοιμες εκπαιδευτικές συνεδρίες (με προτεινόμενες δραστηριότητες και πρακτικά μέσα) που μπορούν να πραγματοποιηθούν από γονείς και εκπαιδευτικούς σε διαφορετικά κοινά. Οι εν λόγω συνεδρίες σχεδιάστηκαν να διαρκούν από 60 έως 90 λεπτά και οργανώθηκαν γύρω από διαφορετικές ικανότητες/θέματα:

- 3.1. Επιβεβαιωτική επικοινωνία
- 3.2. Κατανόηση της ποικιλομορφίας και των ομοιοτήτων
- 3.3. Συμμετοχή των γονέων, εστιάζοντας ειδικά στους γονείς με προκλήσεις
- 3.4. Οικοδόμηση ανθεκτικότητας
- 3.5. Διαχείριση συγκρούσεων
- 3.6. Οικοδόμηση κοινότητας και συνεργασία

3.1 Διεκδικητική επικοινωνία

Τίτλος ενότητας	Διεκδικητική επικοινωνία
Διάρκεια	90 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	- Ενισχυμένη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία (τόνος φωνής, εκφράσεις προσώπου, χειρονομίες, γλώσσα του σώματος, οπτική επαφή, ντύσιμο) - Ενισχυμένη προφορική και γραπτή επικοινωνία - Κατανόηση των εμποδίων επικοινωνίας - Αυξημένη ευαισθητοποίηση σε θέματα ποικιλομορφίας

Σχέδιο δραστηριοτήτων ενότητας

Δραστηριότητα αριθ.	Τίτλος δραστηριότητας	Διάρκεια σε λεπτά	Πόροι και υλικά
1.	Ενεργητική ακρόαση	10	Ιδανικά καρέκλες για κάθε συμμετέχοντα, αλλά δεν είναι απαραίτητο.
2.	Παιχνίδι ρόλων	15	Εκτυπωμένες κάρτες με την κατάσταση, ιδανικά καρέκλες για τους συμμετέχοντες
3.	Εικόνες	15	Εκτυπωμένες ή ηλεκτρονικές εκδόσεις των εικόνων που περιλαμβάνονται στην περιγραφή της δραστηριότητας

4.	Προσωπική χαρτογράφηση	20	Χρωματικοί μαρκαδόροι, φύλλα χαρτιού, καρέκλες και τραπέζια
5.	Γραμμή γνώμης	15	Κατάλογος δηλώσεων
6.	Συγκομιδή	15	Χαρτί Flipchart και χρωματιστοί μαρκαδόροι

Λεπτομερής περιγραφή δραστηριοτήτων

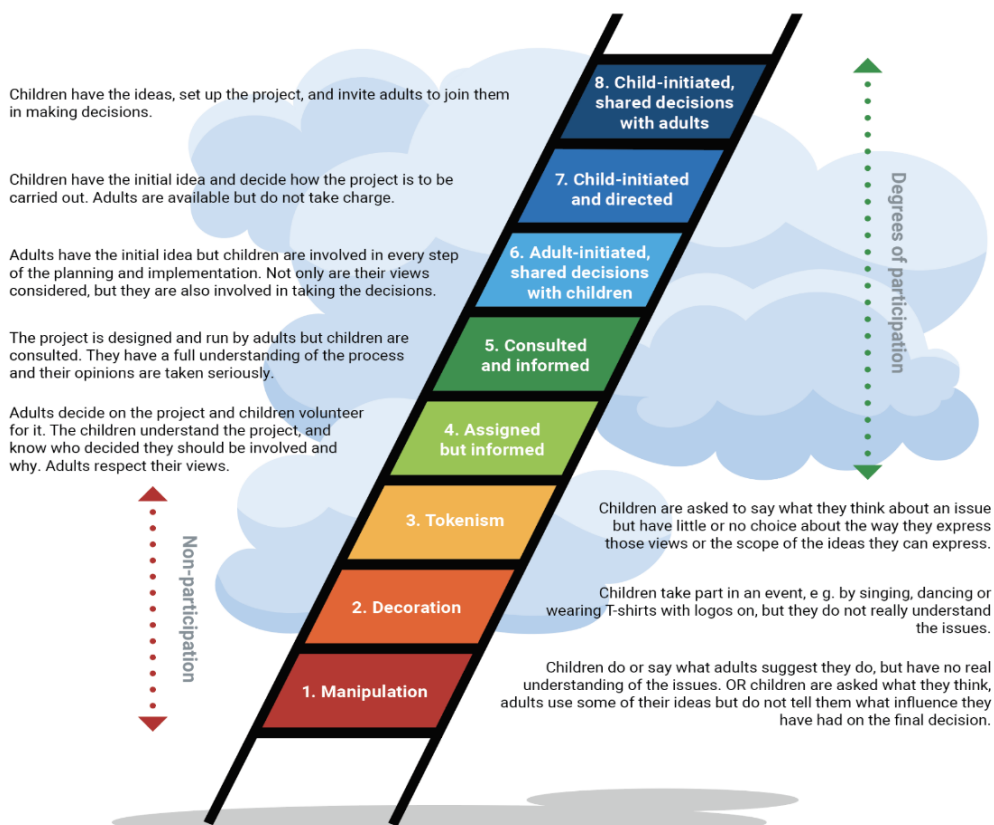
Δραστηριότητα 1: Ενεργητική ακρόαση

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

1. Να μάθετε να δίνετε προσοχή.
2. Να μάθετε να διαβάζετε τα μηνύματα της γλώσσας του σώματος.

Τύπος δραστηριότητας: Τύπος δραστηριότητας: Εργασία σε ζεύγη

Hart's (1992) Ladder of Participation

Διάρκεια: 10 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: Ιδανικά καρέκλες για κάθε συμμετέχοντα, αλλά δεν είναι απαραίτητο.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Οι συμμετέχοντες σχηματίζουν ζεύγη και αποφασίζουν ποιος θα είναι ο πρώτος ακροατής/ομιλητής.
2. Ο ομιλητής έχει 2 λεπτά για να μιλήσει για μια σύγκρουση που δεν μπόρεσε να λύσει. Καθήκον του ακροατή είναι να δώσει ενεργή προσοχή, να μην κάνει ερωτήσεις, να μιλάει όσο το δυνατόν λιγότερο, αλλά να αναγνωρίζει συνεχώς τον ομιλητή σιγομουρμουρίζοντας, γνέφοντας.
3. Τα ζευγάρια ανταλλάσσουν θέσεις.
4. Μετά την άσκηση ο εκπαιδευτής θα πρέπει να ζητήσει κάποια σχόλια και να συζητήσει γιατί η ενεργητική ακρόαση είναι σημαντική σε αυτό το έργο.

Εναλλακτικές λύσεις: Το θέμα της συζήτησης μπορεί να είναι κάτι πιο συγκεκριμένο.

Δραστηριότητα 2: Παιχνίδι ρόλων

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

1. Να αναπτύξετε ενσυναίσθηση προς τους άλλους.
2. Να μάθετε να βλέπετε τις καταστάσεις από διαφορετική οπτική γωνία.
3. Ευαισθητοποίηση για τα διαφορετικά ενδιαφέροντα γονέων/παιδιών/εκπαιδευτικών.

Τύπος δραστηριότητας: Τύπος δραστηριότητας: Εργασία σε ζεύγη

Διάρκεια: Διάρκεια: 15min

Απαραίτητα υλικά/πόροι: Ιδανικά καρέκλες για τους συμμετέχοντες.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Οι συμμετέχοντες εργάζονται σε ζεύγη. Ανάλογα με την κατάσταση που τους δίνεται, πρέπει να αποφασίσουν τι ρόλο θα παίξουν, ο οποίος όμως πρέπει να είναι διαφορετικός από αυτόν που έχουν υπό την επαγγελματική τους ιδιότητα. Αν είναι εκπαιδευτικοί, θα παίξουν τους γονείς, αν είναι κοινωνικοί λειτουργοί ή οργανωτές, μπορεί να επιλέξουν να παίξουν τα παιδιά.
2. Ο εκπαιδευτής μοιράζει τις καταστάσεις στα ζευγάρια. Καταστάσεις:

- το παιδί παίρνει κακό βαθμό στο σχολείο
- ο γονέας δυσκολεύεται να βοηθήσει το παιδί με την εργασία του στο σπίτι
- η σχολική νοσοκόμα βρίσκει ψείρες στην τάξη (ξανά)
- το παιδί συλλαμβάνεται να καπνίζει μετά το σχολείο
- το παιδί εκφοβίζει έναν συμμαθητή του
- στο παιδί δεν αρέσει το φαγητό που σερβίρεται στο σχολείο/νηπιαγωγείο
- ο γονέας χαστουκίζει έναν συμμαθητή του επειδή εκφοβίζει το παιδί του
- ένα ακριβό κινητό τηλέφωνο εξαφανίζεται από την τάξη
- το παράθυρο της τάξης είναι σπασμένο
- ο γονέας εισβάλλει στο σχολείο επειδή το παιδί πήρε κακό βαθμό
- ο σχολικός ψυχολόγος έχει ενδείξεις ότι ορισμένα παιδιά κόβουν ως εξωσχολική δραστηριότητα
- ο δάσκαλος δέχεται επίπληξη επειδή δεν χρησιμοποιεί το σχολικό εγχειρίδιο
- ο εκπαιδευτικός λαμβάνει απειλητικά μηνύματα από γονέα
- οι γονείς διαφωνούν για τα χριστουγεννιάτικα δώρα για τον διευθυντή της σχολής
- το παιδί ενημερώνεται ότι δεν μπορεί να συμμετάσχει στη σχολική εκδρομή επειδή η αναπηρία του δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη

3. Τα ζευγάρια παίζουν τις καταστάσεις μόνοι τους.
4. Μετά την άσκηση ο εκπαιδευτής ζητά από 2-3 ζευγάρια να παρουσιάσουν την κατάστασή τους στους άλλους και να ζητήσουν κάποια ανατροφοδότηση.
5. Ο εκπαιδευτής παροτρύνει τους συμμετέχοντες να συζητήσουν πώς μπορούν να χρησιμοποιήσουν το παιχνίδι ρόλων στο έργο.

Εναλλακτικές λύσεις: Εάν ο εκπαιδευτής γνωρίζει συγκεκριμένες καταστάσεις που πρέπει να συζητηθούν, μπορεί να τις συμπεριλάβει.

Δραστηριότητα 3: Εικόνες

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

1. Εντοπισμός της βίαιης επικοινωνίας.
2. Να συζητήσουν πιθανούς τρόπους παρέμβασης και μη βίαιης επικοινωνίας.

Τύπος δραστηριότητας: (ομάδες των 4 ατόμων)

Διάρκεια: Διάρκεια: 15min

Απαραίτητα υλικά/πόροι: Εικόνες τυπωμένες, βλέπε παρακάτω

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Οι συμμετέχοντες εργάζονται σε ομάδες των 4. Κάθε ομάδα παίρνει τις δύο εικόνες.

2. Συζητούν την πρώτη εικόνα, απαντώντας στις ακόλουθες ερωτήσεις: Τι θα μπορούσε να έχει συμβεί; Πώς θα μπορούσαν να παρέμβουν; Ποιους χρήσιμους τρόπους επικοινωνίας μπορούν να σκεφτούν; 3. Ο εκπαιδευτής ζητά σχόλια.

4. Συζητούν τη δεύτερη εικόνα κάνοντας τις ίδιες ερωτήσεις.

5. Ο εκπαιδευτής ζητά σχόλια.

Εναλλακτικές λύσεις: μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαφορετικές εικόνες που απεικονίζουν βίαιη επικοινωνία, εκφοβισμό.

Δραστηριότητα 4: Προσωπική χαρτογράφηση

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

1. Να στηρίξει τη συνεργασία με συναίνεση.
2. Να βιώσουν τις ατομικές αξίες σε συνεργασία.
3. Προώθηση της δημιουργίας ομάδας.

Τύπος δραστηριότητας: (ομάδες των 4 ατόμων)

Διάρκεια: 20 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: χαρτί, μαρκαδόροι, τραπέζια, καρέκλες.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Οι συμμετέχοντες σχηματίζουν ομάδες των 4 ατόμων.
2. Ο εκπαιδευτής μοιράζει μεγάλα φύλλα χαρτιού και χρωματικούς μαρκαδόρους.
3. Οι συμμετέχοντες συζητούν τι είδους εικόνα θέλουν να δημιουργήσουν μαζί. Μπορεί να είναι ένα πορτρέτο ή ένα τοπίο ή ακόμη και μια μη εικονιστική εικόνα, αλλά όλοι οι συμμετέχοντες πρέπει να ταυτιστούν με αυτήν.
4. Οι ομάδες παρουσιάζουν τα έργα τους στους άλλους και συζητούν ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν κατά τη συνεργασία τους και πώς αυτή η εμπειρία είναι σχετική με το έργο.

Εναλλακτικές λύσεις: α/α

Δραστηριότητα 5: Γραμμή γνώμης

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Να μάθουν να διαμορφώνουν και να εκφράζουν άποψη.
- Να μάθουν να αποδέχονται τις απόψεις των άλλων.
- Για τον εντοπισμό πιθανών προβλημάτων στις στάσεις των συμμετεχόντων.

Τύπος δραστηριότητας: Κατηγορία δραστηριότητας: Ομαδική δραστηριότητα (όλη η ομάδα)

Διάρκεια: 15 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: Κατάλογος δηλώσεων για τον εκπαιδευτή

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Οι συμμετέχοντες καλούνται να φανταστούν μια ευθεία γραμμή που εκτείνεται σε όλο το δωμάτιο. Το ένα άκρο της γραμμής σημαίνει 0%, ενώ το άλλο άκρο είναι 100%.
2. Ο εκπαιδευτής διαβάζει δηλώσεις και οι συμμετέχοντες πρέπει να αποφασίσουν πόσο συμφωνούν με τη συγκεκριμένη δήλωση. Αν συμφωνούν απόλυτα, στέκονται

στο τέλος της γραμμής στο 100%, αν διαφωνούν απόλυτα, στο 0%. Αν έχουν κάποια αντεπιχειρήματα, μπορούν να επιλέξουν να σταθούν οπουδήποτε μεταξύ 0 και 100.

Δηλώσεις:

- Η επίλυση προβλημάτων ξεκινά με την επικοινωνία.
- Οι γονείς μπορούν να μιλούν στο όνομα των παιδιών τους.
- Όσοι δεν μιλούν, δεν πρέπει να παραπονιούνται αν η γνώμη τους δεν λαμβάνεται υπόψη.

3. Μετά από κάθε δήλωση ο εκπαιδευτής ζητά από ορισμένους συμμετέχοντες να εξηγήσουν την επιλογή τους και δίνεται σε όλους η ευκαιρία να αλλάξουν θέση. Ωστόσο, η συζήτηση πρέπει να αποθαρρύνεται, μόνο τα διαφορετικά επιχειρήματα πρέπει να εκφράζονται.

4. Οι συμμετέχοντες συζητούν γιατί είναι σημαντικό σε αυτό το έργο να ακούει ο ένας τις απόψεις του άλλου.

Εναλλακτικές λύσεις: Διαφορετικές δηλώσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

Δραστηριότητα 6: Συγκομιδή

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Προώθηση της συλλογικής σκέψης

Τύπος δραστηριότητας: Κατηγορία δραστηριότητας: Ομαδική δραστηριότητα (όλη η ομάδα)

Διάρκεια: Διάρκεια: 15min

Απαραίτητα υλικά/πόροι: *flipchart*, *στυλό*

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Ο εκπαιδευτής τοποθετεί τα γράμματα του αλφαβήτου στο *flipchart*.
2. Οι συμμετέχοντες μπορούν να απαριθμήσουν ποια είναι τα χαρακτηριστικά της διεκδικητικής επικοινωνίας χρησιμοποιώντας τα γράμματα ως αρχικές λέξεις, αλλά μπορούν να χρησιμοποιήσουν κάθε γράμμα μόνο μία φορά, π.χ. αφαιρώ το C για τη σαφήνεια, το E για τη βλεμματική επαφή.
3. Κάθε γράμμα θα πρέπει να έχει μια λέξη μέχρι το τέλος της δραστηριότητας.

Εναλλακτικές λύσεις: Οι συμμετέχοντες μπορούν να βοηθήσουν ο ένας τον άλλον κάνοντας προτάσεις, αν είναι δύσκολο να βρεθεί μια λέξη που αρχίζει με κάποιο από τα γράμματα.

3.2 Κατανόηση της ποικιλομορφίας και των ομοιοτήτων

Τίτλος ενότητας	Κατανόηση της ποικιλομορφίας και των ομοιοτήτων
Διάρκεια	90 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	Οι γονείς των παιδιών χωρίς SENDs και οι εκπαιδευτικοί θα αναπτύξουν περαιτέρω τις ικανότητές τους προς: - αναπηρία και πολυμορφία - την αποφυγή διακρίσεων και τα δικαιώματα των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, και - τα οφέλη της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για όλους (παιδιά, γονείς, εκπαιδευτικούς και την κοινότητα γενικότερα)

Σχέδιο δραστηριοτήτων ενότητας

Δραστηριότητα αριθ.	Τίτλος δραστηριότητας	Διάρκεια σε λεπτά	Πόροι και υλικά
1.	Εισαγωγική δραστηριότητα	Μέγιστο 10 λεπτά	Προαιρετική μορφή - π.χ. φυλλάδιο, PowerPoint, βινιέτες)
2.	Κοινός προβληματισμός/συζήτηση	Μέγιστο 70 λεπτά (40 λεπτά μικρή ομάδα + 30 λεπτά ολόκληρη ομάδα)	Μεθοδολογία World-café - στυλό, post-it, πετσέτες/χαρτί για τα τραπέζια

3.	Συνοψίστε	Μαχ. 10 λεπτά	Δεν απαιτούνται υλικά
----	-----------	---------------	-----------------------

Λεπτομερής περιγραφή δραστηριοτήτων

Δραστηριότητα 1: Εισαγωγική δραστηριότητα

Δραστηριότητα σχετικά με την αναπηρία και τη διαφορετικότητα, τη μη διάκριση και τα δικαιώματα των παιδιών με ειδικές ανάγκες, καθώς και τα οφέλη της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για όλους.

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών και των γονέων σχετικά με την αναπηρία, τη διαφορετικότητα, τη μη διάκριση και τα οφέλη της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για όλους, προς την κατεύθυνση της προώθησης των δικαιωμάτων όλων των παιδιών.

Τύπος δραστηριότητας: Τύπος δραστηριότητας: Παρουσίαση πληροφοριών από τον εκπαιδευτή

Διάρκεια: 10 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: Προαιρετικά - υπολογιστής, βιντεοπροβολέας, σύνδεση στο διαδίκτυο, παρουσίαση PowerPoint, φυλλάδια, βινιέτες κ.λπ.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Καλωσορίστε τους συμμετέχοντες, παρουσιάστε τον/τους εκπαιδευτή/ες και ζητήστε από τους συμμετέχοντες να παρουσιάσουν εν συντομία.
2. Παρουσιάστε τους στόχους της συνεδρίας - παροχή πληροφοριών σχετικά με την αναπηρία και τη διαφορετικότητα, τη μη διάκριση και την ένταξη, τις ανάγκες, την ισότητα ευκαιριών, την ισότητα και τα δικαιώματα των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και τα οφέλη της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για όλους (για την παρουσίαση αυτών των εννοιών, συμβουλευτείτε το τμήμα γνώσεων του παρόντος εγγράφου).
3. Παρουσιάστε τις πληροφορίες (π.χ. χρησιμοποιώντας φυλλάδια, βινιέτες, παρουσίαση PowerPoint ή άλλα προτιμώμενα μέσα).
4. ανακατευθύνετε τους συμμετέχοντες στην κοινή συζήτηση χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία του world café (συζήτηση σε μικρές και μεγάλες ομάδες)

Δραστηριότητα 2: Κοινός προβληματισμός/συζήτηση

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Προώθηση του προβληματισμού σχετικά με την αναπηρία και τη διαφορετικότητα, τη μη διάκριση και τα δικαιώματα των παιδιών με ειδικές

εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και τα οφέλη της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για όλους.

Τύπος δραστηριότητας: συζήτηση/αναστοχασμός σε μικρές ομάδες και στη συνέχεια συζήτηση/αναστοχασμός σε ολόκληρη την ομάδα

Διάρκεια: (40 λεπτά συζήτηση σε μικρές ομάδες + 30 λεπτά συζήτηση σε ολόκληρη την ομάδα)

Απαραίτητα υλικά/πόροι: άλλο υλικό - στυλό, post-it, πετσέτες/χαρτί για τα τραπέζια.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Παρουσιάστε τη δραστηριότητα - οι συμμετέχοντες θα συζητήσουν κάποιες ιδέες, σε μικρές ομάδες, και στη συνέχεια θα τις μοιραστούν σε όλη την ομάδα.
2. Παρουσιάστε τη μεθοδολογία του world café (δείτε περισσότερα στο <http://theworldcafe.com/key-concepts-resources/world-cafe-method/>) - Παράδειγμα-κατάσταση: Σε μια εκπαιδευτική συνεδρία με 15 συμμετέχοντες, κατανείμετε ιδανικά 5 συμμετέχοντες ανά τραπέζι και ζητήστε από τους συμμετέχοντες να εκλέξουν έναν εκπρόσωπο (οικοδεσπότη τραπέζιού)- ο οικοδεσπότης τραπέζιού παραμένει στο ίδιο τραπέζι, ενώ οι υπόλοιποι συμμετέχοντες κυκλοφορούν στα άλλα τραπέζια- κάθε οικοδεσπότης τραπέζιού είναι υπεύθυνος για την ανταλλαγή των προβληματισμών των μικρών ομάδων με όλη την ομάδα
3. Σε κάθε τραπέζι, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να διαβάσουν/συζητήσουν επί 10 λεπτά τις προτάσεις που εκτυπώνονται και να μοιραστούν τις ιδέες τους με τους άλλους συμμετέχοντες στο τραπέζι, καταγράφοντας τις συνεισφορές τους στο χαρτί του τραπέζιού. Συνεπώς, κάθε τραπέζι μπορεί να ασχοληθεί με ένα διαφορετικό γενικό θέμα (με διαφορετικές ερωτήσεις για προβληματισμό, που καθορίζονται με βάση τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα της ομάδας), όπως προτείνεται:

Πίνακας 1 - "Αναπηρία και ποικιλομορφία"

Πίνακας 2 - "Μη διάκριση και δικαιώματα"

Πίνακας 3 - "Εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και κοινωνική ένταξη"

4. Μετά το πέρας των 10 λεπτών, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να πάνε σε ένα άλλο τραπέζι και να συνεχίσουν όπως στο πρώτο τραπέζι- η διαδικασία αυτή θα πρέπει να επαναληφθεί μέχρι οι συμμετέχοντες να επισκεφθούν όλα τα τραπέζια (10 λεπτό ανά τραπέζι) και να επιστρέψουν στο αρχικό τους τραπέζι (10 επιπλέον λεπτά για να συνοψίσουν).
5. Συζητήστε από κοινού τις ιδέες που παρουσιάζονται σε κάθε πίνακα, με τον εκάστοτε οικοδεσπότη να μοιράζεται τις κύριες σκέψεις (κάθε οικοδεσπότης μπορεί να συνοψίσει τις συνεισφορές παρουσιάζοντάς τες σε ένα έγγραφο, για παράδειγμα).

Δραστηριότητα 3: Σύνοψη

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Για να συνοψίσουμε τις συζητήσεις των ομάδων σχετικά με την αναπηρία και τη διαφορετικότητα, τη μη διάκριση και τα δικαιώματα των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και τα οφέλη της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για όλους.

Τύπος δραστηριότητας: Τύπος δραστηριότητας: Τελική συζήτηση

Διάρκεια: Διάρκεια: Max. 10 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: (αν και το γραπτό υλικό από τις διάφορες ομάδες μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την απεικόνιση/συνοψισμό των συζητήσεων που έγιναν)

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας: Συνοψίστε τις ιδέες που παρουσιάστηκαν από κάθε μικρή ομάδα.

3.3 Συμμετοχή των γονέων με έμφαση στους γονείς με προκλήσεις

Τίτλος ενότητας	Γονική δέσμευση
Διάρκεια	90 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	- Κατανόηση του τι σημαίνει γονική εμπλοκή έναντι γονικής δέσμευσης - Συνεργασία: ευθύνες στο σπίτι έναντι ευθυνών στο σχολείο - Συμμετοχικές και δημοκρατικές διαδικασίες - Καινοτόμες συνδέσεις σπιτιού-σχολείου: ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ γονέων και σχολείου

Σχέδιο δραστηριοτήτων ενότητας

Δραστηριότητα αριθ.	Τίτλος δραστηριότητας	Διάρκεια σε λεπτά	Πόροι και υλικά
1.	Συμμετοχή και δέσμευση	40	Στυλό και χαρτιά, καρέκλες, τραπέζια, λευκός πίνακας, μαρκαδόρος λευκού πίνακα
2.	Ζώνες άνεσης	15	Σχοινιά, κατάλογος καταστάσεων
3.	Τροχός ταυτότητας	25	αντίγραφα του τροχού ταυτότητας για κάθε συμμετέχοντα, ερωτήσεις προβληματισμού για τον εκπαιδευτή
4.	Συγκομιδή	10	Κομμένες οικογενειακές φωτογραφίες, χαρτί, στυλό, πίνακας, στυλό πίνακα, τυπωμένες κάρτες με εικόνες που αντιπροσωπεύουν συναισθήματα

Λεπτομερής περιγραφή δραστηριοτήτων

Δραστηριότητα 1: Συμμετοχή και δέσμευση

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

1. Για την κατανόηση των βασικών όρων συμμετοχής και δέσμευσης.
2. Να μοιραστείτε ιδέες.

Τύπος δραστηριότητας: (ομάδες των 4-5 ατόμων)

Διάρκεια: Διάρκεια: 40 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: χαρτιά και στυλό, καρέκλες, τραπέζια, πίνακας, μαρκαδόρος.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Οι συμμετέχοντες κάθονται σε ομάδες των 4-5 ατόμων.
2. Τους ζητείται να απαριθμήσουν όλους τους τρόπους με τους οποίους οι γονείς μπορούν εκείνη τη στιγμή να συμμετέχουν στη ζωή του σχολείου.
3. Ο εκπαιδευτής συγκεντρώνει τα στοιχεία από τις λίστες σε έναν πίνακα (χωρίς τις πιθανές επαναλήψεις).
4. Οι συμμετέχοντες καλούνται να φανταστούν το ιδανικό σχολείο και να απαριθμήσουν άλλους τρόπους συμμετοχής που δεν είναι δυνατοί για κάποιο λόγο, αλλά θα ήταν χρήσιμοι.
5. Ο εκπαιδευτής συντάσσει έναν νέο κατάλογο αυτών και συζητά τους λόγους για τους οποίους θα ήταν χρήσιμα, γιατί δεν είναι δυνατά αυτή τη στιγμή και τι θα μπορούσε να κάνει για να γίνουν δυνατά.
6. Κατά τη διάρκεια αυτής της συζήτησης ο εκπαιδευτής εξηγεί τις πρακτικές και θεωρητικές διαφορές μεταξύ της συμμετοχής των γονέων και της εμπλοκής των γονέων, π.χ. , "οι γονείς καλούνται να φέρουν τούρτα στη σχολική χοροεσπερίδα" σε σχέση με "οι γονείς καλούνται να συμμετάσχουν στον σχεδιασμό της σχολικής χοροεσπερίδας".
7. Κάθε ομάδα καταstrώνει ένα σχέδιο για το πώς ένα ιδανικό σχολείο θα πρέπει να προσεγγίσει τους γονείς.
8. Παρουσιάζουν τις στρατηγικές τους σε όλους και - με τη βοήθεια του εκπαιδευτή - οι συμμετέχοντες συζητούν ποιες μέθοδοι είναι βιώσιμες.

Εναλλακτικές λύσεις: α/α

Δραστηριότητα 2: Ζώνη άνεσης

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Να αυξήσει την αυτογνωσία.
- Να μάθετε για τις ζώνες άνεσης/πρόκλησης/πανικού.

Τύπος δραστηριότητας: Κατηγορία δραστηριότητας: Ομαδική δραστηριότητα (όλη η ομάδα)

Διάρκεια: 15 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: 2 σχοινιά ή άλλα υλικά για το σχηματισμό δύο μεγάλων κύκλων.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Δύο κύκλοι σχηματίζονται από σχοινιά ή σχεδιάζονται με κιμωλία στο πάτωμα.
2. Ο εκπαιδευτής εξηγεί ότι ο εσωτερικός κύκλος είναι η ζώνη άνεσης όπου κάποιος αισθάνεται ασφαλής και άνετα. Αυτός ο κύκλος πρέπει να είναι αρκετά μεγάλος ώστε να χωράει όλους τους συμμετέχοντες. Η ζώνη μεταξύ

των δύο γραμμών του κύκλου είναι η ζώνη της πρόκλησης, εδώ πρέπει να καταβάλει κανείς προσπάθεια ώστε να μπορέσει να εξελιχθεί. Η εξωτερική γραμμή είναι το όριο της ζώνης πανικού, όπου κάποιος παγώνει από φόβο ή μπορεί να ενεργήσει επιθετικά και χωρίς να σκεφτεί.

3. Ο εκπαιδευτής απαριθμεί δραστηριότητες και κάθε συμμετέχων μπορεί να αποφασίσει σε ποια ζώνη θα βρισκόταν αν έπρεπε να εκτελέσει τη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Δραστηριότητες:

- μιλώντας σε μια μάζα ανθρώπων
- να επιδιορθώσετε μια αιμορραγική πληγή
- μιλήστε σε έναν θυμωμένο γονέα
- χαϊδέψτε μια αράχνη
- παρηγορήστε ένα παιδί που κλαίει
- να σχεδιάσετε έναν γάμο για εκατό άτομα
- επισκεφθείτε το γραφείο του διευθυντή
- να προβεί σε επίσημη καταγγελία
- να τραγουδάς δημόσια

4. Ο εκπαιδευτής ζητά από ορισμένους από τους συμμετέχοντες να εξηγήσουν τις επιλογές και τα συναισθήματά τους. Εάν κάποιος πάει στη ζώνη πανικού, ο εκπαιδευτής ρωτά τι θα μπορούσε να βοηθήσει σε αυτές τις καταστάσεις για να απαλύνει τον πανικό.

Εναλλακτικές λύσεις: α/α

Δραστηριότητα 3: Τροχός ταυτότητας

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Προώθηση του προβληματισμού σχετικά με τις ατομικές ταυτότητες

Τύπος δραστηριότητας: **Κατηγορία δραστηριότητας:** Ομαδική δραστηριότητα (όλη η ομάδα)

Διάρκεια: 25 λεπτά

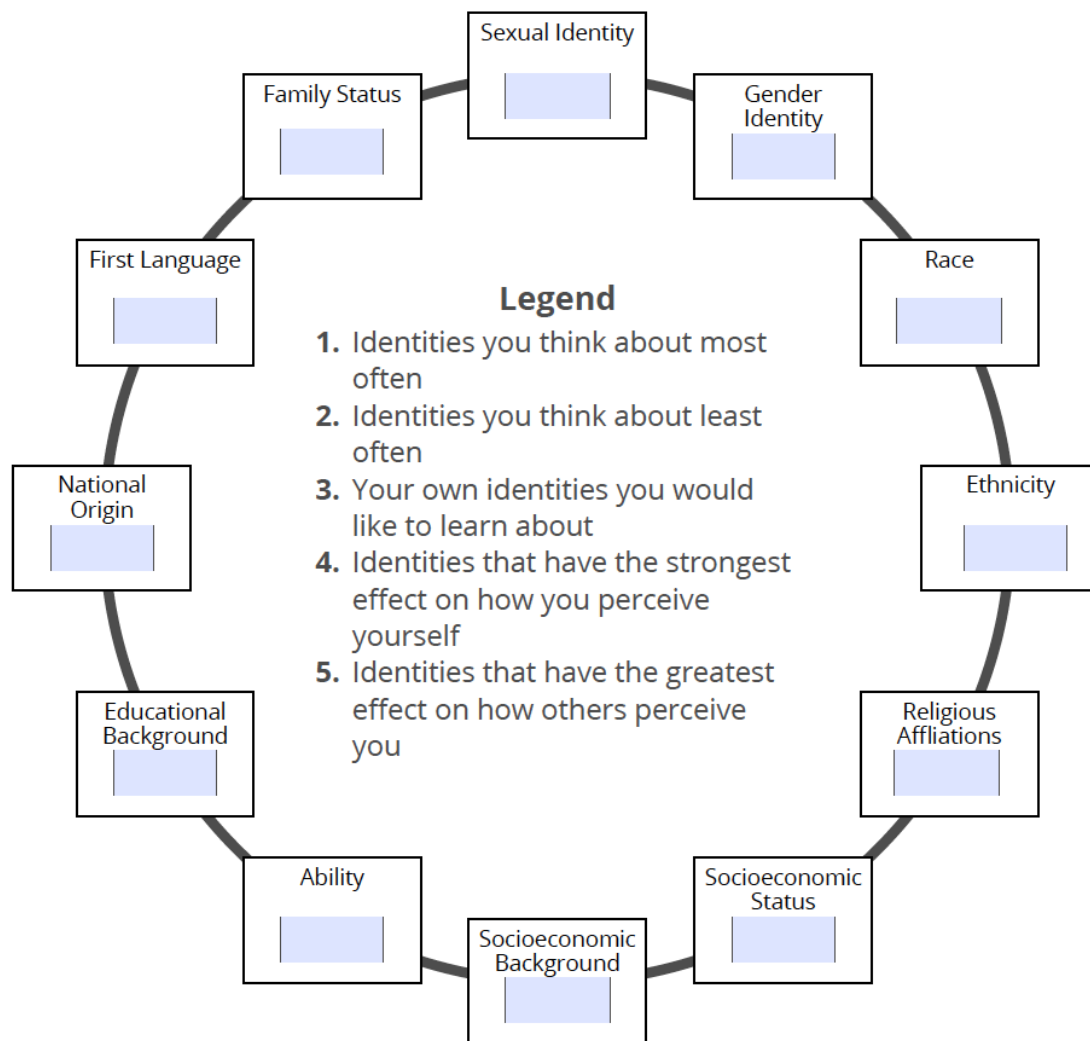
Απαραίτητα υλικά/πόροι: στυλό, τυπωμένες ρόδες ταυτότητας

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Στους συμμετέχοντες παραδίδεται ένας τυπωμένος τροχός ταυτότητας
2. Τους ζητείται να εξετάσουν την ταυτότητά τους σε σχέση με τις αριθμημένες ερωτήσεις προβληματισμού που παρατίθενται στον παρακάτω υπόμνημα.

3. Κάθε ερώτηση τους ζητά να εξετάσουν πώς σκέφτεστε για τις ταυτότητές σας. Κάθε κουτί στον τροχό αντιπροσωπεύει μια διαφορετική πτυχή της ταυτότητας. Πρέπει να γράψουν τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε ερώτηση προβληματισμού, καθώς σχετίζεται με μια συγκεκριμένη πτυχή της ταυτότητας. Ο μύθος για κάθε συσχέτιση αριθμών έχει ως εξής:

1. Ταυτότητες που σκέφτεστε πιο συχνά
2. Ταυτότητες που σκέφτεστε λιγότερο συχνά
3. Οι δικές σας ταυτότητες για τις οποίες θα θέλατε να μάθετε
4. Ταυτότητες που έχουν την ισχυρότερη επίδραση στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεστε τον εαυτό σας
5. Ταυτότητες που έχουν τη μεγαλύτερη επίδραση στο πώς σας αντιλαμβάνονται οι άλλοι

4. Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος ο εκπαιδευτής κάνει ερωτήσεις για να το συζητήσει:

1. Ποιες πτυχές της ταυτότητάς σας χαρακτηρίσατε ως ιδιαίτερα σημαντικές για εσάς; Γιατί;
2. Ποιες πτυχές της ταυτότητάς σας χαρακτηρίσατε ως λιγότερο σημαντικές; Γιατί;
3. Γιατί σκέφτεστε ορισμένες πτυχές της ταυτότητάς σας περισσότερο από άλλες;
4. Ποιες πτυχές της ταυτότητας δεν είχατε σκεφτεί πριν ολοκληρώσετε αυτό το δραστηριότητα; Γιατί νομίζετε ότι συμβαίνει αυτό;

5. Ποιες πτυχές της ταυτότητάς σας νομίζετε ότι είναι εμφανείς στους μαθητές/παιδιά; Ποιες πτυχές μπορεί να μην τις αντιλαμβάνονται τόσο εύκολα;

Εναλλακτικές λύσεις: α/α

Δραστηριότητα 4: Συγκομιδή

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Καταγραφή και συστηματοποίηση των πληροφοριών
- Προώθηση της αυτογνωσίας.

Τύπος δραστηριότητας: Κατηγορία δραστηριότητας: Ομαδική δραστηριότητα (όλη η ομάδα)

Διάρκεια: 10 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: χαρτί, στυλό, πίνακας, στυλό πίνακα, εκτυπωμένες κάρτες με εικόνες που αντιπροσωπεύουν συναισθήματα.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Οι φωτογραφίες των οικογενειών κόβονται σε 4-5 κομμάτια. Κάθε συμμετέχων παίρνει ένα κομμάτι και βρίσκει την ομάδα του συναρμολογώντας τα κομμάτια της ίδιας φωτογραφίας μεταξύ τους.
2. Οι ομάδες καλούνται να συντάξουν έναν κατάλογο με τις νέες πληροφορίες και ιδέες που έμαθαν κατά τη διάρκεια της κατάρτισης. Θα πρέπει να κυκλώσουν τις τρεις πιο σημαντικές.
3. Ο εκπαιδευτής τοποθετεί τις ιδέες στον πίνακα (παραλείποντας στοιχεία που επαναλαμβάνονται).
4. Οι ομάδες συζητούν τι είδους δεξιότητες χρειάστηκε να χρησιμοποιήσουν κατά τη διάρκεια των παιχνιδιών και σε τι βοήθησαν τα παιχνίδια. Καταγράφουν επίσης ιδέες για το πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί η παιχνιδοποίηση στη γονική εμπλοκή.
5. Ο εκπαιδευτής τοποθετεί τις δεξιότητες και τις ιδέες στον πίνακα (παραλείποντας στοιχεία που επαναλαμβάνονται).
6. Οι συμμετέχοντες καλούνται να καθίσουν σε έναν μεγάλο κύκλο. Διάφορες κάρτες εικόνων τοποθετούνται στο πάτωμα. Πρέπει να επιλέξουν μία που να δείχνει με κάποιο τρόπο πώς αισθάνονται. Αναστοχάζονται στην εκπαίδευση ένας προς έναν δείχνοντας την κάρτα και εξηγώντας γιατί επέλεξαν τη συγκεκριμένη κάρτα.

Εναλλακτικές λύσεις: α/α

3.4 Οικοδόμηση ανθεκτικότητας

Τίτλος ενότητας	Οικοδόμηση ανθεκτικότητας
Διάρκεια	90 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	- Βελτίωση δεξιοτήτων για την ανάπτυξη ανθεκτικότητας - Ανακαλύψτε τους πέντε πυλώνες της ανθεκτικότητας - Αυτοέκφραση

Σχέδιο δραστηριοτήτων ενότητας

Δραστηριότητα αριθ.	Τίτλος δραστηριότητας	Διάρκεια σε λεπτά	Πόροι και υλικά
1.	Πυλώνες ανθεκτικότητας	30	Χαρτί, στυλό, τυπωμένο σύστημα 5 πυλώνων
2.	Επίγνωση των δυσκολιών	10	Δεν υπάρχει συγκεκριμένο υλικό
1.	Κατανόηση της διανοητικής αναπηρίας	10	Δεν υπάρχει συγκεκριμένο υλικό
4.	Βήματα για την οικοδόμηση ανθεκτικότητας	30	Εκτύπωση των πινάκων 1 και 2

Λεπτομερής περιγραφή δραστηριοτήτων

Δραστηριότητα 1: Πυλώνες ανθεκτικότητας

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Για να καταλάβετε τι είναι η ψυχική ανθεκτικότητα
- Να ανακαλύψετε πέντε πυλώνες ανθεκτικότητας

Τύπος δραστηριότητας: Τύπος δραστηριότητας: Εργασία σε ζεύγη

Διάρκεια: Διάρκεια: 30 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: χαρτί, στυλό, εκτυπωμένος πίνακας των 5 πυλώνων (παρακάτω)

Η ψυχική ανθεκτικότητα ορίζεται ως η ικανότητα του ατόμου να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες στρεσογόνες καταστάσεις, όπως μια αναπηρία (Maddi, 2006). Εξαρτάται από τις κοινωνικές συνθήκες και τους ενδογενείς παράγοντες, οι οποίοι επηρεάζουν την προσαρμογή.

Η ανθεκτικότητα αποτελείται από πέντε πυλώνες:

A. αυτογνωσία,
B. ενσυνειδητότητα,
C. αυτοφροντίδα,
D. θετικές σχέσεις και
E. σκοπό.
<i>Πάρτε ένα στυλό και ένα χαρτί και συμπληρώστε τις ακόλουθες προτάσεις</i>
<i>1. Πώς μπορώ να φροντίζω τον εαυτό μου κάθε μέρα;</i>
<i>2. Πώς μπορώ να κάνω την κάθε μέρα να έχει νόημα;</i>
<i>3. Πράγματα που θέλω να μάθω από την εμπειρία τώρα που μεγαλώνω</i>
<i>4. Πώς μπορώ να είμαι προληπτικός;</i>
<i>5. Πώς μπορώ να συνδεθώ με τους αγαπημένους μου;</i>
<i>Άλλες σημειώσεις</i>

Kumar's CR8 Model of Resilience

© Mohan Kumar 2014

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Εκτυπώστε και δείξτε το ακόλουθο σχήμα και συζητήστε με την ομάδα τους πέντε πυλώνες
2. Συζήτηση/αναστοχασμός σε μικρές ομάδες και στη συνέχεια συζήτηση/αναστοχασμός σε ολόκληρη την ομάδα
3. Πάρτε το στυλό σας και συμπληρώστε τις προτάσεις
4. Συζήτηση/αναστοχασμός σε μικρές ομάδες και στη συνέχεια συζήτηση/αναστοχασμός σε ολόκληρη την ομάδα

Δραστηριότητα 2: Επίγνωση των δυσκολιών

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Για την ευαισθητοποίηση/κατανόηση των αγώνων

Τύπος δραστηριότητας: Τύπος δραστηριότητας: Σόλο και ομάδα

Διάρκεια: 10 λεπτά.

Απαραίτητα υλικά/πόροι: χαρτί/διαφορετικά χρώματα στυλό.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

- Γράψτε τα ονόματα των χρωμάτων με διαφορετικά χρώματα.
- Βάλτε την ομάδα να το διαβάσει δυνατά. Οι συμμετέχοντες πρέπει να διαβάσουν το ΧΡΩΜΑ με το οποίο είναι γραμμένη η λέξη, όχι την ίδια τη λέξη.
- Στη συνέχεια, συζητήστε πώς ο εγκέφαλός σας θέλει να διαβάσει την πραγματική λέξη.

Ακόμη και όταν μπορείτε να κάνετε τον εαυτό σας να το κάνει σωστά, πρέπει να διαβάσετε πολύ πιο αργά από το κανονικό. Αυτό είναι ένα παράδειγμα του πόσο δύσκολο είναι για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες να βγάλουν τη μέρα τους. Το να μην μπορείτε να κάνετε σωστά αυτή τη δραστηριότητα δεν σημαίνει ότι δεν είστε έξυπνοι. Σημαίνει απλώς ότι ο εγκέφαλός σας θέλει να κάνει κάτι διαφορετικό.

Δραστηριότητα 3: Κατανόηση της νοητικής αναπηρίας

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Κατανόηση των εμποδίων και των στάσεων απέναντι στη νοητική αναπηρία.

Τύπος δραστηριότητας: Τύπος δραστηριότητας: Σόλο και ομάδα

Διάρκεια: 10 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: (μόνο για τους συμμετέχοντες)

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

- Οι συμμετέχοντες πρέπει να σκεφτούν μια πρόταση/μήνυμα που θέλουν να μοιραστούν με την ομάδα.
χωρίς γραφή, ομιλία ή ορθογραφία.
- Ως ομάδα, συζητήστε για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν όσοι θέλουν να μοιραστούν ένα μήνυμα και όσοι πρέπει να το κατανοήσουν, εξετάζοντας ειδικά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά με αναπηρίες.

Αυτή η δραστηριότητα θα καταστήσει σαφές στους συμμετέχοντες ότι όταν η ικανότητα επικοινωνίας είναι μειωμένη, μπορεί να είναι πολύ δύσκολο να μεταφέρει κανείς τα συναισθήματα και τα αισθήματά του. Η απογοήτευση που προκαλείται από τη λανθασμένη επικοινωνία θα επιτρέψει στους συμμετέχοντες να κατανοήσουν τα εμπόδια που πρέπει να ξεπεράσουν τα παιδιά με νοητική αναπηρία και οι οικογένειές τους.

Δραστηριότητα 4: Βήματα για την οικοδόμηση ανθεκτικότητας

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Για να μάθετε περισσότερα σχετικά με την οικοδόμηση ανθεκτικότητας
- Προώθηση της αυτοανακάλυψης
- Εξάσκηση μέσω ενός παιχνιδιού ρόλων (θα αναπτυχθεί)

Τύπος δραστηριότητας: (παιχνίδι ρόλων)

Διάρκεια: Διάρκεια: 30 λεπτά

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

- Δημιουργήστε μια κατάσταση παιχνιδιού ρόλων όπου οι συμμετέχοντες παίζουν το ρόλο των γονέων ενός παιδιού με αναπηρία και ο εκπαιδευτής της συνεδρίας παίζει το ρόλο του επαγγελματία που υποστηρίζει τους γονείς.
- Για τους συμμετέχοντες: Παίρνετε 10 λεπτά για να διαβάσετε και να σκεφτείτε πώς οι παρακάτω προτάσεις θα μπορούσαν να ισχύουν για εσάς (πίνακας 1).
- Για τον εκπαιδευτή: Παίζοντας το ρόλο του επαγγελματία που υποστηρίζει τους γονείς/παιδιά, χρησιμοποιήστε τον πίνακα 2 για να παρέχετε υποστήριξη στο άτομο που παίζει το ρόλο του γονέα
- Ανταλλάξτε τις σκέψεις ή τα συναισθήματά σας κατά τη διάρκεια αυτής της άσκησης

Απαραίτητα υλικά/πόροι: (για τους συμμετέχοντες, οι οποίοι παίζουν το ρόλο των γονέων)

1. Έχω πολλούς φίλους και συγγενείς που με υποστηρίζουν
2. Προτιμώ να αντιμετωπίζω μόνος μου τα προβλήματά μου
3. Προσπαθώ να κοιτάξω πέρα από το παρόν για το πώς οι μελλοντικές συνθήκες μπορεί να είναι λίγο καλύτερες
4. Βλέπω τις κρίσεις ως ανυπέρβλητα προβλήματα
5. Αποδέχομαι ότι η αλλαγή είναι μέρος της ζωής
6. Μου είναι δύσκολο να δεχτώ τις αλλαγές

7. Επικεντρώνομαι σε καθήκοντα που συχνά είναι ανέφικτα
8. Συνήθως αναπτύσσω ρεαλιστικούς στόχους
9. Συνήθως ενεργώ σε δυσμενείς καταστάσεις
10. Αναζητώ ευκαιρίες για αυτογνωσία, όπως καλύτερες σχέσεις, αυξημένη αίσθηση αυτοεκτίμησης, πιο ανεπτυγμένη πνευματικότητα κ.λπ.
11. Φροντίζω τον εαυτό μου δίνοντας προσοχή στις ανάγκες και τα συναισθήματά μου
12. Προσπαθώ να εξετάζω την αγχωτική κατάσταση σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και να διατηρώ μια μακροπρόθεσμη προοπτική
13. Νομίζω ότι μπορώ να εμπιστευόμαι το ένστικτό μου και την ικανότητά μου να λύνω προβλήματα

Εκτυπώστε τον πίνακα 2 (για τον εκπαιδευτή, ο οποίος παίζει το ρόλο του επαγγελματία που υποστηρίζει τους γονείς/παιδιά)

Βήματα για την οικοδόμηση ανθεκτικότητας

1. Κάντε συνδέσεις. Οι καλές σχέσεις με στενά μέλη της οικογένειας, φίλους ή άλλους είναι σημαντικές. Το να δέχεστε βοήθεια και υποστήριξη από εκείνους που νοιάζονται για εσάς και θα σας ακούσουν ενισχύει την ανθεκτικότητα. Ορισμένοι άνθρωποι θεωρούν ότι η δραστηριοποίηση σε ομάδες πολιτών, θρησκευτικές οργανώσεις ή άλλες τοπικές ομάδες παρέχει κοινωνική υποστήριξη και μπορεί να βοηθήσει στην ανάκτηση της ελπίδας. Η παροχή βοήθειας σε άλλους σε ώρα ανάγκης μπορεί επίσης να ωφελήσει τον βοηθό.
2. Αποφύγετε να βλέπετε τις κρίσεις ως ανυπέρβλητα προβλήματα. Δεν μπορείτε να αλλάξετε το γεγονός ότι συμβαίνουν γεγονότα που προκαλούν έντονο άγχος, αλλά μπορείτε να αλλάξετε τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύετε και αντιδράτε σε αυτά τα γεγονότα. Προσπαθήστε να κοιτάξετε πέρα από το παρόν στο πώς οι μελλοντικές συνθήκες μπορεί να είναι λίγο καλύτερες. Σημειώστε τυχόν ανεπαίσθητους τρόπους

με τους οποίους μπορεί ήδη να αισθάνεστε κάπως καλύτερα καθώς αντιμετωπίζετε δύσκολες καταστάσεις.

3. Αποδεχτείτε ότι η αλλαγή είναι μέρος της ζωής. Ορισμένοι στόχοι μπορεί να μην είναι πλέον εφικτοί ως αποτέλεσμα δυσμενών καταστάσεων. Η αποδοχή των συνθηκών που δεν μπορούν να αλλάξουν μπορεί να σας βοηθήσει να επικεντρωθείτε στις συνθήκες που μπορείτε να αλλάξετε.

4. Προχωρήστε προς τους στόχους σας. Αναπτύξτε ρεαλιστικούς στόχους. Κάντε κάτι τακτικά - ακόμη και αν φαίνεται σαν ένα μικρό επίτευγμα - που σας επιτρέπει να προχωρήσετε προς τους στόχους σας. Αντί να εστιάζετε σε καθήκοντα που φαίνονται ανέφικτα, ρωτήστε τον εαυτό σας: "Ποιο είναι ένα πράγμα που ξέρω ότι μπορώ να πετύχω σήμερα και με βοηθά να κινηθώ προς την κατεύθυνση που θέλω να πάω;"

5. Αναλάβετε αποφασιστικές δράσεις. Ενεργήστε σε δυσμενείς καταστάσεις όσο το δυνατόν περισσότερο. Αναλάβετε αποφασιστικές δράσεις, αντί να αποστασιοποιηθείτε εντελώς από τα προβλήματα και τις πιέσεις και να εύχεστε να φύγουν.

6. Αναζητήστε ευκαιρίες για αυτογνωσία. Οι άνθρωποι συχνά μαθαίνουν κάτι για τον εαυτό τους και μπορεί να διαπιστώσουν ότι έχουν ωριμάσει σε κάποιο βαθμό ως αποτέλεσμα του αγώνα τους με την απώλεια. Πολλοί άνθρωποι που έχουν βιώσει τραγωδίες και κακουχίες έχουν αναφέρει καλύτερες σχέσεις, μεγαλύτερη αίσθηση δύναμης ακόμη και όταν αισθάνονται ευάλωτοι, αυξημένη αίσθηση αυτοεκτίμησης, πιο ανεπτυγμένη πνευματικότητα και αυξημένη εκτίμηση για τη ζωή.

7. Καλλιεργήστε μια θετική άποψη για τον εαυτό σας. Η ανάπτυξη εμπιστοσύνης στην ικανότητά σας να επιλύετε προβλήματα και η εμπιστοσύνη στο ένστικτό σας συμβάλλει στη δημιουργία ανθεκτικότητας.

8. Κρατήστε τα πράγματα σε προοπτική. Ακόμη και όταν αντιμετωπίζετε πολύ οδυνηρά γεγονότα, προσπαθήστε να εξετάσετε την αγχωτική κατάσταση σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και να διατηρήσετε μια μακροπρόθεσμη προοπτική. Αποφύγετε να μεγεθύνετε το γεγονός σε υπερβολικό βαθμό.

9. Διατηρήστε μια αισιόδοξη προοπτική. Μια αισιόδοξη προοπτική σας επιτρέπει να

περιμένετε ότι θα συμβούν καλά πράγματα στη ζωή σας. Προσπαθήστε να οραματίζεστε αυτό που θέλετε, αντί να ανησυχείτε για αυτό που φοβάστε.

10. Φροντίστε τον εαυτό σας. Δώστε προσοχή στις δικές σας ανάγκες και συναισθήματα. Ασχοληθείτε με δραστηριότητες που σας ευχαριστούν και σας χαλαρώνουν. Ασκηθείτε τακτικά. Η φροντίδα του εαυτού σας βοηθά να διατηρήσετε το μυαλό και το σώμα σας προετοιμασμένα για να αντιμετωπίζετε καταστάσεις που απαιτούν ανθεκτικότητα.

3.5 Διαχείριση συγκρούσεων

Τίτλος ενότητας	Διαχείριση συγκρούσεων
Διάρκεια	90 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	Οι συμμετέχοντες θα μάθουν περισσότερα για τις συγκρούσεις και τον τρόπο αντιμετώπισής τους και θα αποκτήσουν μια εργαλειοθήκη για τη διαχείριση των συγκρούσεων.

Σχέδιο δραστηριοτήτων ενότητας

Δραστηριότητα αριθ.	Τίτλος δραστηριότητας	Διάρκεια σε λεπτά	Πόροι και υλικά
1.	Παιχνίδια που σπάνε τον πάγο	10	"Amazing Anne": μια σακούλα φασολιών / μικρή μπάλα / χνουδωτό λούτρινο ζώο
2.	Κοινοί κανόνες	3	χαρτί flip chart και στυλό με τσόχα

3.	Τι είναι η σύγκρουση; Πώς τη βλέπετε;"	25-30	χαρτιά με τις ερωτήσεις της συνέντευξης, στυλό και ένα χαρτί για flip chart με χοντρό στυλό από τσόχα
4.	Μετρήστε μέχρι το 20 / Άδεια καρέκλα	5	Κενές καρέκλες: καρέκλες
5.	Σπαγγέτι πρόκληση	7-10	Εξαρτάται από τον αριθμό των συμμετεχόντων: 20 κομμάτια ξηρού σπαγγέτι για ΚΑΘΕ ομάδα, ζαχαρωτά (1 για κάθε ομάδα), σελοτέιπ (1 ρολό για κάθε ομάδα).
6.	Ενεργητική ακρόαση / Τυφλό παιχνίδι (εμπιστοσύνη)	7-10	Τυφλό παιχνίδι: καρέκλες, τραπέζια και άλλα εμπόδια
7.	Δεξιότητες διαχείρισης συγκρούσεων	5	Χαρτιά και στυλό Flip chart
8.	Παιχνίδι ρόλων	15	Χαρτί και στυλό εάν χρειάζεται
9.	Κύκλος κλεισίματος	(εξαρτάται)	Δεν απαιτείται ειδικό υλικό

Λεπτομερής περιγραφή δραστηριοτήτων

Δραστηριότητα 1: Παιχνίδια που σπάνε τον πάγο

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- "Σπάστε τον πάγο": Για να νιώσουν οι συμμετέχοντες άνετα και ασφαλείς.

Τύπος δραστηριότητας: Ομαδική δραστηριότητα

Διάρκεια: 10 λεπτά (ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων και αν γνωρίζονται ήδη μεταξύ τους ή όχι)

a. "Δανέζικο χειροκρότημα"

Απαραίτητα υλικά/πόροι: Μόνο οι συμμετέχοντες σε ζεύγη

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Αυτό παίζεται σε ζευγάρια.
2. Σταθείτε απέναντι από το σύντροφό σας και χτυπήστε τα χέρια σας μαζί την ίδια στιγμή.
3. Τώρα επιλέξτε μία από τις τρεις θέσεις: τα χέρια στον αέρα, τα χέρια προς τα αριστερά ή τα χέρια προς τα δεξιά.
4. Τώρα χτυπήστε ξανά τα χέρια σας στη μέση.
5. Ο ρυθμός είναι χειροκρότημα, κίνηση των χεριών, χειροκρότημα, κίνηση των χεριών κ.λπ.
6. Δεν προσπαθείτε να αντικατοπτρίσετε τον σύντροφό σας, αλλά κινείστε ταυτόχρονα με αυτόν. Μερικές φορές οι κινήσεις σας θα ταιριάζουν, μερικές φορές όχι.
7. Αν τυχαίνει να τους αντικατοπτρίζετε όταν πετάτε τα χέρια σας (δηλ. , τα χέρια τους σηκώνονται όταν σηκώνονται τα δικά σας), χειροκροτήστε κανονικά, στη συνέχεια γιορτάστε με ένα υψηλό 10 και πείτε "YEAH!", χειροκροτήστε ξανά και επιστρέψτε στο να πετάξετε τα χέρια σας.

Ορισμένες οδηγίες και παραλλαγές αυτής της δραστηριότητας μπορείτε να βρείτε στο διαδίκτυο.

b. "Amazing Anne"

Απαραίτητα υλικά/πόροι: Ένα σακίδιο φασολιών/μικρή μπάλα/χνουδωτό λούτρινο ζώο

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Για να μάθετε το όνομα του άλλου, αυτό το παιχνίδι είναι τέλειο.

2. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μια σακούλα φασολιών, μια μικρή μπάλα, οτιδήποτε.
3. Ο συντονιστής ξεκινά. Πείτε ένα επίθετο με το πρώτο γράμμα του ονόματός σας, ακολουθούμενο από το όνομά σας. Για παράδειγμα, Καταπληκτική Άννα.
4. Στη συνέχεια, πετάτε το εργαλείο που χρησιμοποιείτε σε κάποιον άλλο.
5. Θα πρέπει να συστηθεί με τον ίδιο τρόπο και να επαναλάβει το προηγούμενο.
6. Το τρίτο άτομο πρέπει να επαναλάβει τα δύο προηγούμενα και ούτω καθεξής.

γ. "Δύο αλήθειες, ένα ψέμα"

Αυτή η δραστηριότητα μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για μικρότερες ομάδες.

Απαραίτητο υλικό/πόροι: μόνο οι συμμετέχοντες σε ζεύγη

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Στεκόμενοι σε έναν κύκλο, κάθε άτομο θα μοιραστεί δύο αλήθειες και ένα ψέμα για τον εαυτό του. Οι αληθινές και οι ψευδείς δηλώσεις μπορούν να αφορούν οτιδήποτε, ή μπορείτε να τις περιορίσετε σε ένα συγκεκριμένο θέμα, η επιλογή είναι δική σας.
2. Ένας προς έναν, η ομάδα θα ακούσει τις δηλώσεις κάθε συμμετέχοντα και θα αποφασίσει ποιες είναι οι αλήθειες και ποιες τα ψέματα. Αυτή η δραστηριότητα μπορεί να είναι πολύ διασκεδαστική, ειδικά όταν οι συμμετέχοντες περιλαμβάνουν κάτι αστείο που τους έχει συμβεί στο παρελθόν.

Δραστηριότητα 2: Κοινοί κανόνες

Επιθυμητά αποτελέσματα:

- Να κάνετε την εκπαίδευση άνετη για όλους.

Τύπος δραστηριότητας: Μαζί

Διάρκεια: Διάρκεια: 3 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: Χαρτί και στυλό με τσόχα.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σκεφτούν ποιους κανόνες χρειάζονται για να αισθάνονται άνετα και ασφαλείς. Δώστε ένα παράδειγμα: για παράδειγμα, "Πάντα ακούμε ο ένας τον άλλον" θα μπορούσε να είναι ένας σημαντικός κανόνας.
2. Όποιον κανόνα συμφωνήσετε, γράψτε τον στο flipchart.
3. Τοποθετήστε τον τελικό κανόνα στον τοίχο.

Δραστηριότητα 3: Τι είναι η σύγκρουση; Πώς τη βλέπετε;

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Οι συμμετέχοντες θα γνωρίζουν τι είναι η σύγκρουση και πώς να την αντιμετωπίζουν.
- Το πρώτο βήμα είναι να δείτε τη σύγκρουση ως ευκαιρία και όχι ως πρόβλημα.
- Θα έχουν μια επισκόπηση των μειονεκτημάτων αλλά και των πλεονεκτημάτων.

Τύπος δραστηριότητας: Κατηγορία δραστηριότητας: Ομαδική δραστηριότητα με εργασίες σε ζεύγη

Διάρκεια: 25-30 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: χαρτιά με τις ερωτήσεις της συνέντευξης, στυλό και χαρτί για flip chart με χοντρό στυλό με τσόχα

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

Όλοι οι συμμετέχοντες λαμβάνουν ένα αντίγραφο των ερωτήσεων συνέντευξης και παίρνουν συνέντευξη ο ένας από τον άλλον σε 5 λεπτά.

1. Πώς ορίζετε τη σύγκρουση;
2. Ποια είναι η τυπική σας αντίδραση σε συγκρούσεις;
3. Ποια είναι η μεγαλύτερη δύναμή σας όταν αντιμετωπίζετε συγκρούσεις;
4. Αν μπορούσατε να αλλάξετε ένα πράγμα στον τρόπο με τον οποίο χειρίζεστε τις συγκρούσεις, ποιο θα ήταν αυτό; Γιατί;
5. Ποιο είναι το σημαντικότερο αποτέλεσμα της σύγκρουσης;

Μετά από 5 λεπτά, ένας από κάθε ζεύγος πηγαίνει στη θέση του επόμενου ζεύγους, και τα άτομα μοιράζονται τα αποτελέσματα των συνεντεύξεών τους με ένα μέλος ενός άλλου ζεύγους, χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες ερωτήσεις συζήτησης:

1. Ήταν οι προοπτικές του συντρόφου σας διαφορετικές από τη δική σας προοπτική;
2. Ποια ήταν κάποια πράγματα που μάθατε λαμβάνοντας υπόψη την οπτική γωνία του άλλου;
3. Η συζήτηση της σύγκρουσης με αυτόν τον τρόπο την κάνει "λιγότερο τρομακτική"; Με ποιους τρόπους;
4. Είναι η σύγκρουση καλή ή κακή;

5. Ποιοι είναι ορισμένοι τρόποι με τους οποίους οι συγκρούσεις είναι επιζήμιες για την ομάδα;
6. Με ποιους τρόπους οι συγκρούσεις εμπλουτίζουν την ομάδα;

Οι συμμετέχοντες συγκεντρώνονται σε ομάδες των 4 ατόμων και συζητούν τις ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Πώς επηρεάζει ο ορισμός της σύγκρουσης τον τρόπο με τον οποίο σκεφτόμαστε για τη σύγκρουση;
2. Ποιες είναι ορισμένες αρνητικές συνέπειες των συγκρούσεων;
3. Ποια είναι ορισμένα θετικά αποτελέσματα των συγκρούσεων;

Για να κλείσει, κάθε ομάδα καταλήγει σε 2 πιθανά θετικά αποτελέσματα της σύγκρουσης, τα οποία ο συντονιστής καταγράφει σε ένα χαρτί flipchart στον τοίχο.

Θα ακούσετε πολλά καλά παραδείγματα και θα παραθέσουμε μερικά παρακάτω:

Πλεονεκτήματα μιας σύγκρουσης:

- αναγκάζοντας να συζητηθούν νέες ή παραμελημένες ιδέες,
- την πρόκληση ενδιαφέροντος για την επίλυση ορισμένων προβλημάτων,
- χαλάρωση του άκαμπτου status quo και προώθηση της προόδου,
- η επεξεργασία του προβλήματος διεγείρει τη φαντασία και επιτρέπει την επανεκτίμηση της κατάστασης και ότι οι εμπλεκόμενοι είναι έτοιμοι να αγωνιστούν από κοινού για ένα βέλτιστο επίπεδο κινήτρων και συστήματος σε περίπτωση σύγκρουσης.

Δραστηριότητα 4: Μετρήστε μέχρι το 20

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Να επιλύσουν μια σύγκρουση και να βιώσουν την αίσθηση ότι την επιλύουν μαζί, καθώς αυτή η κατάσταση (δραστηριότητα) αντιπροσωπεύει μια πολύ απλή "σύγκρουση", την οποία οι συμμετέχοντες επιλύουν όταν μπορούν να κάνουν την εργασία με επιτυχία και να συζητήσουν τη στρατηγική για να την κάνουν.

Τύπος δραστηριότητας: Μαζί

Διάρκεια: Διάρκεια: 5 λεπτά

Απαραίτητο υλικό/πόροι: μόνο οι συμμετέχοντες

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Καθίστε σε κύκλο.

2. Οι συμμετέχοντες πρέπει να μετρήσουν μέχρι το 20, αλλά μόνο ένα άτομο μπορεί να μιλήσει ταυτόχρονα.
3. Εάν δύο άτομα αρχίσουν να μιλούν, πρέπει να ξεκινήσουν πάλι.
4. Μετά από μερικές ανεπιτυχείς προσπάθειες, ο συντονιστής προσφέρει στους συμμετέχοντες δύο λεπτά για συζήτηση ώστε να διαμορφώσουν μια στρατηγική.

Εναλλακτικές λύσεις: Κενή καρέκλα

Τύπος δραστηριότητας: Κατηγορία δραστηριότητας: Ομαδική δραστηριότητα

Διάρκεια: 10 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: Καρέκλες (αριθμός των συμμετεχόντων συν ένας)

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Οι συμμετέχοντες κάθονται σε καρέκλες που είναι τοποθετημένες σε όλη την αίθουσα (όχι σε κύκλο!).
2. Υπάρχει μια άδεια καρέκλα.
3. Ο συντονιστής περπατάει αργά και προσπαθεί να καθίσει.
4. Οι συμμετέχοντες προσπαθούν να το αποτρέψουν αυτό με το να καθίσουν στην άδεια καρέκλα. Αλλά όταν ένας συμμετέχων κάθεται στην άδεια καρέκλα, η αρχική του καρέκλα γίνεται κενή, οπότε ο συντονιστής μπορεί να καθίσει σε αυτήν.
5. Μόλις ένας συμμετέχων σηκωθεί από μια καρέκλα, δεν μπορεί να ξανακαθίσει στην ίδια καρέκλα.
6. Μετά την πρώτη αποτυχημένη προσπάθεια, ο συντονιστής προσφέρει στους συμμετέχοντες δύο λεπτά για συζήτηση ώστε να διαμορφώσουν μια στρατηγική.

Δραστηριότητα 5: Πρόκληση σπαγγέτι

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Να μάθουν να συνεργάζονται

Τύπος δραστηριότητας: (ομάδες των 3-5 ατόμων)

Διάρκεια: Διάρκεια: 7-10 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι (εξαρτάται από τον αριθμό των συμμετεχόντων): 20 κομμάτια ξηρού σπαγγέτι για ΚΑΘΕ ομάδα, ζαχαρωτά (1 για κάθε ομάδα), σελοτέιπ (1 ρολό για κάθε ομάδα).

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Οι συμμετέχοντες σχηματίζουν ομάδες των 3-5 ατόμων (εξαρτάται από τον αριθμό των συμμετεχόντων).

2. Κάθε ομάδα παίρνει 20 κομμάτια ξηρού σπαγγέτι, ένα ζαχαρωτό και μια σελοτέιπ.
3. Πρέπει να χτίσουν το ψηλότερο οικοδόμημα που μπορούν, με τα γλυκά στην κορυφή.

Μετά από αυτή τη δραστηριότητα ρωτήστε τους συμμετέχοντες πώς αισθάνθηκαν κατά τη διάρκεια της άσκησης και πώς εργάστηκαν ως ομάδα.

Δραστηριότητα 6: Ενεργητική ακρόαση

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Ανάπτυξη ενεργητικής ακρόασης

Τύπος δραστηριότητας: Τύπος δραστηριότητας: Εργασία σε ζεύγη

Διάρκεια: 10 λεπτά

Απαραίτητο υλικό/πόροι: *μόνο οι συμμετέχοντες*

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

Οι συμμετέχοντες σχηματίζουν ζεύγη και αποφασίζουν ποιος θα είναι ο πρώτος ακροατής/ομιλητής.

1. Ο ομιλητής έχει 2 λεπτά για να μιλήσει για μια σύγκρουση που δεν μπόρεσε να λύσει.
2. Το καθήκον του ακροατή είναι να δίνει ενεργή προσοχή, να μην κάνει ερωτήσεις, να μιλάει όσο το δυνατόν λιγότερο, αλλά να αναγνωρίζει συνεχώς τον ομιλητή με σιγομουρμουρίσματα, νεύματα.
3. Όταν περάσουν τα πρώτα 2 λεπτά, τα ζευγάρια αλλάζουν θέσεις.
4. Μετά την άσκηση, ο συντονιστής ζητά κάποια σχόλια και εξηγεί γιατί η ενεργητική ακρόαση είναι σημαντική στη διαχείριση των συγκρούσεων.

Εναλλακτικές λύσεις: (εμπιστοσύνη)

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

1. Να μάθουν να μην βγαίνουν από το ρόλο τους.
2. Να μάθουμε να εμπιστευόμαστε.

Τύπος δραστηριότητας: (αυτή η δραστηριότητα είναι καλύτερη σε εκπαιδεύσεις μικρότερων ομάδων)

Διάρκεια: Διάρκεια: 7-10 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: Καρέκλες, τραπέζια και άλλα εμπόδια

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Οι συμμετέχοντες σχηματίζουν ζεύγη.
2. Ο συντονιστής τοποθετεί τις καρέκλες και άλλα εμπόδια στην αίθουσα.
3. Ο ένας από το ζευγάρι κλείνει τα μάτια του (τυφλός), ενώ ο άλλος (ο αρχηγός) μπορεί να χρησιμοποιήσει μόνο τη φωνή του για να τους καθοδηγήσει. Δεν επιτρέπεται το άγγιγμα. Ο αρχηγός θα πρέπει να προσέχει ώστε ο τυφλός να μην αγγίζει τα εμπόδια.
4. Ο συντονιστής μπορεί να μετακινήσει τα εμπόδια για να κάνει το παιχνίδι πιο δύσκολο.
5. Στη συνέχεια, τα ζευγάρια αλλάζουν ρόλους.

Μετά από τις δύο δραστηριότητες, ρωτήστε τους συμμετέχοντες

- πώς αισθάνθηκαν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας και
- ποιες δεξιότητες θεωρούσαν ότι χρειάζονταν για να ολοκληρώσουν την εργασία.

Δραστηριότητα 7: Δεξιότητες διαχείρισης συγκρούσεων

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Να γνωρίζουν τις σημαντικές πτυχές που απαιτούνται για τη διαχείριση των συγκρούσεων

Τύπος δραστηριότητας: (ομάδες των 3-5 ατόμων, ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων)

Διάρκεια: Διάρκεια: 5 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: χαρτιά και στυλό

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Σχηματίστε ομάδες των 3-5 ατόμων.
2. Ζητήστε τους να συγκεντρώσουν όλα τα πράγματα που χρειάζονται για τη διαχείριση των συγκρούσεων.
3. Γράψτε τις σε χαρτί flipchart.
4. Όταν τελειώσει ο χρόνος, κρεμάστε τα χαρτιά του flip chart στον τοίχο.

Δραστηριότητα 8: Παιχνίδι ρόλων

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Να μάθετε πώς να διαχειρίζεστε μια σύγκρουση.

Τύπος δραστηριότητας: Μπορείτε να σχηματίσετε μεγαλύτερες και μικρότερες ομάδες, αν θέλετε να διαμορφώσουν την κατάσταση ανάλογα με το μέγεθος της ομάδας.

Διάρκεια: 15 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: Ίσως χαρτιά και στυλό αν χρειαστεί.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Επινοήστε μια κατάσταση σύγκρουσης για κάθε ομάδα ή αφήστε τους συμμετέχοντες να επινοήσουν μία για τον εαυτό τους. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να είναι μια πολύ σχετική και συνηθισμένη σύγκρουση σε ένα νηπιαγωγείο όπου ένας γονέας και μια νηπιαγωγός βρίσκονται σε σύγκρουση ή μια σύγκρουση γονέα-γονέα σε μια παιδική χαρά. Αλλά αν θεωρείτε ότι είναι πολύ δύσκολο για την ομάδα σας, θα μπορούσατε επίσης να δοκιμάσετε μια σύγκρουση αφεντικού-εργαζόμενου ή προσωπικού-εργαζόμενου.
2. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σκεφτούν και αυτοί μια λύση και να την παίξουν.
3. Ανάλογα με το χρόνο, όλες οι ομάδες ή μόνο μία μπορεί να το παίξει μπροστά στους άλλους.

Εναλλακτική λύση: Μπορείτε επίσης να αντικαταστήσετε το παιχνίδι ρόλων με άλλες δραστηριότητες. Λάβετε υπόψη ότι ο σκοπός της άσκησης είναι να εξασκηθείτε στην επίλυση συγκρούσεων. Μια μικρή βοήθεια: Παρακάτω μπορείτε να δείτε τα βήματα της διαχείρισης συγκρούσεων και μερικά παραδείγματα που μπορεί να βοηθήσουν στην επίλυση μιας σύγκρουσης.

Η διαδικασία διαχείρισης των συγκρούσεων

1. Αναγνώριση της σύγκρουσης
2. Αναστοχασμός και αυτοαναστοχασμός - ως πυλώνας/βάση της επίλυσης των συγκρούσεων

Ας δούμε ποιοι παράγοντες μπορούν να προκαλέσουν ή να επιδεινώσουν τη σύγκρουση μέσα μας. Οι πεποιθήσεις, οι προκαταλήψεις, οι φόβοι μας; Σκεφτείτε τα.

3. Να προβληματιστείτε σχετικά με τα θεμελιώδη συμφέροντα του άλλου
4. Διερεύνηση των δυνατοτήτων επίλυσης
5. Προσδιορισμός και αμοιβαία αποδοχή της λύσης

Εργαλεία για την εξεύρεση λύσεων:

- Καταιγισμός ιδεών, δέντρο ανάλυσης προβλήματος, γράφημα απόφασης, αιτία και ανάλυση αποτελέσματος
- Διαμεσολάβηση - συμμετοχή ενός τρίτου μέρους στη σύγκρουση (εάν συμφωνούν και τα δύο μέρη)
- Υπέρτεροι στόχοι (ο στόχος είναι πιο σημαντικός από τη σύγκρουση)
- Αναγκασμός συνεργασίας
- Διαομαδική εκπαίδευση

Δραστηριότητα 9: Κύκλος κλεισίματος

Επιθυμητά αποτελέσματα:

- Για να ολοκληρώσετε την εκπαίδευση και να έχετε ανατροφοδότηση

Τύπος δραστηριότητας: Κατηγορία δραστηριότητας: Ομαδική δραστηριότητα

Διάρκεια: Η διάρκεια εξαρτάται από τον αριθμό των συμμετεχόντων. Είναι σημαντικό να αφήσετε αρκετό χρόνο για ανατροφοδότηση. Εάν ο χρόνος είναι λίγος, ρυθμίστε πόσο μπορούν να μιλήσουν (κατά τη διάρκεια "μιας ανάσας"/1-3 προτάσεις/μέγιστο 30 δευτερόλεπτα κ.λπ.) Εάν δώσετε ένα πλαίσιο για την ανατροφοδότηση, αυτό συνήθως βοηθά τους συμμετέχοντες.

Απαραίτητα υλικά/πόροι: Μόνο οι συμμετέχοντες

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Καθίστε σε κύκλο.
2. Ο καθένας πρέπει να πει μία ή δύο φράσεις για την εκπαίδευση/τα συναισθήματα που νιώθει τώρα/τι παίρνει μαζί του από την εκπαίδευση.

3.6 Οικοδόμηση της κοινότητας και συνεργασία

Τίτλος ενότητας

Οικοδόμηση κοινότητας και συνεργασία

Διάρκεια (σε λεπτά) (60-90 λεπτά)	Περίπου 90 λεπτά
Μαθησιακά αποτελέσματα	Οι γονείς των παιδιών με τυπική ανάπτυξη και οι εκπαιδευτικοί/άλλοι επαγγελματίες θα αναπτύξουν θετικές στάσεις και ικανότητες που θα προωθήσουν τη στενή συνεργασία και τις συνεργασίες με τους γονείς των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με στόχο μια κοινότητα χωρίς αποκλεισμούς.

Σχέδιο δραστηριοτήτων ενότητας

Δραστηριότητα αριθ.	Τίτλος δραστηριότητας	Διάρκεια σε λεπτά	Πόροι και υλικά
1.	Εισαγωγική δραστηριότητα	Μαх. 10 λεπτά	Προαιρετική μορφή - π.χ. φυλλάδιο, PowerPoint, βινιέτες
2.	Προκλητική κατάσταση και κοινός προβληματισμός/συζήτηση (Δημιουργία/ορισμός περίπτωσης + Συζήτηση σε μικρές ομάδες + Συζήτηση σε ολόκληρη την ομάδα)	Μαх. 70 λεπτά (μέγ. 15 για τη δημιουργία περιπτώσεων- μέγ. 25 λεπτά συζήτηση σε μικρές ομάδες + 30 λεπτά συζήτηση σε ολόκληρη την ομάδα)	Προαιρετικό υλικό για τη δημιουργία/παρουσίαση/συζήτηση της υπόθεσης
3.	Συνοψίστε	Μαх. 10 λεπτά	Δεν απαιτείται ειδικό υλικό

Λεπτομερής περιγραφή δραστηριοτήτων

Δραστηριότητα 1: Εισαγωγική δραστηριότητα

Παρουσίαση που εστιάζει στη συνάφεια/τον τρόπο με τον οποίο οι γονείς παιδιών με τυπική ανάπτυξη και οι εκπαιδευτικοί/άλλοι επαγγελματίες μπορούν να δημιουργήσουν στενή συνεργασία/συνεργασία με τους γονείς των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Ευαισθητοποίηση και προώθηση θετικών στάσεων και ικανοτήτων σχετικά με το πώς οι γονείς παιδιών με τυπική ανάπτυξη και οι εκπαιδευτικοί/άλλοι επαγγελματίες μπορούν να δημιουργήσουν στενή συνεργασία/συμπράξεις με τους γονείς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Τύπος δραστηριότητας: Τύπος δραστηριότητας: Παρουσίαση πληροφοριών από τον εκπαιδευτή

Διάρκεια: Διάρκεια: Max. 10 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: υπολογιστή, βιντεοπροβολέα, σύνδεση στο διαδίκτυο, παρουσίαση PowerPoint, φυλλάδια, βινιέτες, χαρτί, στυλό/μολύβι, κ.λπ.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Καλωσορίστε τους συμμετέχοντες, παρουσιάστε τον/τους εκπαιδευτή/ες και ζητήστε από τους συμμετέχοντες να παρουσιαστούν εν συντομία.
2. Παρουσίαση των στόχων της συνεδρίας - παροχή πληροφοριών σχετικά με τη συνάφεια/τον τρόπο με τον οποίο οι γονείς παιδιών με τυπική ανάπτυξη και οι εκπαιδευτικοί/άλλοι επαγγελματίες μπορούν να δημιουργήσουν στενή συνεργασία/συνεργασίες με τους γονείς των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
3. Παρουσίαση των πληροφοριών (π.χ. με τη χρήση φυλλαδίων, βινιέτες, παρουσίαση PowerPoint ή άλλα προτιμώμενα μέσα) (συμβουλευτείτε την ενότητα "Γνώσεις" για πληροφορίες σχετικά με το προτεινόμενο περιεχόμενο - συνεργασία και συνεργασίες με γονείς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες).
4. Επανακατευθύνετε τους συμμετέχοντες στη δραστηριότητα

Δραστηριότητα 2: Κοινός προβληματισμός/συζήτηση

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Προώθηση του προβληματισμού σχετικά με το πώς οι γονείς παιδιών με τυπική ανάπτυξη και οι εκπαιδευτικοί/άλλοι επαγγελματίες μπορούν να δημιουργήσουν στενή συνεργασία/συνεργασία με τους γονείς παιδιών με

ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ξεπερνώντας δύσκολες καταστάσεις που σχετίζονται με τη συμπερίληψη.

Τύπος δραστηριότητας: Ομάδα - Ορισμός/δημιουργία περίπτωσης, ακολουθούμενη από συζήτηση/αναστοχασμό σε μικρές και μεγάλες ομάδες

Διάρκεια: Διάρκεια: Max. 70 λεπτά (15 λεπτά για τον ορισμό/δημιουργία της προκλητικής κατάστασης- 25 λεπτά για συζήτηση σε μικρές ομάδες- 30 λεπτά για συζήτηση σε όλη την ομάδα)

Απαραίτητα υλικά/πόροι: μολύβι/στυλό, post-it/χαρτί για τους πίνακες κ.λπ.

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας:

1. Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε δύο ομάδες, κάθε ομάδα με έναν εκλεγμένο εκπρόσωπο.
2. Σε 15 λεπτά, κάθε ομάδα θα δημιουργήσει ένα παράδειγμα μιας πραγματικής ή φανταστικής δύσκολης κατάστασης που σχετίζεται με ένα παιδί με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, στην οποία τα δικαιώματα του παιδιού ή/και της οικογένειας και η ισότητα ευκαιριών έχουν διακυβευθεί ή/και έχουν σημειωθεί διακρίσεις. Η κατάσταση αυτή μπορεί να αφορά την οικογένεια, το σχολείο ή το κοινοτικό πλαίσιο.
3. Μετά τη δημιουργία/τον ορισμό των δύο παραδειγμάτων μιας δύσκολης κατάστασης, ο εκπρόσωπος κάθε ομάδας θα μοιραστεί την δύσκολη κατάσταση με όλους τους συμμετέχοντες. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα θα προβεί σε συνεργατικό καταιγισμό ιδεών/δράσεων/στρατηγικών και θα συζητήσει την προκλητική κατάσταση που δημιούργησε η άλλη ομάδα, σε συνολικό χρόνο 25 λεπτών. Οι προβληματισμοί πρέπει να επικεντρωθούν σε δράσεις και στρατηγικές που μπορούν να υιοθετηθούν, οι οποίες περιλαμβάνουν μια θετική συνεργασία/συμπράξεις μεταξύ γονέων παιδιών χωρίς ΕΕΑ και εκπαιδευτικών/άλλων επαγγελματιών και οικογενειών παιδιών με ΕΕΑ, για τη βελτίωση της δύσκολης κατάστασης - π.χ. πώς να εμπλέξουμε την κοινότητα, πώς να εμπλέξουμε εκπαιδευτικούς και γονείς παιδιών με και χωρίς ΕΕΑ, πώς να ξεπεράσουμε πιθανά εμπόδια, πώς να εντοπίσουμε/κινητοποιήσουμε διευκολυντές, ποιες συγκεκριμένες συνεργασίες μπορεί να είναι σημαντικές για την ένταξη, κ.λπ. Οι ιδέες μπορούν να καταγραφούν σε χαρτί, σε flipchart ή με άλλα προτιμώμενα μέσα.
4. Μετά τη συζήτηση σε μικρές ομάδες, ο εκπρόσωπος κάθε ομάδας θα μοιραστεί τις κύριες σκέψεις με όλη την ομάδα, συζητώντας από κοινού τις δράσεις και τις στρατηγικές που προτείνονται (π.χ. ποιες είναι πιο καινοτόμες, ποιες απαιτούν περισσότερη συνεργασία κ.λπ.).

Δραστηριότητα 3: Σύνοψη

Επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα:

- Για να συνοψίσουμε τις συζητήσεις της ομάδας σχετικά με τη σημασία και τον τρόπο με τον οποίο οι γονείς παιδιών με τυπική ανάπτυξη και οι εκπαιδευτικοί/άλλοι επαγγελματίες μπορούν να καθιερώσουν μια στενή

συνεργασία και συμπράξεις με τους γονείς των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Τύπος δραστηριότητας: Ομάδα (τελική συζήτηση)

Διάρκεια: Διάρκεια: Max. 10 λεπτά

Απαραίτητα υλικά/πόροι: (αν και το γραπτό υλικό των διαφόρων ομάδων μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την απεικόνιση/συνοψία των συζητήσεων που έγιναν)

Βήμα προς βήμα περιγραφή της δραστηριότητας: Συνοψίστε τις ιδέες που παρουσιάστηκαν από κάθε μικρή ομάδα.

4. Εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην πράξη

Σε αυτή την ενότητα μπορείτε να βρείτε προτάσεις για εργαλεία και μεθοδολογίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην πράξη, τόσο σε εκπαιδευτικά σεμινάρια όσο και απευθείας με τα παιδιά.

4.1 Οργάνωση μιας εκδήλωσης χωρίς αποκλεισμούς

Οργάνωση εκδηλώσεων: .

- Εξετάστε τη χρονική στιγμή της εκδήλωσης - αποφύγετε τις πρωινές και τις βραδινές ώρες.
- Εξετάστε το μέγεθος του απαιτούμενου χώρου: εκτιμήστε τον αριθμό των πιθανών συμμετεχόντων και να είστε φιλελεύθεροι στην εκτίμηση του απαιτούμενου χώρου, ώστε να διευκολύνεται άνετα η μετακίνηση ατόμων που χρησιμοποιούν αναπηρικές καρέκλες, σκούτερ και άλλες συσκευές μετακίνησης, ατόμων με οπτικές αναπηρίες, ατόμων με σκύλους συνοδείας και άλλων συμμετεχόντων. (Ο πολύ μικρός χώρος δημιουργεί "συσσώρευση" και διαχωρισμό των αναπηρικών αμαξιδίων κ.λπ. κοντά στις εισόδους, και περιορισμένη κίνηση, δυσφορία και πιθανούς κινδύνους σκοντάμματος για όλους τους παρευρισκόμενους).
- Εξετάστε την επάρκεια της ροής του αέρα, του φωτισμού και της ακουστικής, λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των ατόμων που ενδέχεται να παρευρεθούν στην εκδήλωση και τις πιθανές επιπτώσεις του περιβαλλοντικού θορύβου, της θερμότητας του σώματος, των παραγόντων χημικής ευαισθησίας κ.λπ.

Πρωώθηση και διαφήμιση

- Βεβαιωθείτε ότι η εκδήλωση προωθείται και διαφημίζεται ευρέως και με τρόπο που να περιλαμβάνει τα μέλη της κοινότητας με όλους τους τύπους αναπηρίας.

- Διασφαλίστε ότι η προβολή και η διαφήμιση πραγματοποιείται με διάφορους τρόπους, όπως: ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ιστότοποι, αφίσες, φυλλάδια κ.λπ. - ώστε να ενισχυθεί η ένταξη.
- Βεβαιωθείτε ότι η προβολή και η διαφήμιση γίνονται αρκετά νωρίτερα, ώστε να είναι δυνατή η άνετη και λεπτομερή εφαρμογή τυχόν αιτούμενων προσαρμογών.
- Οι ιστότοποι, τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα φυλλάδια, οι έντυπες επιστολές, οι αφίσες και όλα τα άλλα υλικά προώθησης και διαφήμισης της εκδήλωσης θα πρέπει να περιλαμβάνουν δήλωση ότι όποιος χρειάζεται διευκόλυνση μπορεί να επικοινωνήσει με τον υπεύθυνο διοργάνωσης της εκδήλωσης και να ζητήσει την διευκόλυνση. Θα πρέπει να παρέχονται στοιχεία επικοινωνίας που να περιλαμβάνουν το κατάλληλο όνομα του διοργανωτή της εκδήλωσης, καθώς και τηλεφωνικές και ηλεκτρονικές επαφές.

Δείγμα δήλωσης:

"Εάν χρειάζεστε ένα μέτρο που σχετίζεται με την προσβασιμότητα (π.χ.: διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα, λεζάντες, προσβάσιμο χώρο στάθμευσης, ειδικές διατροφικές απαιτήσεις ή οποιοδήποτε άλλο μέτρο σχετίζεται με την προσβασιμότητα), παρακαλούμε επικοινωνήστε με τη διεύθυνση _____ (όνομα, αριθμός τηλεφώνου, διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου κ.λπ.)."

- Συμπεριλαμβάνεται στο διαφημιστικό και προωθητικό υλικό αίτημα να μην φορούν οι συμμετέχοντες αρώματα και αρωματικά σαπούνια για να μην προκαλέσουν αλλεργικές αντιδράσεις στους άλλους συμμετέχοντες.
- Κατά την προετοιμασία οποιουδήποτε δικτυακού τόπου, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, έντυπης αλληλογραφίας, αφίσας και κάθε άλλου υλικού προώθησης θα πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθες βασικές αρχές προσβασιμότητας: το συνιστώμενο μέγεθος κειμένου είναι 14 σημεία ή μεγαλύτερο. Η συνιστώμενη γραμματοσειρά είναι μια γραμματοσειρά sans serif, όπως η arial. Οι φανταχτερές, μικρές ή πλάγιες γραμματοσειρές δεν είναι προσβάσιμες. Χρησιμοποιήστε χρώματα υψηλής αντίθεσης - προτιμάται η απλή χρήση σκούρου κειμένου σε ανοιχτόχρωμο φόντο. Μην ενσωματώνετε βασικές πληροφορίες, όπως το όνομα, την ημερομηνία, την ώρα και τον τόπο της εκδήλωσης, καθώς και τη δήλωση προσβασιμότητας που περιγράφεται παραπάνω, σε γραφικό. Τα γραφικά συχνά δεν μπορούν να "διαβαστούν" από ένα πρόγραμμα ανάγνωσης οθόνης που χρησιμοποιείται από άτομο με οπτική αναπηρία.
- Εάν χρησιμοποιούνται ταινίες ή βίντεο στον ιστότοπο για τη διαφήμιση της εκδήλωσης, ιδανικά, θα πρέπει να έχουν λεζάντες.
- Διασφαλίστε ότι το διαφημιστικό υλικό παραδίδεται στους πιθανούς συμμετέχοντες εγκαίρως, ώστε να μπορούν να υποβάλουν αιτήματα διαμονής και να κανονίσουν τη μεταφορά τους.

- Συμπεριλάβετε στο διαφημιστικό υλικό σαφείς πληροφορίες σχετικά με το πώς θα φτάσετε στην εκδήλωση, ιδανικά με χάρτη και οδηγίες κειμένου.
- Διαθέστε το υλικό για την εκδήλωση σε εναλλακτικές μορφές, όπως ηλεκτρονική έκδοση και έντυπη μορφή, και παρέχετε αντίγραφα πριν από την εκδήλωση κατόπιν αιτήματος.
- Βεβαιωθείτε ότι, εάν συνεργάζεστε με εργολάβο, αυτός τηρεί αυτές τις αρχές προσβασιμότητας στη διαφήμιση και την προώθηση και ότι αυτό περιλαμβάνεται ως όρος στους όρους της σύμβασης, ώστε να είναι εφαρμόσιμο. Παρέχετε στον ανάδοχο ένα αντίγραφο του παρόντος καταλόγου ελέγχου.

Μετακινήσεις/Μεταφορές

- Παρέχετε σαφή σήμανση σε κατάλληλες θέσεις, όπως κοντινά σημεία διέλευσης και χώρους στάθμευσης.
- Αποφύγετε τη χρήση της σήμανσης με τρόπο που εμποδίζει τα πεζοδρόμια ή δημιουργεί κίνδυνο σκοντάμματος.
- Βεβαιωθείτε ότι η διαδρομή μεταξύ του χώρου στάθμευσης/μετακίνησης και του χώρου της εκδήλωσης και της εισόδου είναι προσβάσιμη.
- Εξασφαλίστε επαρκή προσβάσιμο χώρο στάθμευσης.

Σύμφωνα με τα παραπάνω: Διασφαλίστε ότι το διαφημιστικό υλικό είναι διαθέσιμο εγκαίρως ώστε οι άνθρωποι να μπορούν να υποβάλουν αιτήματα φιλοξενίας και να κανονίσουν τη μεταφορά τους.

Σύμφωνα με τα παραπάνω: Συμπεριλάβετε στο διαφημιστικό υλικό σαφείς πληροφορίες σχετικά με το πώς θα φτάσετε στην εκδήλωση, ιδανικά με χάρτη και οδηγίες με κείμενο.

Τοποθεσία εκδήλωσης

- Βεβαιωθείτε ότι όλες οι εισοδοί είναι ευκρινώς επισημασμένες και προσβάσιμες - δεν υπάρχουν σκάλες ή προεξοχές/γείσα στις πόρτες- οι πόρτες έχουν ελάχιστο πλάτος 80 εκατοστά (κατά προτίμηση μεγαλύτερο) και οι πόρτες είναι εξοπλισμένες με ευκρινώς επισημασμένους αυτόματους ανοίκτες.
- Βεβαιωθείτε ότι τα αυτόματα ανοίγματα των θυρών εισόδου είναι ενεργοποιημένα. Συχνά, η πρόσβαση περιορίζεται από τα αυτόματα ανοίγματα θυρών που είναι διαθέσιμα, αλλά δεν είναι ενεργοποιημένα.
- Βεβαιωθείτε ότι όλα τα προϊόντα, οι προθήκες και οι πληροφορίες είναι τοποθετημένα σε ύψος που να μπορούν να προσεγγιστούν άνετα από όλους, συμπεριλαμβανομένων όσων χρησιμοποιούν αναπηρικά αμαξίδια ή σκούτερ.
- Εξασφαλίστε μια επίπεδη, ομαλή, προσβάσιμη επιφάνεια σε όλο το χώρο.
- Εξασφαλίστε επαρκή φωτισμό, μεταξύ άλλων στους χώρους στάθμευσης και στις διαδρομές προς τις συγκοινωνιακές συνδέσεις.
- Διασφαλίστε ότι όλες οι διαδικασίες εκκένωσης έκτακτης ανάγκης λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των ατόμων με κινητικές και αισθητηριακές αναπηρίες.
- Βεβαιωθείτε ότι τα τραπέζια έχουν το κατάλληλο ύψος για να μπορούν να φιλοξενήσουν αναπηρικά αμαξίδια.

- Βεβαιωθείτε ότι υπάρχει επαρκής χώρος μεταξύ των τραπεζιών για την πλοήγηση αναπηρικών αμαξιδίων, σκούτερ, ζώων βοήθειας και άλλων κινητικών συσκευών.
- Βεβαιωθείτε ότι υπάρχουν επαρκείς χώροι χωρίς καρέκλες για χρήση από αναπηρικά αμαξίδια και σκούτερ, αλλά αποφύγετε να ορίσετε έναν μόνο χώρο ως "για χρήση αναπηρικού αμαξιδίου", καθώς αυτό διαχωρίζει τα άτομα που χρησιμοποιούν αναπηρικά αμαξίδια από το να καθίσουν μαζί με φίλους και συναδέλφους. Αντ' αυτού, διασκορπίστε τους χώρους που είναι προσβάσιμοι σε αναπηρικά αμαξίδια σε όλη την εκδήλωση.
- Βεβαιωθείτε ότι οι διάδρομοι προς τις προθήκες, τις σκηνές, το βήμα των ομιλητών κ.λπ. είναι αρκετά φαρδιοί για αναπηρικά αμαξίδια, σκούτερ και άλλα βοηθήματα κινητικότητας και ότι δεν υπάρχουν κίνδυνοι για σκόνταμα.
- Διασφαλίστε ότι η ίδια η σκηνή ή το βήμα των ομιλητών είναι προσβάσιμο, μεταξύ άλλων για άτομα που χρησιμοποιούν αναπηρικά αμαξίδια, σκούτερ και άλλα βοηθήματα κινητικότητας.
- Παρέχετε θέσεις κοντά στο μπροστινό μέρος της αίθουσας για άτομα με προβλήματα ακοής ή όρασης, ώστε να υπάρχει σαφής πρόσβαση στους διερμηνείς νοηματικής γλώσσας και να μπορούν οι άνθρωποι να διαβάζουν ευκολότερα τα χείλη τους ή να ακούν καλύτερα τους ομιλητές/τις συσκευές ενίσχυσης του ήχου κ.λπ.
- Βεβαιωθείτε ότι οι τουαλέτες, τα τηλέφωνα και όλες οι άλλες ευκολίες είναι προσβάσιμες για όλα τα άτομα, ότι υπάρχει σαφής, εύκολα ορατή σήμανση που υποδεικνύει τη θέση τους και ότι οι διαδρομές προς τις ευκολίες είναι επαρκώς φαρδιές και καθαρές από εμπόδια και κινδύνους για σκόνταμα.
- Εάν η εκδήλωση πραγματοποιείται σε υπαίθριο χώρο, βεβαιωθείτε ότι η επιφάνεια είναι προσβάσιμη για άτομα που χρησιμοποιούν αναπηρικά αμαξίδια και σκούτερ.
- Εάν η εκδήλωση πραγματοποιείται σε υπαίθριο χώρο, βεβαιωθείτε ότι τα μονοπάτια ή τα μονοπάτια επισημαίνονται στις εισόδους τους με πληροφορίες σχετικά με την προσβασιμότητα σε όλη τη διαδρομή (π.χ. , προσδιορίστε την παρουσία σε κάποιο σημείο της διαδρομής σκαλοπατιών, διακοπών της προσβάσιμης επιφάνειας, απότομων κλίσεων κ.λπ.)
- Εάν η εκδήλωση πραγματοποιείται σε υπαίθριο χώρο, βεβαιωθείτε ότι υπάρχουν χώροι που παρέχουν προστασία από την έκθεση (ήλιος, βροχή, άνεμος).
- Βεβαιωθείτε ότι, εάν ο χώρος της εκδήλωσης πρόκειται να κλείσει σε μια συγκεκριμένη ώρα, όλες οι ρυθμίσεις για τη μεταφορά μπορούν να γίνουν πριν από αυτή την ώρα (για να αποφύγετε το ενδεχόμενο οι καλεσμένοι να εγκλωβιστούν στο χώρο και να μην μπορούν να συναντήσουν τη διαδρομή τους).

Προγραμματισμός

Όπως παραπάνω: Διαθέστε το υλικό για την εκδήλωση σε εναλλακτικές μορφές, όπως ηλεκτρονική έκδοση καθώς και σε έντυπη μορφή, και παρέχετε αντίγραφα (συμπεριλαμβανομένου του PowerPoint) πριν από την εκδήλωση κατόπιν αιτήματος.

- Είναι όλοι οι ταξιθέτες, οι επιμελητές, οι εθελοντές κ.λπ. ενημερωμένοι και ενήμεροι για τα χαρακτηριστικά προσβασιμότητας της εκδήλωσης και για τη

δέσμευση για προσβασιμότητα γενικά; Έχουν στοιχεία επικοινωνίας για μια πηγή σε περίπτωση προβλήματος προσβασιμότητας κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης;

- Παροχή υπότιτλων κατόπιν αιτήματος.
- Παροχή αμερικανικής νοηματικής γλώσσας μετάφρασης πληροφοριών αιτήματος. Παρέχετε στους διερμηνείς όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εκδήλωση εκ των προτέρων, συμπεριλαμβανομένης της διάρκειάς της και του περιεχομένου του προγράμματος. Παρέχετε εκ των προτέρων αντίγραφα των σημειώσεων του ομιλητή, των PowerPoints κ.λπ. Συζητήστε εκ των προτέρων με τον διερμηνέα την τεχνική γλώσσα, τους τίτλους των προσώπων ή οποιαδήποτε άλλη μοναδική πληροφορία. Οι διερμηνείς συχνά προτιμούν να εργάζονται σε ζεύγη, ιδίως για εκδηλώσεις διάρκειας άνω της μίας ώρας. Συζητήστε τον αριθμό των απαιτούμενων διερμηνέων.
- Εάν παρέχετε βίντεο, ιδανικά θα πρέπει να είναι υπότιτλοι ή να παρέχεται ASL και για το βίντεο.
- Εάν θα χρησιμοποιηθούν μαρκαδόροι από τσόχα (π.χ. , με χαρτί flip chart), βεβαιωθείτε ότι δεν είναι τοξικοί (η οσμή πολλών μαρκαδόρων από τσόχα μπορεί να προκαλέσει αντιδράσεις σε άτομα με χημικές ευαισθησίες). Βεβαιωθείτε ότι οι προσκεκλημένοι και οι ομιλητές/παρουσιαστές είναι ενήμεροι για την απαίτηση αυτή πριν από την εκδήλωση.
- Βεβαιωθείτε ότι ο χώρος έχει αεριστεί εγκαίρως πριν από την εκδήλωση, ώστε να διασκορπιστούν οι χημικές ουσίες στον αέρα από τα οικοδομικά υλικά, τα είδη γραφείου κ.λπ.

Catering:

- Βεβαιωθείτε ότι οι υπεύθυνοι τροφοδοσίας ή οι εργολάβοι που παρέχουν φαγητό ή ποτό για την εκδήλωση είναι σε θέση και πρόθυμοι να συμμορφωθούν με τα αιτήματα προσαρμογής που σχετίζονται με αλλεργιογόνα (φιστίκια, γλουτένη, οστρακοειδή, λακτόζη κ.λπ.), ευαισθησίες και προτιμήσεις τροφίμων (π.χ. , χορτοφάγοι, χορτοφάγοι κ.λπ.).
- Παρέχετε φαγητό και ποτό σε δοχεία και πιάτα σε δοχεία που δεν περιέχουν πλαστικό.
- Μάθετε τις βέλτιστες πρακτικές για το σχεδιασμό μιας εκδήλωσης χωρίς απορρίμματα
- Παρέχετε νερό με κανάτες γεμάτες με νερό βρύσης.
- Όταν σερβίρονται μεμονωμένα γεύματα, βεβαιωθείτε ότι τα γεύματα που φιλοξενούνται φέρουν σαφή επισήμανση για να αποφεύγεται η σύγχυση.
- Προτιμήστε να παρέχετε τα προσαρμοσμένα γεύματα πρώτα κατά τη διάρκεια του σερβιρίσματος, ώστε να είναι δυνατή η διόρθωση σε περίπτωση λάθους, αλλά μην "διαχωρίζετε" τα προσαρμοσμένα γεύματα χρονικά (δηλ. , μην σερβίρετε τα προσαρμοσμένα γεύματα τόσο νωρίς ώστε οι αιτούντες να μην μπορούν να απολαύσουν τα γεύματά τους την ίδια ώρα με όλους τους άλλους).
- Βεβαιωθείτε ότι όλα τα τρόφιμα που προσφέρονται σε μπουφέ δεν περιέχουν αλλεργιογόνα που προσδιορίζονται ειδικά στα αιτήματα φιλοξενίας, ώστε να αποφεύγεται η τυχαία διασταυρούμενη μόλυνση.

- Εκτός από τον αποκλεισμό όλων των ειδικά προσδιορισμένων αλλεργιογόνων, εξασφαλίστε ότι όλα τα τρόφιμα που παρέχονται σε μπουφέ είναι σαφώς και εύκολα προσβάσιμα με ετικέτες για τον προσδιορισμό των πιθανών αλλεργιογόνων και των τροφικών ευαισθησιών/προτιμήσεων (π.χ. , χορτοφάγοι, vegan, γαλακτοκομικά, γλουτένη, ξηροί καρποί, σιτάρι, χωρίς ζάχαρη κ.λπ.).

Τελικός έλεγχος

Λίγο πριν από την εκδήλωση, μετά το στήσιμο της εκδήλωσης, περπατήστε στο χώρο της εκδήλωσης, ελέγξτε τα τρόφιμα και το πρόγραμμα, με αυτόν τον κατάλογο ελέγχου. Εξετάστε την εμπειρία από την οπτική γωνία

- χρησιμοποιώντας μια ποικιλία συσκευών υποστήριξης της κινητικότητας,
- συνοδεύεται από σκύλο βοήθειας,
- με χαμηλή όραση,
- με ακουστική αναπηρία,
- με χημική ευαισθησία κ.λπ.

Προσαρμοσμένο από το βιβλίο "Προσβάσιμος και χωρίς αποκλεισμούς σχεδιασμός εκδηλώσεων" του Γραφείου Ισότητας και Ένταξης του UBC, Βανκούβερ, Καναδάς

4.2 Περιεκτικές, πρακτικές συμβουλές μεθοδολογίας

World Café

Αντλώντας από , η μεθοδολογία World Café είναι μια απλή, αποτελεσματική και ευέλικτη μορφή για τη φιλοξενία διαλόγου σε μεγάλες ομάδες. Κάθε στοιχείο της μεθόδου έχει συγκεκριμένο σκοπό και αντιστοιχεί σε μία ή περισσότερες από τις αρχές σχεδιασμού.

Το World Café μπορεί να τροποποιηθεί για να καλύψει μια μεγάλη ποικιλία αναγκών. Οι ιδιαιτερότητες του πλαισίου, του αριθμού, του σκοπού, της τοποθεσίας και άλλων περιστάσεων συνυπολογίζονται στη μοναδική πρόσκληση, το σχεδιασμό και την επιλογή των ερωτήσεων κάθε εκδήλωσης, αλλά τα ακόλουθα πέντε στοιχεία αποτελούν το βασικό μοντέλο:

- 1) **Ρύθμιση:** π.χ. , μικρά στρογγυλά τραπέζια καλυμμένα με καρό ή λευκό λινό τραπεζομάντιλο, χασαπόχαρτο, χρωματιστά στυλό, ένα βάζο με λουλούδια και προαιρετικά ένα αντικείμενο "ομιλούντος ραβδιού". Θα πρέπει να υπάρχουν

τέσσερις καρέκλες σε κάθε τραπέζι (στο βέλτιστο) - και όχι περισσότερες από πέντε.

2) Καλωσόρισμα και εισαγωγή: Ο οικοδεσπότης ξεκινά με ένα θερμό καλωσόρισμα και μια εισαγωγή στη διαδικασία του World Café, θέτοντας το πλαίσιο, μοιραζόμενος την εθιμοτυπία του καφέ και βάζοντας τους συμμετέχοντες σε άνεση.

3) Γύροι μικρών ομάδων: Η διαδικασία αρχίζει με τον πρώτο από τους τρεις ή περισσότερους εικοσάλεπτους γύρους συζήτησης για μικρές ομάδες τεσσάρων (πέντε το πολύ) ατόμων που κάθονται γύρω από ένα τραπέζι. Στο τέλος των είκοσι λεπτών, κάθε μέλος της ομάδας μετακινείται σε ένα διαφορετικό νέο τραπέζι. Μπορούν ή όχι να επιλέξουν να αφήσουν ένα άτομο ως "οικοδεσπότη του τραπέζιού" για τον επόμενο γύρο, ο οποίος καλωσορίζει την επόμενη ομάδα και τους ενημερώνει εν συντομία για το τι συνέβη στον προηγούμενο γύρο.

4) Ερωτήσεις: Κάθε γύρος ξεκινά με μια **ερώτηση** ειδικά σχεδιασμένη για το συγκεκριμένο πλαίσιο και τον επιθυμητό σκοπό του World Café. Οι ίδιες ερωτήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για περισσότερους από έναν γύρους, ή μπορούν να βασίζονται η μία στην άλλη για να εστιάσουν τη συζήτηση ή να καθοδηγήσουν την κατεύθυνσή της.

5) Συγκομιδή: Μετά το τέλος των μικρών ομάδων (ή/και μεταξύ των γύρων, ανάλογα με τις ανάγκες), τα άτομα καλούνται να μοιραστούν τις ιδέες ή άλλα αποτελέσματα των συζητήσεών τους με την υπόλοιπη μεγάλη ομάδα. Τα αποτελέσματα αυτά αποτυπώνονται οπτικά με διάφορους τρόπους, τις περισσότερες φορές με τη χρήση γραφικής καταγραφής στο μπροστινό μέρος της αίθουσας.

Fishbowl

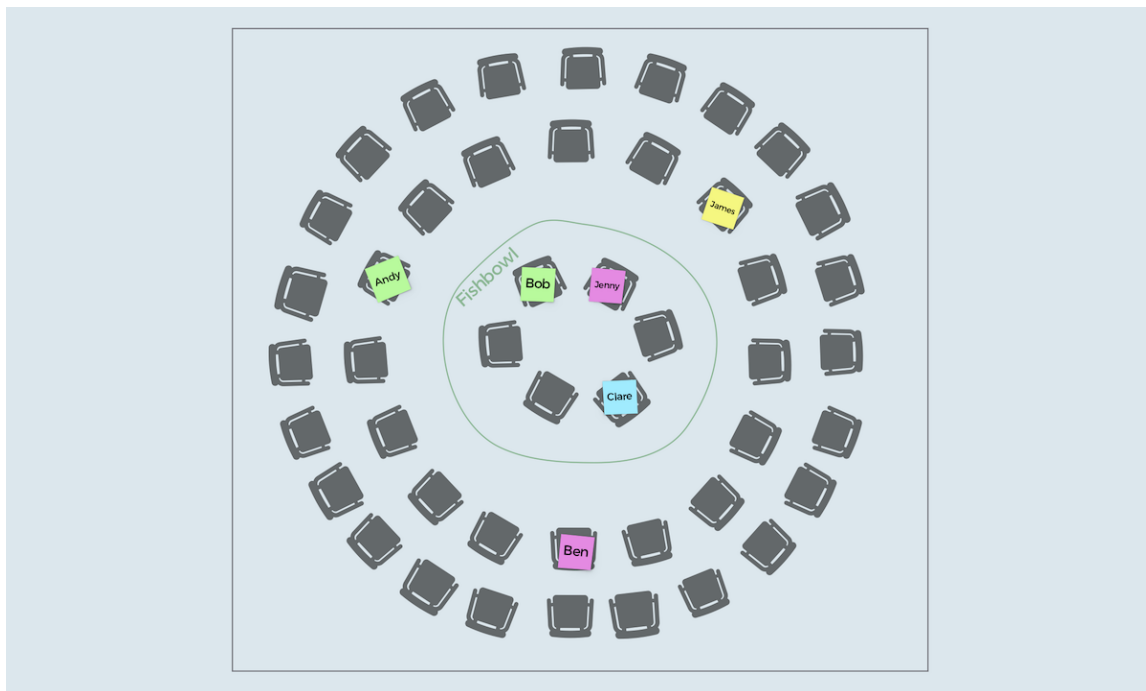
Το fishbowl είναι μια μέθοδος για την οργάνωση παρουσιάσεων και ομαδικών συζητήσεων που προσφέρει τα πλεονεκτήματα των συζητήσεων μικρών ομάδων - κυρίως, μια αυθόρμητη, συνομιλιακή προσέγγιση για τη συζήτηση θεμάτων - σε περιβάλλον μεγάλης ομάδας. Αυτό επιτυγχάνεται με τη διαρρύθμιση της αίθουσας έτσι ώστε οι ομιλητές να κάθονται στο κέντρο της αίθουσας και οι υπόλοιποι συμμετέχοντες να κάθονται γύρω τους σε κύκλο και να παρακολουθούν τη συζήτησή τους "στη γυάλα".

Χρησιμοποιείται καλύτερα σε συνέδρια, εργαστήρια και συνεδριάσεις τύπου δημαρχείου, το Fishbowl εστιάζει την προσοχή ολόκληρης της ομάδας σε μια συζήτηση μεταξύ 3 - 6 ατόμων. Οι υπόλοιποι παρευρισκόμενοι γίνονται παρατηρητές, ενεργοί ακροατές και δυναμικοί συμμετέχοντες μέσω μιας διαδικασίας εναλλαγής που μειώνει την απόσταση μεταξύ ομιλητών και ακροατηρίου.

Η Fishbowl είναι ιδιαίτερα χρήσιμη ως μια ελκυστική εναλλακτική λύση στις παρουσιάσεις PowerPoint ή στις συζητήσεις σε πάνελ, ως ένας τρόπος για να επιτρέπονται άμεσες συζητήσεις με εμπειρογνώμονες, ως ένα μέσο για να παρέχεται σε αξιόλογους συμμετέχοντες μια εξέχουσα πλατφόρμα, διατηρώντας παράλληλα τη διαδραστικότητα, ή για τη συζήτηση αμφιλεγόμενων θεμάτων για τα οποία οι άνθρωποι μπορεί να αισθάνονται έντονα. Αυτή η μέθοδος απαιτεί έναν συντονιστή. Είναι ευέλικτη και μπορεί να προσαρμοστεί εύκολα (βλ. τις πολλαπλές παραλλαγές παρακάτω).

Απαιτήσεις:

- Συντονιστής και 12-30 άτομα
- Ανοιχτός χώρος ή μεγάλο δωμάτιο με αρκετό χώρο για να μπορούν οι συμμετέχοντες να μετακινούνται εύκολα
- Καρέκλες (τοποθετημένες σύμφωνα με την παρακάτω εικόνα)
- Μικρόφωνο(-α) (προαιρετικά)
- 45 - 90 λεπτά
- Προαιρετικά: Εισηγητής

Πηγή της εικόνας: ideaflip.com

Η μέθοδος της γυάλας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για:

Πρώθηση των δυναμικών αλληλεπιδράσεων της ομάδας και της ενεργού συμμετοχής. Σε μεγάλες ομάδες, είναι συχνά δύσκολο να εμπλακούν όλοι οι συμμετέχοντες. Με το Fishbowl, μια ομάδα συμμετεχόντων συζητά ένα θέμα, ενώ η άλλη ομάδα παρατηρεί τη συζήτηση. Υπάρχει μια εξελισσόμενη συζήτηση καθώς οι

συμμετέχοντες μπαينوβγαίνουν στο Fishbowl για να μοιραστούν αυτά που γνωρίζουν ή να κάνουν ερωτήσεις. Το στοιχείο της αλλαγής βοηθά τους συμμετέχοντες να είναι σε εγρήγορση αναρωτώμενοι ποιος θα μπει μετά και τι θα πει, και διατηρεί τα επίπεδα ενέργειας σε υψηλά επίπεδα.

Συζητήστε ή παρουσιάστε αμφιλεγόμενα θέματα. Ξεκινήστε τη συζήτηση στο Fishbowl με 3 - 6 άτομα που έχουν διαφορετικές απόψεις, αλλά κατανοούν επίσης το θέμα και τα υπέρ και τα κατά του σε γενικές γραμμές. Οι παρατηρητές θα είναι σε θέση να δουν διάφορες πτυχές και απόψεις να αναδύονται μέσα από τη συζήτηση, γεγονός που διευκολύνει μια πιο αντικειμενική διερεύνηση του θέματος και των σχετικών ζητημάτων.

Προβολή συζητήσεων εμπειρογνομόνων. Σε αυτή την περίπτωση, το Fishbowl ξεκινά με μια συζήτηση σε πάνελ μεταξύ εμπειρογνομόνων ή άλλων αξιολογών συμμετεχόντων, όπως υψηλών αξιωματούχων ή ηγετών οργανισμών. Τη συζήτηση διευθύνει ο συντονιστής. Καθώς το πάνελ συζητά το συγκεκριμένο θέμα, οι παρατηρητές συμμετέχουν με ενεργή ακρόαση. Μια άδεια καρέκλα τοποθετείται στο Fishbowl, ώστε οποιοσδήποτε παρατηρητής να μπορεί να προσέλθει και να συμμετάσχει θέτοντας μια ερώτηση ή συνεισφέροντας μια ιδέα. Αυτό συμβάλλει στο να γίνει η συζήτηση στο πάνελ πιο σχετική και ελκυστική από μια συζήτηση στο πάνελ με τη συνήθη μορφή.

Αποφύγετε τις παρουσιάσεις PowerPoint. Όταν υπάρχουν 3-4 παρουσιαστές που έχουν κληθεί να μοιραστούν τις γνώσεις τους για το ίδιο θέμα, η μέθοδος Fishbowl μπορεί να δώσει μια ανάσα φρέσκου αέρα στο ακροατήριο. Οι μακροσκελείς παρουσιάσεις PowerPoint που έχουν προγραμματιστεί διαδοχικά μπορούν εύκολα να μειώσουν την προσοχή σε ένα εργαστήριο, ενώ το Fishbowl μπορεί να δώσει έναν πιο ανεπίσημο και δυναμικό ρυθμό και να διατηρήσει το ενδιαφέρον (σημειώστε ότι το Fishbowl αντικαθιστά τις διαφάνειες με συζήτηση - συχνά ένας συμβιβασμός που αξίζει να γίνει).

Διαδικασία

1. Επιλέξτε ένα θέμα

Σχεδόν κάθε θέμα είναι κατάλληλο για μια συζήτηση Fishbowl. Οι πιο αποτελεσματικές προτροπές (ερωτήσεις ή κείμενα) δεν έχουν μία σωστή απάντηση ή ερμηνεία, αλλά επιτρέπουν πολλαπλές προοπτικές και απόψεις. Η στρατηγική Fishbowl είναι εξαιρετική για τη συζήτηση διλημάτων, για παράδειγμα.

2. Εγκαταστήστε το δωμάτιο

Μια συζήτηση σε "γυάλα" απαιτεί έναν κύκλο καρεκλών ("η γυάλα") και αρκετό χώρο γύρω από τον κύκλο ώστε οι υπόλοιποι συμμετέχοντες να μπορούν να παρατηρούν τι συμβαίνει στη "γυάλα". Μερικές φορές ο συντονιστής τοποθετεί αρκετές καρέκλες ώστε οι μισοί από τους συμμετέχοντες στην αίθουσα να καθίσουν στο fishbowl, ενώ άλλες φορές οι

εκπαιδευτικοί περιορίζουν περισσότερο τις καρέκλες. Συνήθως, 4 έως 8 καρέκλες επιτρέπουν ένα εύρος απόψεων, ενώ παράλληλα δίνουν σε κάθε συμμετέχοντα την ευκαιρία να μιλήσει. Οι παρατηρητές μαθητές συχνά στέκονται γύρω από το fishbowl.

3. Προετοιμαστείτε για τη συζήτηση

Όπως πολλές δομημένες συζητήσεις, έτσι και οι συζητήσεις Fishbowl είναι πιο αποτελεσματικές όταν οι μαθητές έχουν προετοιμάσει για λίγα λεπτά τις ιδέες και τις ερωτήσεις τους εκ των προτέρων.

4. Συζητήστε κανόνες και νόρμες

Υπάρχουν πολλοί τρόποι να δομηθεί μια συζήτηση Fishbowl. Μερικές φορές οι συντονιστές εισάγουν ένα όριο για τους συμμετέχοντες να καθίσουν στον εσωτερικό κύκλο για δέκα έως 15 λεπτά πριν ανακοινώσουν την "Αλλαγή", οπότε οι ακροατές εισέρχονται στο fishbowl και οι ομιλητές γίνονται το κοινό. Μια άλλη συνήθης μορφή συζήτησης Fishbowl είναι το σύστημα "tap", όπου οι συμμετέχοντες στο εξωτερικό του fishbowl αγγίζουν απαλά έναν συμμετέχοντα στο εσωτερικό που έχει ήδη μιλήσει, υποδεικνύοντας ότι πρέπει να αλλάξουν ρόλους.

Ανεξάρτητα από τους κανόνες που θεσπίζετε, βεβαιωθείτε ότι έχουν εξηγηθεί στους συμμετέχοντες εκ των προτέρων. Θέλετε επίσης να παρέχετε οδηγίες για τους συμμετέχοντες στο ακροατήριο. Τι πρέπει να ακούνε; Πρέπει να κρατούν σημειώσεις; Πριν ξεκινήσετε τη δραστηριότητα Fishbowl, ίσως θελήσετε να επανεξετάσετε τις κατευθυντήριες γραμμές για μια συζήτηση με σεβασμό. Ορισμένες φορές οι συντονιστές ζητούν από τα μέλη του ακροατηρίου να δώσουν προσοχή στο πώς ακολουθούνται αυτές οι νόρμες καταγράφοντας συγκεκριμένες πτυχές της διαδικασίας της συζήτησης, όπως ο αριθμός των διακοπών, παραδείγματα χρήσης σεβαστής ή ασεβούς γλώσσας ή χρόνοι ομιλίας (ποιος μιλάει περισσότερο ή λιγότερο).

5. Ενημέρωση

Μετά τη συζήτηση, μπορείτε να ζητήσετε από τους συμμετέχοντες να προβληματιστούν σχετικά με το πώς νομίζουν ότι πήγε η συζήτηση και τι έμαθαν από αυτήν. Οι συμμετέχοντες μπορούν επίσης να αξιολογήσουν την απόδοσή τους ως ακροατές και ως συμμετέχοντες. Θα μπορούσαν επίσης να υποβάλουν προτάσεις για το πώς θα βελτιώσουν την ποιότητα της συζήτησης στο μέλλον. Οι αναστοχασμοί αυτοί μπορούν να είναι γραπτοί ή να δομηθούν ως συζήτηση μικρής ή μεγάλης ομάδας.

Περισσότερες πληροφορίες στο facinghistory.org

Οδηγός ενεργητικής ακρόασης (case clinic)

Τα Case Clinics καθοδηγούν μια ομάδα ή μια ομάδα ομοτίμων μέσα από μια διαδικασία κατά την οποία ένας δότης μιας περίπτωσης παρουσιάζει μια περίπτωση

και μια ομάδα 5-7 ομοτίμων ή μελών της ομάδας βοηθούν ως σύμβουλοι. Τα Case Clinics επιτρέπουν στους συμμετέχοντες να:

- Δημιουργήστε νέους τρόπους για να εξετάσετε μια πρόκληση ή ένα ερώτημα.
- Ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων για την αντιμετώπισή τους.

Έτσι, ο σκοπός μιας κλινικής περιπτώσεων είναι να αποκτήσει πρόσβαση στη σοφία και την εμπειρία των ομοτίμων και να βοηθήσει έναν ομότιμο να ανταποκριθεί σε μια σημαντική και άμεση πρόκληση με καλύτερο και πιο καινοτόμο τρόπο.

Ορισμένες αρχές

- Η ιεραρχία δεν έχει σημασία σε αυτή τη ρύθμιση της ομάδας. Όλοι είναι ίσοι ομότιμοι
- Το πρόβλημα είναι δικό του/της - δεν χρειάζεται να το αναλάβω εγώ για λογαριασμό του/της. Ως ομότιμος ακούω και μοιράζομαι την εμπειρία μου.
- Σκεφτόμαστε μαζί ως ομάδα
- Το στήσιμο πρέπει να επιτρέπει την απρόσκοπτη λειτουργία του περιβάλλοντος εργασίας

Βήματα διαδικασίας

1) Casting - διανομή ρόλων (περίπου 5 λεπτά)

- Επιλέξτε τον υπεύθυνο της υπόθεσης και έναν διευκολυντή/χρονόμετρο
- Δώστης της υπόθεσης: Μοιράζεται το ερώτημα/πρόβλημα ή την πρόκλησή του/της που είναι επίκαιρο, συγκεκριμένο και σημαντικό και για το οποίο έχει λόγο (π.χ. , δουλεύουμε πάνω σε μια ιδέα για μια NAMA, αλλά δεν έχουμε ιδέα από πού να ξεκινήσουμε με τη δέσμευση των ενδιαφερόμενων μερών).
- Ο δότης της υπόθεσης θα πρέπει να είναι σε θέση να παρουσιάσει την υπόθεση σε περίπου 20 λεπτά και η υπόθεση θα πρέπει να επωφεληθεί από την ανατροφοδότηση των συναδέλφων.
- Προπονητές: Μην προσπαθήσετε να "διορθώσετε" το πρόβλημα, αλλά ακούστε προσεκτικά την υπόθεση.
- Δωρητής. Μοιράζονται τις εμπειρίες τους, τις σκέψεις τους και τις νέες ιδέες τους.
- Συντονιστής/Χρονομέτρης: Ένας από τους προπονητές θα πρέπει να είναι ο συντονιστής που καθοδηγεί την ομάδα κατά τη διαδικασία και διαχειρίζεται το χρόνο.

2) Δήλωση πρόθεσης από τον δότη της υπόθεσης (περίπου 20 λεπτά).

- Περιγράψτε την τρέχουσα κατάσταση;
- Ποια είναι η βασική πρόκληση ή ερώτηση που αντιμετωπίζετε;
- Τι επιδιώκετε;
- Τι έχετε κάνει μέχρι στιγμής;
- Πού χρειάζεστε συμβολή ή βοήθεια;

- Οι προπονητές ακούν βαθιά και μπορούν να κάνουν διευκρινιστικές ερωτήσεις (δεν δίνουν συμβουλές).

3) Καθορισμός μιας προβληματικής δήλωσης ή ερώτησης περίπου 10 -15 λεπτά.

- Ο δότης της περίπτωσης και οι προπονητές θα πρέπει να καθορίσουν από κοινού ένα ερώτημα ή μια δήλωση προβλήματος που θα πρέπει να απαντηθεί/συζητηθεί - εδώ η κατευθυντήρια αρχή είναι: όσο ακριβέστερα διατυπωθεί το ερώτημα, τόσο καλύτερα μπορεί να γίνει ο καταιγισμός ιδεών και να δοθούν συμβουλές.
- Μετά τη διατύπωση μιας ερώτησης ή μιας δήλωσης προβλήματος, ο συντονιστής θα πρέπει να ελέγξει εκ νέου με τον δότη της περίπτωσης για άλλη μια φορά "θα σας βοηθήσουν οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση/δήλωση προβλήματος;". Είναι αυτό που ψάχνετε;".
- Δεν πειράζει να αφιερώσετε λίγο χρόνο σε αυτό το βήμα, καθώς θα καθορίσει τη συζήτηση που θα ακολουθήσει.

4) Συμβουλές από τους προπονητές περίπου 30 λεπτά.

- Ο δότης της υπόθεσης παραμένει σιωπηλός σε αυτή τη φάση! Πρέπει απλώς να ακούει!
- Οι προπονητές κάνουν καταιγισμό ιδεών/λύσεων σε αυτό το ερώτημα ή τη δήλωση προβλήματος. Συζητούν μεταξύ τους και ένας από τους προπονητές καταγράφει τις ιδέες σε ένα flipchart. Αυτή θα πρέπει να είναι μια δημιουργική διαδικασία - δεν πρόκειται για συμφωνία σχετικά με το ποια είναι η καλύτερη λύση ή ο μοναδικός δρόμος προς τα εμπρός, αλλά για έναν καταιγισμό ιδεών και διαφορετικών επιλογών.
- Ο χορηγός της υπόθεσης ευχαριστεί όλους τους προπονητές για τις ιδέες και τις συνεισφορές τους!

5) Ο δότης της υπόθεσης επιλέγει ιδέες για περαιτέρω επεξεργασία περίπου 15 λεπτά.

- Ο δότης της περίπτωσης σκέφτεται εν συντομία τη συνεδρία καταιγισμού ιδεών που ακολούθησε σιωπηλά. Δεν πρόκειται για "αιτιολόγηση" (το έχουμε ήδη δοκιμάσει αυτό) ή για "εξήγηση" (θέλαμε να το κάνουμε αυτό αλλά...)
- Πρόκειται για μια αντανάκλαση των όσων έχει ακούσει. Ποιες ιδέες ή επιλογές είναι ελκυστικές; Ποιες είναι νέες; Ποιες πιο φρέσκοι σκέψεις έχουν προκύψει;

6) Ομαδική εργασία πάνω σε επιλεγμένες ιδέες/διαδικασίες/επιλογές (με βάση τα βήματα 4 και 5)

- Ο δότης της περίπτωσης και οι προπονητές επιλέγουν τώρα ιδέες/επιλογές/σκέψεις ή μια διαδικασία πάνω στην οποία θα ήθελαν να εργαστούν από κοινού τις επόμενες ώρες (π.χ. σχεδιασμός μιας διαδικασίας δέσμευσης των ενδιαφερόμενων μερών χωρίς αποκλεισμούς ή σκέψη των βημάτων 1-5 της διαδικασίας NAMA κ.λπ.)
- Εδώ τα βήματα της NAMA θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως κατευθυντήριες γραμμές
- Κατευθυντήριες ερωτήσεις σχετικά με ορισμένες πτυχές της διαδικασίας της NAMA θα μπορούσαν να είναι χρήσιμες
- Ίσως χρειάζεται περαιτέρω συμβολή
- Οι σκέψεις και το έργο θα πρέπει να οπτικοποιηθούν (πίνακας καρφίτσων), ώστε να μπορεί να το χρησιμοποιήσει ο δότης της υπόθεσης αργότερα. Επιπλέον, θα χρησιμοποιήσουμε αυτή την οπτικοποίηση για μια γκαλερί περιήγησης στην ολομέλεια την 3η ημέρα (απόγευμα).

7) Τι ακολουθεί

- Μετά την ολοκλήρωση του βήματος 6, ο συντονιστής θα πρέπει να ρωτήσει τον δότη της περίπτωσης "Τι ακολουθεί" και να ζητήσει να διατυπώσει 2-3 συγκεκριμένα επόμενα βήματα εντός των επόμενων εβδομάδων. Αυτά μπορεί να είναι μικρά ή μεγάλα βήματα ανάλογα με την περίπτωση.
- Στη συνέχεια, ο συντονιστής μπορεί να επεκτείνει την ερώτηση και σε όλους τους προπονητές.

8) Ανατροφοδότηση και κλείσιμο

- Η ομάδα θα πρέπει να αφιερώσει μερικά λεπτά για να παράσχει ανατροφοδότηση σχετικά με τη διαδικασία της κλινικής περίπτωσης.
- Τι λειτούργησε καλά; Τι τους άρεσε; Τι θα συνιστούσαν για μια άλλη κλινική περίπτωση;
- Και θα πρέπει να κλείσουν την υποομάδα τους με έναν γύρο εκτίμησης ή ευχαριστιών.

4.3 Δραστηριότητες χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά

Φτιάξτε ένα Μπουκάλι Ευαισθησίας

Γεμίστε ένα παλιό πλαστικό μπουκάλι με ένα μείγμα από νερό, γκλίτερ και μερικές σταγόνες χρωστικής για να δημιουργήσετε ένα εντυπωσιακό παιχνίδι για το παιδί σας. Ρίξτε μέσα μερικά κουμπιά ή μπίλιες και, στη συνέχεια, κλείστε το καπάκι ερμητικά χρησιμοποιώντας ένα πιστόλι θερμότητας. Αυτή η δραστηριότητα είναι ένας πολύ απλός τρόπος για να βοηθήσετε το παιδί σας να μάθει να εστιάζει σε κάτι και να παραμένει συγκεντρωμένο.

Κάντε σχέδια διάφορων νομισμάτων

Μια διαχρονική, κλασική δραστηριότητα στην οποία μπορούν να συμμετάσχουν ακόμη και οι ενήλικες. Απλά συγκεντρώστε μερικά διαφορετικά νομίσματα, τοποθετήστε ένα φύλλο χαρτί από πάνω και χρησιμοποιήστε κραγιόνια για να χαράξετε ένα πολύχρωμο μοτίβο στο χαρτί. Τα παιδιά με αυτισμό θα λατρεύουν τα μοτίβα, ενώ παράλληλα θα αναπτύξουν δεξιότητες συντονισμού χεριού-ματιού.

Bonus tip: Ζητήστε από φίλους ή συγγενείς που ταξιδεύουν στο εξωτερικό να σας δανείσουν τυχόν νομίσματα που έχουν συλλέξει και μιλήστε στο παιδί σας για αυτά τα μέρη.

Βρώσιμα κοσμήματα και γλυκά από νήμα

Χρησιμοποιήστε κορδόνια και γλυκόριζα για να δημιουργήσετε όμορφα κολιέ και βραχιόλια. Ενθαρρύνετε το παιδί σας να βελτιώσει τις κινητικές του δεξιότητες, περνώντας μέσα από δημητριακά με τρύπες στη μέση και άλλα πολύχρωμα γλυκά. Μόλις τελειώσετε, δέστε τις άκρες σε κόμπο. Το παιδί σας θα ενθουσιαστεί με τη μοντέρνα (και νόστιμη) δημιουργία του.

Δημιουργήστε ένα αισθητηριακό κολάζ

Τα παιδιά με αυτισμό συχνά ενοχλούνται από παράξενες υφές και αισθήσεις. Διευκολύνετε το παιδί σας σε πιο ακατάστατες δραστηριότητες, φτιάχνοντας ένα κολάζ αφής, επιλέγοντας νέα υλικά όπως αλουμινόχαρτο, γκλίτερ και αποκόμματα περιοδικών. Με την πάροδο του χρόνου το παιδί προσχολικής ηλικίας μπορεί να αρχίσει να απολαμβάνει ένα ευρύτερο φάσμα υφών.

Απίστευτη ζωγραφική πάγου

Αυτό το διασκεδαστικό και εύκολο επιστημονικό πείραμα είναι βέβαιο ότι θα διεγείρει το περίεργο μυαλό του παιδιού σας. Ρίξτε ακρυλικά χρώματα διαφορετικού χρώματος σε μια θήκη για παγάκια και τοποθετήστε ξυλάκια χειροτεχνίας σε κάθε τμήμα. Μόλις παγώσουν, αφαιρέστε τα χρώματα και αφήστε το παιδί σας να δημιουργήσει όμορφα σχέδια στροβιλίζοντας το λιωμένο "παγάκι" πάνω στο χαρτί.

Ενισχύστε τον εγκέφαλό σας με ένα παιχνίδι μυρωδιάς

Γεμίστε μικρά δοχεία (παλιά, βαμμένα βάζα μαρμελάδας είναι τα καλύτερα) με ένα μείγμα αρωματικών συστατικών, όπως λεβάντα, καφέ ή σαπούνι. Κλείστε τα στο πάνω μέρος χρησιμοποιώντας ένα κομμάτι ύφασμα και ένα λαστιχάκι και, στη συνέχεια, ζητήστε από το παιδί σας να αναγνωρίσει τις διαφορετικές μυρωδιές. Στα παιδιά με αυτισμό αρέσει να μαθαίνουν για τις αισθήσεις τους και το ρόλο που παίζουν στην εξερεύνηση του περιβάλλοντός τους.

Κάντε παιχνίδια αντιστοίχισης

Τα παιχνίδια αντιστοίχισης είναι ένας διασκεδαστικός τρόπος για να ενισχύσετε τη μάθηση του παιδιού σας. Δοκιμάστε να τοποθετήσετε 10-15 διαφορετικές τυπωμένες

λέξεις στη μία πλευρά ενός τραπεζιού και ζητήστε από το παιδί σας να αντιστοιχίσει αυτές τις λέξεις με τις εικόνες τους στην άλλη πλευρά του τραπεζιού. Μπορείτε εύκολα να τροποποιήσετε αυτή τη δραστηριότητα ώστε να ταιριάζει με όσα μαθαίνει το παιδί σας στο σχολείο χρησιμοποιώντας τρόφιμα, ζώα ή αριθμούς.

Δραστηριότητες με αριθμούς

Τα παιδιά με αυτισμό έχουν συχνά λίγα ενδιαφέροντα. Ωστόσο, πολλά από αυτά έλκονται ιδιαίτερα από τους αριθμούς. Λόγω της ηλικίας τους, συνήθως δεν είναι σε θέση να κατανοήσουν τη λογική πίσω από τους υπολογισμούς, αλλά τους αρέσει να παίζουν με τα αντικείμενα. Επιπλέον, γοητεύονται πραγματικά από εντυπωσιακά αντικείμενα, οπότε μπορείτε να τονώσετε το φυσικό τους ενδιαφέρον για τους αριθμούς δίνοντάς τους ωραία παιχνίδια. Ένα παράδειγμα θα ήταν οι φυσαλίδες νερού και απορρυπαντικού και να βάζετε το παιδί σας να τις μετράει.

Μπορείτε επίσης να κάνετε δραστηριότητες ταξινόμησης με βάση τα διάφορα σχήματα ή χρώματα. Αυτό θα βοηθήσει το μικρό σας να μάθει για τις κατηγορίες και την απαρίθμηση αντικειμένων. Για να το κάνετε αυτό, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μεγάλα κομμάτια LEGO, ζωγραφιές, μικρά ζώα ή μπάλες. Αυτού του είδους οι δραστηριότητες διευρύνουν τα ενδιαφέροντα των παιδιών και τα ενθαρρύνουν να αλληλεπιδρούν με άλλους ανθρώπους γύρω τους.

Μουσικοθεραπεία για παιδιά με αυτισμό

Η μουσικοθεραπεία είναι ένας τομέας που μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη της συμπεριφοράς. Η μουσική έκφραση λειτουργεί στη μη λεκτική γλώσσα και προάγει τους διαύλους επικοινωνίας. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για όσους δυσκολεύονται με τις εκφραστικές λειτουργίες, όπως τα παιδιά με διαταραχή του φάσματος του αυτισμού.

Οι δραστηριότητες αυτές επικεντρώνονται στην προώθηση της συναισθηματικής ανάπτυξης και της ατομικής έκφρασης. Αυτό αποδεικνύεται από την παρούσα έκθεση που δημοσιεύθηκε στη βιβλιοθήκη Cochrane Plus το 2008. Έτσι, εσείς και το παιδί σας μπορείτε να παίξετε μαζί με έναν τρόπο που θα βοηθήσει το παιδί σας να αναγνωρίσει τους ήχους του σώματός του.

Για παράδειγμα, το γέλιο, το χειροκρότημα ή το χασμουρητό τους. Η αναγνώριση είναι το πρώτο βήμα για τον έλεγχο. Γι' αυτό πρέπει να καθίσετε με το παιδί σας και να επαναλάβετε τις ενέργειες που προκαλούν αυτούς τους ήχους. Στη συνέχεια, εσείς και το παιδί σας μπορείτε να εργαστείτε για να τους ονομάσετε και να τους δώσετε νόημα.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα δραστηριότητα είναι να διδάξετε στο παιδί σας ένα σύντομο, επαναλαμβανόμενο τραγούδι μαζί σας που περιλαμβάνει χειρονομίες του

σώματος. Ο στόχος είναι να κάνετε το μικρό σας να ενδιαφερθεί να προσπαθήσει να μάθει το τραγούδι και ταυτόχρονα να απολαύσει την όλη διαδικασία.

Παιχνίδια απομίμησης

Η αναπαραγωγή ή η μίμηση μιας συγκεκριμένης συμπεριφοράς μπορεί να βοηθήσει το παιδί σας να κατανοήσει καλύτερα τον κόσμο γύρω του. Αυτό μπορεί να το βοηθήσει να αναπτύξει τις κοινωνικές του δεξιότητες. Αυτό αποδεικνύεται μέσα από αυτή την έρευνα που διεξήχθη από επαγγελματίες του Ιβηροαμερικανικού Πανεπιστημίου της Puebla, στο Μεξικό.

Είναι σημαντικό οι δραστηριότητες να συνοδεύονται από θετική ενίσχυση. Πρέπει επίσης να είστε υπομονετικοί και να μην περιμένετε από το μικρό σας να καταλάβει με την πρώτη προσπάθεια.

Ένα ενδιαφέρον παιχνίδι μίμησης που μπορείτε να δοκιμάσετε είναι να ζωγραφίσετε καθημερινές κινήσεις όπως το χτένισμα των μαλλιών σας, το βούρτσισμα των δοντιών σας, το φαγητό κ.λπ. και να βάλετε το παιδί σας να τις μιμηθεί. Μπορείτε επίσης να ζωγραφίσετε ζώα και να διδάξετε στο παιδί σας τον ήχο που κάνουν.

Στη συνέχεια, μπορείτε να προσπαθήσετε να δείξετε στο παιδί σας τις ζωγραφιές των ζώων και να του ζητήσετε να κάνει τους ήχους και τις κινήσεις των ζώων. Δεδομένου ότι κάθε δραστηριότητα που περιλαμβάνει επανάληψη είναι ωφέλιμη, μπορείτε επίσης να βρείτε τις δικές σας δραστηριότητες με βάση τα ενδιαφέροντα του παιδιού σας. Αυτό θα τις κάνει ακόμα πιο συναρπαστικές για το παιδί σας.

Σωματική δραστηριότητα

Η σωματική δραστηριότητα συμβάλλει στη βελτίωση των ψυχοκινητικών δεξιοτήτων του παιδιού σας και της σχέσης του με το περιβάλλον του. Μελέτες δείχνουν ότι η σωματική ευεξία βελτιώνει την ποιότητα ζωής των ατόμων με αυτισμό. Ως εκ τούτου, η ιδανική κατάσταση είναι να βγάλετε το παιδί σας έξω για να ασκηθεί με άλλα παιδιά. Ωστόσο, αν αυτό δεν είναι εφικτό, μπορείτε επίσης να δημιουργήσετε μια διαδρομή εμποδίων στο σπίτι με μαλακά παιχνίδια ή να δημιουργήσετε ένα κυνήγι θησαυρού που περιλαμβάνει τρέξιμο, άλματα, σκύψιμο και μπουσούλημα. Είναι σημαντικό το παιδί σας να απολαμβάνει αυτές τις δραστηριότητες, ώστε να μη χάσει το ενδιαφέρον του. Επομένως, είναι σημαντικό να προσαρμόζετε τις δραστηριότητες ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του παιδιού σας.

Ελπίζουμε ότι αυτές οι ασκήσεις για παιδιά με αυτισμό θα βοηθήσουν στη βελτίωση της ανάπτυξης και της κοινωνικής ένταξης του παιδιού σας, ενώ παράλληλα θα σας επιτρέψουν να περάσετε ποιοτικό χρόνο μαζί.

Αναφορές και προτεινόμενη ανάγνωση

1. Εργαλείο αυτοαξιολόγησης

Wysłowska, O., Taelman, H., Boderé, A., Markowska-Manista, U., & membros do Consórcio PARTICIPA. (2021). *Promoção dos direitos de participação das crianças em educação de infância: Instrumento de autoavaliação para profissionais* (S. Barros, M. Pessanha, S. Araújo, C. Guimarães, N. Correia, & C. Aguiar, Trad.). PARTICIPA, Projeto No. 2019-1-PT01- KA202-060950. DOI: 10.15847/CISPARTICIPA.SAT04.2022.03.

2. Γνώση

- Bartlett, J. (2012) *A Model Role Evaluation of Mosaic Mentoring Programmes*. London: Demos
- Burke, T. (2008). *Ακούστε και αλλάξτε: Οδηγός για τα δικαιώματα συμμετοχής των παιδιών και των νέων*. London: Participation Works.
- Boyden, J. και Ennew, J. (1997). *Παιδιά στο επίκεντρο: A Manual for Participatory Research with Children (Εγχειρίδιο για συμμετοχική έρευνα με παιδιά)*. Στοκχόλμη: Radda Barnen.
- Clutterbuck, D.A. (et al). 2017. *The SAGE Handbook of Mentoring*. SAGE Publications Ltd. 1st Edition.
- Connell, B, Jones, M, Mace, R, Mueller, J, Mullick, A, Ostroff, E, Sanford, J, Steinfeld, E, Story, M, & Vanderheiden, G (1997). *Οι αρχές του καθολικού σχεδιασμού: Έκδοση 2.0*. Raleigh, NC: The Center for Universal Design: The Center for Universal Design.
- Crozier, G. (1999) Γονική συμμετοχή: International Studies in Sociology of Education, 9:3, 219-238, DOI: [10.1080/09620219900200045](https://doi.org/10.1080/09620219900200045)
- Crozier, G., & Davies, J. (2007). Δύσκολα προσεγγίσιμοι γονείς ή δύσκολα προσεγγίσιμα σχολεία; Μια συζήτηση για τις σχέσεις σπιτιού-σχολείου, με ιδιαίτερη αναφορά στους γονείς από το Μπαγκλαντές και το Πακιστάν. *British Education Research Journal* , 33 (3), 295-313.
- Desforges, C. και A. Abouchaar (2003). *Ο αντίκτυπος της γονεϊκής συμμετοχής, της γονεϊκής υποστήριξης και της οικογενειακής εκπαίδευσης στην επίδοση και την προσαρμογή των μαθητών: A Literature Review*, Υπουργείο Παιδείας και Δεξιότητων.
- Epstein, J. L., & Sanders, M. G. (2002). Οικογένεια, σχολείο και κοινοτικοί συνεργάτες. Στο M. Bornstein (επιμ.), *Handbook of parenting* (2η έκδοση). Mahwah, NJ
- Finnegan, L., Whitehurst, D. and Deaton, S. (2010), *Μοντέλα καθοδήγησης για την ένταξη και την απασχόληση - Θεματική ανασκόπηση των υφιστάμενων στοιχείων για την καθοδήγηση και την καθοδήγηση από ομοτίμους*.

- Gardner, R. 2003. *Υποστήριξη των οικογενειών: Παιδική προστασία στην κοινότητα*. Chichester: John Wiley & Sons.
- Goodall J. (2018) Γονική εμπλοκή με επίκεντρο τη μάθηση: *Educational Review*
- Goodall, J., & Montgomery, C. (2014) Parental involvement to parental engagement: a continuum, *Educational Review*, 66:4, 399-410.
- Grant, L. (2011). "Είμαι τελείως διαφορετικός άνθρωπος στο σπίτι": χρήση ψηφιακών τεχνολογιών για τη σύνδεση της μάθησης μεταξύ σπιτιού και σχολείου. *Journal of Computer Assisted Learning*, 27(4), 292-302. <https://doi.org/10.1111/J.1365-2729.2011.00433.X>.
- Επιχορήγηση. L. (2009). *Ο ρόλος των παιδιών στις σχέσεις σπιτιού-σχολείου και ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών*. Μια βιβλιογραφική ανασκόπηση. *FutureLab*
- Hamilton, P. (2013). Προώθηση αποτελεσματικών και βιώσιμων σχέσεων σχολείου-σπιτιού με γονείς μεταναστών εργαζομένων: μια νέα ιστορία για να πούμε; *International Studies in Sociology of Education*, 23(4), 298-317.
- Harris, A. & Goodall, J. 2008. *Εμπλοκή των γονέων στην αύξηση των επιδόσεων*. Γνωρίζουν οι γονείς ότι έχουν σημασία; University of Warwick. <http://www.dcsf.gov.uk/research/data/uploadfiles/DCSF-RW004.pdf>
- Ivanova, K. O., Kalmijn, M. , & Uunk, W. J. G. (2013). Η επίδραση των παιδιών στις πιθανότητες επανασύνδεσης των ανδρών και των γυναικών σε ευρωπαϊκό πλαίσιο. *Journal of Population*, 29, 4, σ. 417-444.
- Ives, Bob & Lee, Brian. (2018). Απόψεις Ρομά και μη Ρομά σχετικά με τις μαθησιακές δυσκολίες των παιδιών τους. *Educational Research: Theory and Practice* 39-53.
- James, C.L. 2005. *Constructing Aspirations: Η σημασία της κοινότητας στη σχολική εκπαίδευση*
- Kendall, A. et al. (2018). Engaging migrant parents using social media and technology, *Τεχνικό Πανεπιστήμιο της Δρέσδης*
- KPMG (2013) *Economic Evaluation of the Australian Indigenous Mentoring Experience Program: Τελική έκθεση*. Συμβουλευτικές υπηρεσίες της αυστραλιανής κυβέρνησης.

- Lee, A., C. Dennis και P. Campbell. 2007. Οδηγός της φύσης για μέντορες. *Nature* 447, 791-797.
- Lundy, L. (2007). "Voice" is not enough: conceptualising Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child", *British Educational Research Journal*, 33(6), pp. 927-942.
- Miller, A. 2002. *Mentoring φοιτητών και νέων: Ένα εγχειρίδιο αποτελεσματικής πρακτικής*. Λονδίνο: Routledge.
- Moran, P., Ghate D., van der Merwe, A. 2004. What Works in Parenting Support? Μια ανασκόπηση των διεθνών στοιχείων. *Policy Research Bureau nr.574*. Τυπογραφείο της βασίλισσας και ελεγκτής του HMSO.
- Πολιτειακό Πανεπιστήμιο της Βόρειας Καρολίνας, Κέντρο Καθολικού Σχεδιασμού (1997). *Τι είναι ο καθολικός σχεδιασμός;* www.design.ncsu.edu/cud/univ_design/
- Nunes, C., & Madureira, I. (2015). Desenho Universal para a Aprendizagem: Construindo práticas pedagógicas inclusivas. *Da Investigação às Práticas: Estudos de Natureza Educacional*, 5(2), 126-143.
- Price-Mitchell, M. 2015. *Tomorrow's Change Makers: Reclaiming the Power of Citizenship for a New Generation*, Eagle Harbour Publishing.
- Rhodes, J. E. 2002. *Stand by Me: Οι κίνδυνοι και οι ανταμοιβές της καθοδήγησης της σημερινής νεολαίας*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Roker, D., & Coleman, J. 2007. *Εργασία με τους γονείς των νέων: Research, Policy and Practice*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Schafer, A. L .2009. *The Vanishing Physician-Scientist* (A. I. Schafer Ed.). Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Salamon, E. (2017). *European Schoolnet Teacher Academy*. <https://www.europeanschoolnetacademy.eu/>
- Salmen, J. (1996). Καθολικός σχεδιασμός: Προχωρώντας πέρα από την προσβασιμότητα. Trade Press Publishing Corporation. www.facilitiesnet.com/NS/NS3b76c.html. Santana, R., Schneider, B. (2007).

Κοινωνικό κεφάλαιο και εκπαίδευση. Στο G. Ritzer, (επιμ.), Blackwell Encyclopedia of Sociology.

Selwyn, N., Banaji, J., Hadjithoma-Garstka, C., Clark, W., (2011) "Providing a platform for parents? Διερεύνηση της φύσης της εμπλοκής των γονέων με τις σχολικές πλατφόρμες μάθησης" *Journal of Computer Assisted Learning* 27: 314-323

Thomas, N. (2007). "Προς μια θεωρία της συμμετοχής των παιδιών". *International Journal of Children's Rights*, 15(2), σ. 199-218.

Tisdall, E.K.M. (2013). "Ο μετασχηματισμός της συμμετοχής; Διερεύνηση των δυνατοτήτων της "μετασχηματιστικής συμμετοχής" για τη θεωρία και την πρακτική γύρω από τη συμμετοχή των παιδιών και των νέων", *Global Studies of Childhood*, 3(2), σσ. 183-193.

Tisdall, E.K.M. (2014). "Τα παιδιά πρέπει να βλέπονται και να ακούγονται; Children and Young People's Participation in the UK", *Children and Young People's Participation and Its Transformative Potential: Learning from across countries*. Basingstoke: Palgrave Macmillan (σσ. 168-188).

Tolan, P., Henry, D., Schoeny, M., Bass, A. (2008). *Mentoring Interventions to Affect Juvenile Delinquency and Associated Problems*, Cambell Systematic Reviews.

Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2009). "Γενικό σχόλιο αριθ. 12: Το δικαίωμα του παιδιού να ακούγεται" . Γενεύη: Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Ηνωμένα Έθνη (2006). *Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία*. <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (1989). *Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού*. Νέα Υόρκη, Νέα Υόρκη: Ηνωμένα Έθνη.

Verhellen, E. (2000). *Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού: Ιστορικό, κίνητρα, στρατηγικές, κύρια θέματα*. Coronet Books Incorporated.

Wagh D., Patole S. 2015. Mentoring. In: Patole S. (eds) *Management and Leadership - A Guide for Clinical Professionals*. Cham: Springer.

Wyness, M.G. (2012). "Συμμετοχή των παιδιών και διάλογος μεταξύ των γενεών: *Childhood*, 20(4), σ. 429-442.

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1428&langId=en>

<https://multininclude.eu/activities/impact/inclusion-matrix-toolkit/>

3. Ικανότητες

Bandura, A. (1986). Κοινωνικά θεμέλια της σκέψης και της δράσης: Μια κοινωνική γνωστική θεωρία. Englewood Cliffs, N.J: Prentice-Hall

Καλαντζή - Αζίζι, Α. (2002). Αυτογνωσία & Αυτοδιαχείριση: Γνωσιακή συμπεριφοριστική προσέγγιση. Ένα μοντέλο κλινικής πρακτικής και εκπαίδευσης Ειδικών Ψυχικής Υγείας και Εκπαιδευτικών. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Maddi, S. (2006). Ανθεκτικότητα: Το θάρρος να αναπτυχθείς από το άγχος. *The Journal of Positive Psychology*, 1(3), 160-168.

4. Εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην πράξη

<http://facinghistory.org>

<http://theworldcafe.com/key-concepts-resources/world-cafe-method/>